

**ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**ÜNİVERSİTE YERLEŞKELERİ FİZİKSEL
GELİŞİM PLANLAMASI VE TASARIMI:
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
TERZİOĞLU YERLEŞKESİ ÖRNEĞİ**

M. Zerrin YILDIZOĞLU

Doç. Dr. Abdullah KELKİT

**Mayıs, 2006
ÇANAKKALE**

**ÜNİVERSİTE YERLEŞKELERİ FİZİKSEL
GELİŞİM PLANLAMASI VE TASARIMI:
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
TERZİOĞLU YERLEŞKESİ ÖRNEĞİ**

**Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı**

M. Zerrin YILDIZOĞLU

Doç. Dr. Abdullah KELKİT

**Mayıs, 2006
ÇANAKKALE**

İÇERİK

	Sayfa
TEZ SINAVI SONUÇ BELGESİ	i
TEŞEKKÜR	ii
SİMGELER VE KISALTMALAR	iii
ABSTRACT	iv
ÖZET	v
BÖLÜM 1- GİRİŞ	1
BÖLÜM 2- ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR	5
BÖLÜM 3- KURAMSAL TEMELLER	19
3.1.Üniversite Kavramı ve İşlevleri	19
3.1.1. Üniversitenin Tarihsel Gelişimi	20
3.1.2. Üniversite-Kent İlişkisi	25
3.2. Üniversite Yerleşke Kavramı	26
3.3. Üniversite Yerleşkeleri Alan Kullanımları	29
3.4. Üniversite Yerleşkeleri Fiziksel Planlama ve Tasarım Süreci	30
3.4.1. Yeni Yerleşkelerin Kurulması	31
3.4.2. Yerleşke Planlama Yöntemi	33
3.4.3. Ekoloji Öncelikli Yerleşke Tasarımı	35
3.5. Yerleşke Yerleşim Modelleri	38
3.6. Üniversite Yerleşkelerinde Büyüme ve Gelişme	44
3.6.1. Büyüme Nedenleri	46
3.6.2. Büyüme ve Gelişmenin Planlanması	46
3.7. Yerleşke Fiziksel Planlamalarında Bazı Planlama ve Tasarım İlkeleri	49
3.8. Dünyada ve Türkiye’de Üniversite Yerleşkeleri Planlama Örnekleri	52
BÖLÜM 4- MATERYAL VE YÖNTEM	82
4.1. Materyal	83
4.2. Yöntem	84
BÖLÜM 5- ARAŞTIRMA BULGULARI	86
5.1. Araştırma Alanının Doğal Özellikleri	86
5.1.1. İklim	86
5.1.2. Jeoloji	87
5.1.3. Topoğrafya	88
5.1.4. Toprak	89

5.1.5. Hidroloji	90
İÇERİK (devamı)	
5.1.6. Bitki Örtüsü	91
5.1.7. Hayvan Varlığı	94
5.2. Araştırma Alanının Sosyo-Kültürel Özellikleri	95
5.2.1. Tarihsel Gelişimi	95
5.2.2. Nüfus	96
5.2.3. Ulaşım	97
5.2.4. Altyapı	98
5.2.5. Alan Kullanımı	100
5.3. Araştırma Alanı İle İlgili Anket Sonuçları	124
BÖLÜM 6- TARTIŞMA VE SONUÇ	131
KAYNAKLAR	143
Ekler	I
Çizelgeler	XI
Şekiller	XII
Yaşam Öyküsü	XV

YÜKSEK LİSANS TEZİ SINAV SONUÇ FORMU

M. ZERRİN YILDIZOĞLU tarafından **DOÇ. DR. ABDULLAH KELKİT** yönetiminde hazırlanan “**ÜNİVERSİTE YERLEŞKELERİ FİZİKSEL GELİŞİM PLANLAMASI VE TASARIMI: ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ TERZİOĞLU YERLEŞKESİ ÖRNEĞİ**” başlıklı tez tarafımızdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Abdullah KELKİT

Yönetici

Doç. Dr. Tanay BİRİŞÇİ YILDIRIM

Jüri Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Tülay CENGİZ

Jüri Üyesi

Müdür

Fen Bilimleri Enstitüsü

TEŞEKKÜR

ÇOMÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanan **“Üniversite Yerleşkeleri Fiziksel Gelişim Planlaması ve Tasarımı: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Terzioğlu Yerleşkesi Örneği”** konulu bu araştırmada; çalışmanın her aşamasında yakın ilgi ve önerilerinin yanı sıra mesleki birikimi ve desteğiyle beni yönlendiren değerli hocam ve tez danışmanım sayın Doç. Dr. Abdullah KELKİT'e teşekkür ederim. Ayrıca; tez çalışmam sırasında yardımlarını esirgemeyen ÇOMÜ Rektörü sayın Prof. Dr. Ramazan Aydın'a, Rektör Yardımcısı sayın Prof. Dr. Ali ÖZPINAR'a, Rektör Yardımcısı sayın Prof. Dr. Ülkü ALTINOLUK'a Yapı İşleri Teknik Daire Başkanlığına, Mimar Gülay EGEMEN'e, Mimar Levent KIŞLAL'a, Şehir Planlamacısı Gülseren YÜKSEK'e, İnşaat Mühendisi Muzaffer SEVİNÇ'e, Grafik Teknikeri Mehmet FİLİZ'e Peyzaj Mimarlığı Bölümünde görev yapan Arş. Gör. A.Esra ÖZEL'e, Ağaçlandırma ve Çevre Düzenleme Biriminde görevli Öğretim Görevlisi Ayşe GİDER'e ve Orman Mühendisi Oğuz YÜCE'ye ve Ziraat Mühendisi Mürsel GÜVEN'e sonsuz teşekkür ederim. Tez çalışması süresince veri toplama aşamasında destek ve yardımlarını görmüş olduğum ilgili kurum ve kuruluşlara da ayrıca teşekkür ederim.

Çalışmanın başlangıcından son aşamasına kadar maddi ve manevi desteğini esirgemeyen her zaman yanımda olan çok değerli aileme ve bana göstermiş olduğu sonsuz özveri ve sabır için de biricik kızım Tuğçe'ye teşekkürlerimi sunarım.

M. Zerrin YILDIZOĞLU

SİMGELER VE KISALTMALAR

BÜ	Bilkent Üniversitesi
CBS	Coğrafi Bilgi Sistemi
CIAM	Uluslararası Modern Mimarlar Kongresi
CSU	California State University
ÇMYO	Çanakkale Meslek Yüksek Okulu
ÇOMÜ	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
ISU	Iowa State University
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
KSÜ	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
ODTÜ	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
OSEM	Öğrenci Sosyal Etkinlik Merkezi
SSU	Sonoma State University
YÖK	Yüksek Öğretim Kurulu

**PHYSICAL DEVELOPMENT PLANNING AND DESIGNING OF
UNIVERSITY CAMPUSES: CASE OF ÇANAKKALE ONSEKİZ MART
UNIVERSITY TERZIOĞLU CAMPUS**

ABSTRACT

University campuses are the places where the planning of the future of a society, exchange of knowledge and social activities take place. In this regard, the planning of a university is a crucial socio-cultural, economical and political fact on national level. The roles of university campuses on the development and the future of a country are increased.

This study aimed at investigating functions and the term of university, historical improving of university, the relations between university and city, the term of university campus, usages of places in university campuses, period of physical planning and design of university campuses, foundation of new campuses, method of campus planning, ecological precedence of campus design, models of campus settlement, growing and improving at university campuses, some planning and design criteria on campus physical planning and design, and university campus examples from World and Turkey.

In this study, the analysis of general features affecting the planning and designing of the Çanakkale Onsekiz Mart University Terzioğlu Campus and the uses of areas in the campus was made. In addition, the progress from the foundation of the university up to date was investigated. Suggestions on physical planning and design related to the campus were put forward based on the data from the questionnaire.

Keywords: Campus, Çanakkale Onsekiz Mart University, design, physical planning

ÜNİVERSİTE YERLEŞKELERİ FİZİKSEL GELİŞİM PLANLAMASI VE TASARIMI: ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ TERZİOĞLU YERLEŞKESİ ÖRNEĞİ

ÖZET

Üniversite yerleşkeleri bir toplumun geleceğinin hazırladığı, karşılıklı bilgi alışverişi ve çeşitli sosyal aktivitelerin yapıldığı mekanlardır. Bu anlamda bir üniversite planlaması, ülke düzeyinde çok önemli sosyo-kültürel, ekonomik ve politik bir olaydır. Ülkenin kalkınmasında ve geleceğinde söz konusu olan önemli rolleri giderek artmaktadır.

Bu araştırma ile üniversite kavramı ve işlevleri, üniversitenin tarihsel gelişimi, üniversite-kent ilişkileri, üniversite yerleşke kavramı, üniversite yerleşkeleri alan kullanımları, üniversite yerleşkelerinin fiziksel planlama ve tasarım süreci, yeni yerleşkelerin kurulması, yerleşke planlama yöntemi, ekoloji öncelikli yerleşke tasarımı, yerleşke yerleşim modelleri, üniversite yerleşkelerinde büyüme ve gelişme, yerleşke fiziksel planlama ve tasarımında bazı planlama ve tasarım ilkeleri ile Dünyadan ve Türkiye’den üniversite yerleşke örnekleri incelenmiştir.

Araştırmada Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Terzioğlu Yerleşkesinin planlamasında ve tasarımında etkili olan genel özellikleri ve yerleşke alan kullanımları analiz edilmiştir. Ayrıca, yerleşkenin kuruluşundan günümüze kadar geçen süreç irdelenmiş, yapılan anket sonuçlarından elde edilen veriler de dikkate alınarak yerleşkeye yönelik fiziksel planlama ve tasarım önerileri verilmiştir.

Anahtar sözcükler: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, fiziksel planlama, tasarım, yerleşke

BÖLÜM 1

GİRİŞ

21. Yüzyılın bilgi çağı olduğu bugün herkes tarafından bilinmektedir. Bu nedenle sanayileşmesini tamamlamış toplumlar, büyük bir süratle bilgi toplumu olma yolunda çaba sarf etmektedirler. Bilinen bir gerçekte; bilgi teknolojisindeki gelişmelerin, insanlığı, sanayi toplumundan çok daha köklü değişim ve dönüşümlere uğratacağıdır.

Her türlü bilginin nerdeyse ışık hızıyla paylaşıldığı günümüzde, ülkelerin sosyal, ekonomik ve kültürel açıdan gelişebilmesinde ve uluslararası ilişkilerdeki verimliliğinde, üniversitelere büyük görevler düşmektedir. Üniversiteler, eğitim-öğretim ve araştırma çalışmalarında bilimsel yaklaşımların öncelikli olduğu, ilgi ve uğraşı alanlarında uzmanlaşmanın belirginleştiği, bilginin en tarafsız ve akışkan olarak bulunduğu, çok sesliliğin dinamik yapı kazandırdığı ortamlardır (Bodur ve diğ., 2005).

Karakaş (1999)' a göre; ülkenin gereksinim duyduğu hizmet alanlarında uzman işgücü yetiştiren üniversiteler, toplumun gereksinimine uygun yeni bilgiyi üretip, bunu gelecek kuşaklara aktarırken aynı zamanda toplumun ufkunu açarak sürekli gelişmesini sağlarlar.

Son yıllarda kalkınma süreci üniversitelerin büyümesine ve yeni üniversitelerin kurulmasına yol açmıştır. Üniversitelerdeki sürekli gelişme özelliği, değişim ve genişlemeyi zorunluluk olarak ortaya çıkarmıştır. Üniversitenin eğitim birimlerine yapılan eklentiler, öğrenci sayısındaki artış, eğitim ve öğretimin yanı sıra sosyal aktiviteler (rekreatif ve sportif tesisler) için gerekli alanlara olan gereksinimler yerleşke alanlarının oluşturulmasını zorunlu kılmıştır. Özellikle kentte gelişme alanlarının darlığı nedeniyle kentin dışında üniversite kentleri kurulmaya başlamıştır. Üniversiteler için gerekli mekanların oluşturulması oldukça büyük maliyetler tutmakta bu da üniversite fiziksel planlamasının önem kazanmasına neden olmaktadır (Öner, 1999).

Günümüzde üniversiteler şehir dışında yerleşke şeklinde planlanmaktadır. İlk örnekleri Amerika'da görülen ve buradan tüm dünyaya yayılan üniversitelerin yerleşke şeklinde planlaması zamanla gelişerek değişime uğramıştır. Basitten

karmaşığa doğru bir gelişme gösteren üniversite yerleşke tasarımı tarihi akış içinde kolej ve manastırlardan kent birimleri haline dönüşmüşlerdir (Sönmezer, 2003).

Öner (1999)'in bildirdiğine göre; her bilginin gerçek yaşama geçirilmesi, bir çok disiplini bir arada bilgi iletişimi ve alışverişi içinde olmaya itmekte olup, aynı zamanda mekan olarak aynı çatı altında olmaya zorlamaktadır. Bu da bir toplumun geleceğinin, uygarlık tohumlarının atıldığı üniversite yerleşkelerini ortaya çıkarmıştır.

Modern yaşantının vazgeçilmez bir gereği olan planlı gelişme ve doğal kaynakların planlı kullanımı, üniversite yerleşkelerinin kuruluşunda da dikkate alınmalıdır. Bilimsel araştırma ve öğretim merkezleri olan üniversiteler de üzerinde buldukları yerleşkelerden planlı olarak ve dolayısıyla en uygun şekilde yararlanmayı amaç edinen örnek kurumlardır. Öğrencilere ve araştırmacılara uygun ortamlar sunarak yaşam kalitesini ve böylece başarı düzeyini arttırmak, yerleşke planlama konusunda üniversite yönetimleri tarafından göz önünde bulundurulan en önemli ilkelerdir (Baytorun, 2005).

Sönmez (2003)'e göre üniversite yerleşkeleri, bünyelerindeki eğitim yapıları ve diğer kapalı mekanları kadar dış mekanlarıyla da büyük bir öneme sahiptir ve aynı zamanda farklı dış mekanları bünyesinde barındırmakla birlikte, bütün olarak ele alındığında da öğrenci ve öğretim elemanlarının yanı sıra kent halkına da hizmet veren bir kamusal dış mekan niteliği taşımaktadır.

Yıldızoğlu ve Kelkit (2005)'in vurguladığı gibi; yerleşkelerin ayrılmaz birer parçası olan rekreasyonel alanlar; diğer yerleşke alan kullanım gereksinimleriyle birlikte düşünülmeli, yerleşke planlama ve tasarım çalışmalarında bütünlük içinde ele alınmalıdır.

Yerleşke üniversiteleri, tüm kullanıcılarının akademik, sosyal, sanatsal, kültürel ve sportif gereksinimlerinin büyük bir bölümünü kendi içinde karşılamak zorundadır. Bu nedenle de uygun yerleşim planlarına, özgün yapılara ve çevre düzenleme çözümlerine gerek duyulmaktadır. Üniversitelerdeki eğitim süresince yerleşke yaşam biçimini özümsemiş genç insanlar, burada elde etmiş oldukları olumlu deneyim ve tecrübeleri, üniversite hayatından sonra bulunacakları ortamlara model olarak taşımaktadırlar. Bu bakımdan, yerleşkelerdeki rekreasyonel olanaklar

ve bunlara dayanan yaşam biçiminin zenginliği ve kalitesi en az üniversitelerde verilen uzmanlık eğitimi kadar önemlidir (Küçükbay, 2003).

Gürün (2003)' göre; üniversite yerleşke alanlarının planlanması, diğer kentsel alanlarda yapılan planlamalar gibi kentsel tasarım ölçeğinde ele alınması gereken önemli bir konudur. Günümüzde tasarlanan üniversite yerleşkelerinde düzenli yerleşimlerin görülememesi önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Üniversiteye ait akademik ve sosyal birimler arasındaki kopukluk öğrenciler için büyük önem taşıyan bu ortamı kimliksiz hale getirmektedir.

Bilimin kendi kendini sorguladığı günümüzde, fiziksel çevreye zarar vermeyen aksine katkı sağlayabilecek yeni üretim biçimleri araştırılmakta ve yeni kalkınma modelleri üzerinde çalışılmaktadır. Eğitimin tüm aşamaları için bütün dünya ülkeleri daha çağdaş ve verimli bir sistem arayışı içindedirler. Çünkü her ülke kalkınmanın yolunun eğitim, öğretim ve araştırmadan geçtiğini bilir. Üniversitelerin de üç ana görevi eğitim, öğretim ve araştırmadır (Çınar, 1998).

Çınar (1998)'a göre ülkemiz, hızla artan genç nüfusun yükseköğretimini karşılayabilmek için çok sayıda üniversiteye gereksinim duyan bir ülkedir. Buna göre; genellikle ülkemizde bir yükseköğretim kurumu kurulmasına, önce bina ve tesislerin yapımıyla başlanılmaktadır. Ancak bu binaların amaca ne derece uygun olduğu ve geleceğe ne derece uyarlanabilecekleri, gelişme olanakları olup olmadığı, gerçekçi kullanılıp kullanılmadıkları tartışma konusu olabilmektedir. Bu konudaki yatırımlar giderek büyük boyutlara ulaştığından, yatırımların daha verimli kullanılması, daha yararlı ve daha kullanışlı bina ve tesisler yapılabilmesi için konu üzerinde araştırma yapılmasının gereği doğmaktadır.

Bu araştırma ile üniversite kavramı ve işlevleri, üniversitenin tarihsel gelişimi, üniversite-kent ilişkileri, üniversite yerleşke kavramı, üniversite yerleşkeleri alan kullanımları, üniversite yerleşkelerinin fiziksel planlama ve tasarım süreci, yeni yerleşkelerin kurulması, yerleşke planlama yöntemi, ekoloji öncelikli yerleşke tasarımı, yerleşke yerleşim modelleri, üniversite yerleşkelerinde büyüme ve gelişme, yerleşke fiziksel planlama ve tasarımında bazı planlama ve tasarım ilkeleri ile Dünyadan ve Türkiye'den üniversite yerleşke örnekleri incelenmiştir.

Araştırmada Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (ÇOMÜ) Terzioğlu Yerleşkesinin planlamasında ve tasarımında etkili olan genel özellikleri ve yerleşke

alan kullanımları analiz edilmiştir. Ayrıca, yerleşkenin kuruluşundan günümüze kadar geçen süreç irdelenmiş, yapılan anket sonuçlarından elde edilen veriler de dikkate alınarak ÇOMÜ Terzioğlu Yerleşkesine yönelik fiziksel planlama ve tasarım önerileri verilmiştir.

BÖLÜM 2

ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

Dober (1964), “**Campus Planning**” konulu çalışmasında; yerleşke yerleşim modellerinden, alan kullanımlarından bahsetmiş ve dünyadaki üniversite yerleşkelerinden örnekler vermiştir. Çalışmasında ayrıca; üniversitelerin fiziksel büyüme ve gelişmelerinin yeniden düzenleme, ilaveler getirme, yeni yapıların yapılması, yeni kullanım alanlarının sağlanması, uydu yerleşkelerin oluşturulması ve yeni yerleşkelerin kurulması şeklinde olabileceğini vurgulamıştır.

Akdoğan (1971), Hacettepe Üniversitesi Beytepe yerleşkesi için, tüm alan kullanımlarını içeren ve en az 50 yıllık bir gelişmeye de olanak sağlayabilen yerleşim planı hazırlamıştır.

Tanrıverdi (1976), “**Atatürk Üniversitesi Yerleşkesi Peyzaj Planlama ve Uygulama Prensipleri Üzerine Bir Araştırma**” konulu çalışmasında; yerleşkenin yerleşim, alt yapı ve peyzaj planlarının hazırlanması ve uygulanmasında ortaya çıkan problemleri inceleyerek, yerleşke içinde ve çevresinde çeşitli kullanışlar için planlanan yeşil alanların fonksiyon, estetik ve ölçü bakımından yeterli olduğunu tespit etmiştir.

Yılmaz ve diğ. (1976), Çukurova Üniversitesi Yerleşkesi Ziraat Fakültesi Araştırma Uygulama ve Üretim Çiftliği için çok yönlü alan kullanımını içeren bir araştırma yapmışlar ve öneri alan kullanım planını ortaya koymuşlardır.

Karaaslan (1979), “**Üniversite Kampus Planlaması**” konulu çalışmasında, üniversite yerleşkelerinde uygulanan büyüme modellerini yerleşkelerin yerleşim biçimlerine göre 4 farklı şekilde ele almıştır:

- Aynı merkezli büyüme modeli,
- Kendiliğinden büyüme modeli,
- Moleküler büyüme modeli,
- Lineer büyüme modeli

Erpi (1980), “**A Handbook on Urban Traffic Planning, Faculty of Architecture**” konulu çalışmasında; üniversite yerleşkelerindeki yaya ve motorlu araç ulaşımını sağlayan yolların birbirlerini kesmeyecek şekilde düzenlenmesinde üç ana yaklaşım ortaya koymuştur:

- Yatay düzenleme ile iki boyutlu ayırım (Radburn sistemi)
- Düşey düzenleme ile üç boyutlu ayırım,
- Zaman düzenlemesi ile dördüncü boyutta ayırım.

Kortan (1981), “Çağdaş Üniversite Kampusları Tasarımı” konulu çalışmasında, gerek söz konusu kuramların zaman boyutu içindeki değişimi ve gelişimlerini, gerekse üniversitenin kendi içyapısındaki değişmelerin sonuçlarının üniversitelerin fiziksel yapılarındaki yansımalarını incelemiştir.

Altan ve diğ. (1982), “Çukurova Üniversitesi Kampusu Peyzaj Planlama Esasları Üzerine Bir Araştırma” konulu çalışmasında; yerleşke alanı içerisindeki mevcut problemleri ve alınması gereken bir dizi önlemleri tespit etmişlerdir. Yerleşkede bina elemanlarının bir sisteme bağlanamayan yerleşim düzensizlikleri ve alt yapı yetersizliklerinin yanı sıra otopark yerleri, yaya ve oto sirkülasyon sistemleri, elektrik ve içme suyu yetersizliklerinin olduğu belirlenmiştir.

Tanrıverdi ve Güçlü (1984), Cumhuriyet Üniversitesi Yerleşkesine örnek bir fiziksel planlama çalışması yapmışlardır. Yapılan peyzaj analizleri sonucunda doğal ve kültürel veriler saptanarak planlama çalışmalarını beş büyük dokuda yoğunlaştırmışlardır. Bu dokular:

1. Eğitim ve Yönetim Dokusu
2. Konut Dokusu
3. Yurt Dokusu
4. Yeşil Yapı ve Üretim Dokusu
5. Sosyal ve Kültürel Rekreasyon Tesisleridir.

Walker (1990), çalışmasında yerleşkelerde zamanla meydana gelen yeşil alan problemlerinin kent peyzaj problemleri ile benzerlik göstermesine rağmen daha küçük ölçeklerde olmaları nedeniyle bunların daha hassas planlanmasının gerekliliğini vurgulamıştır.

Thomas (1991), “ The Campus as a Work of Art” konulu çalışmasında; başarılı bir yerleşke için neler yapılması gerektiğini, yerleşke bileşenlerini, kentsel yerleşke özelliklerini, çağdaş yerleşke kavramını, bir sanat çalışması olarak yerleşkeyi ve örnek olarak verilebilecek ilk 50 üniversite yerleşkesini incelemiştir.

Dober (1992), “Campus Design” başlıklı çalışmasında, bir yerleşke tasarımının nasıl yapılacağını ve nelere dikkat edileceğini aşama, aşama açıklamıştır.

Buna göre; yerleşke alan kullanımlarının, yaya ve araç trafiğinin, yapısal yerleşimin ve fonksiyonel açık alanların düzenlenmesi, yerleşke ve çevresi arasındaki ilişkinin irdelenmesi ve yerleşke sınırlarının belirlenmesi konularında bilgiler vermiştir.

Gorbon (1995), bir yerleşke özelliği gösteren Darüşşafaka Koleji'nin, yatılı okul yaşantısının bilinen problemlerini azaltmak için "Kent Gibi Yaşayan" kenti anımsatan bir okul tasarımına yönelmiştir. Bu amaçla yaptığı çalışmada, kent benzeri problemlerin yaşanmaması için de yerleşkenin öğrenci yurtları ve spor tesisleri ile kafeterya ve açık dinlenme alanları, araç trafiğine kapalı olarak planlanmıştır.

Kaplan (1996), "Atatürk Üniversitesi Peyzaj Planlamasında Ortaya Çıkan Problemler ve Çözüm Yolları Üzerine Bir Araştırma" konulu çalışmasında; otuz beş yıl önce hazırlanan Atatürk Üniversitesi Peyzaj Projesinin günümüzde yetersiz kalması üzerine yerleşkede görülen problemlere çözüm amacıyla gözlem, analiz, sentez, değerlendirme yöntemi kullanılarak yerleşkeye yönelik çözüm önerileri getirilmiştir. Ayrıca çalışmanın sosyal yönleriyle önemli olması düşüncesiyle bir anket çalışması da gerçekleştirilmiştir.

Kara (1996), yaptığı çalışmada, yeni kurulmuş olan Mersin Üniversitesi Yerleşkesi için alan kullanımını etkileyen faktörleri incelemiştir. Ayrıca modern üniversite yerleşkelerinin getirdiği özellikleri belirleyerek uygun bir alan kullanım planlama önerisi hazırlamıştır.

Benli (1998), "A Comparative Study for Univerity Campus Planning" konulu çalışmasında; 20. yüzyıldaki yerleşke tasarımındaki gelişmeleri, ABD, Avrupa, Büyük Britanya, Rusya ve Türkiye örneğinde incelemiştir. Yerleşke tasarımının kullanıcı gereksinimlerini, yerleşke tasarımı için fiziksel ilkeleri, yerleşke tasarımı için görsel ilkeleri, yerleşke tasarımına bazı yaklaşımları incelemiştir. Araştırmanın sonunda ise, İzmir Teknoloji Enstitüsü için tasarım değerlendirmesini yaparak çeşitli önerilerde bulunmuştur.

Çınar (1998), üniversite yerleşke planlaması ve tasarımı üzerine bir araştırma yapmış ve yerleşke kavramının tarihsel süreç içindeki gelişimini incelemiştir. Çalışmasında ayrıca, yerleşke planlamaları ile kent planlamaları arasındaki ortak noktalara değinirken, planlamacı ve tasarımcılara yardımcı olabilecek kavramlara ışık tutmuştur. Bir üniversite yerleşkesinin fiziksel planlama sürecinin detaylı bir açılımını yapmış ve proje aşamasına ulaşılması için alınması gereken kararlar

üzerinde durmuştur. Çalışmada önemle vurgulanan bir diğer konu ise; üniversite kurumlarının planlamasını ve tasarımını etkileyen faktörlerin değişken bir yapıya sahip olması nedeniyle, büyüyebilirlik ve esneklik kavramları üzerinde titizlikle durulması gereğidir.

Abu-ghazzaeh (1999), “Ürdün Üniversitesi’nin Dış Mekan Alanlarının Algılanmasını Etkileyen Faktörler” konulu çalışmasında; insan ve çevre arasındaki bazı kesişimlerde algılanabilirlik açısından etkili olabilecek niteliksel yaklaşım kullanmıştır. Bu amaçla; öğrenci, akademisyen ve idari personelden oluşan toplam 140 katılımcıya dış mekan alan kullanımlarına yönelik olarak anket çalışması yapılmıştır. Anket sonuçları ve yapılan görüşmeler sonucunda üniversite binaları ile dış mekanlar arasında öğrenci açısından odak noktaları bulunduğu ortaya çıkmıştır. Tasarımcıların bu bilgiler ışığında çevresel davranış ve algılama konularına yönelik olarak çeşitli tasarım önerilerini geliştirmeleri gerektiğini vurgulamıştır.

Karakaş (1999), “**Üniversite Kampusları Fiziksel Gelişim Planlama Süreci: Bartın Orman Fakültesi Örneği**”, konulu çalışmasında, üniversitelerin Dünya ve Türkiye’deki tarihsel gelişimini, üniversite yerleşkelerinin oluşum sürecini, yerleşim modellerini, yerleşke alan kullanımlarını incelemiş, Dünya ve Türkiye’den farklı yerleşke örneklerini yerleşim modeli, ulaşım ve büyüyebilirlik kavramlarıyla irdelemiştir. Çalışmanın ana temasını, Bartın Orman Fakültesi Yerleşkesinin doğal ve kültürel varlığının analizi ve bu bilgiler ışığında hazırlanan öneri gelişim planlaması oluşturmaktadır.

Öner (1999), “**Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Merkez Kampus Alanı Peyzaj Planlaması**” başlıklı araştırmasında, üniversite oluşumlarının büyük maliyetler tutan yapılanmalar olduğu için, üniversite fiziksel planlamasında iyi bir sistematığın kurulması gerektiğine değinmiştir. Bu bağlamda yerleşke fiziksel gelişim sürecini incelemiş ve bu bilgiler ışığında yeni kurulmakta olan Kütahya-Dumlupınar Üniversitesi Merkez yerleşkesi için peyzaj planlama önerileri sunmuştur.

Serez ve diğ., (1999), çalışmalarında; Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi alanına ait arazi kullanımını, türler ve ekosistemler, hava-su ve toprak özellikleri, sosyo-ekonomik özellikler, koruma alanları, orman alanları, peyzaj değeri yüksek yerler ve rekreasyonel alanlar ile hazine arazileri konularında incelemeler

yapmışlardır. Ayrıca projenin çevre üzerine etkileri ve alınacak önlemler, alternatif projeler üzerinde durmuşlardır.

Savanick ve Perry (2001), çalışmalarında Minnesota Üniversitesinin 45000 öğrencisi ve 15000 çalışanı ile ABD'nin en geniş üniversitelerinden biri olduğunu, öğrenci ve çalışan nüfusunun toplamının içinde bulunduğu Hennegin Kasabası nüfusundan daha fazla olduğunu belirtmektedirler. Üniversitenin yerel halka yönelik çevresel konularda eğitim faaliyetlerinde bulduklarını, bu amaçla da yerleşke içerisinde ekolojik temelli projeler, sulak alan restorasyon çalışmalarının yapıldığını vurgulamaktadırlar. Çalışmada ayrıca çevresel etkilerin en aza indirildiği, sürdürülebilir bir yerleşke tasarımına yönelik öneriler sunulmuştur.

Aksoy (2003), Üniversite Yerleşke Planlaması ve Çevre Düzenlemesi 1. Ulusal Çalıştayında İnönü Üniversitesinin gelişim sürecini resim ve slaytlarla göstererek tanıtımını yapmış ve yerleşkenin çevre düzenlemesi ile ilgili detaylı bilgiler vermiştir.

Atmaca (2003), Mustafa Kemal Üniversitesinin tanıtımına yer verdiği çalışmada, Tayfur Sökmen Park Yerleşkesi için Harran Üniversitesinin yerleşim ve mimari planlarının kullanılmasıyla ortaya çıkan sorunların yeni bir alan kullanım planıyla giderilmeye çalışıldığını aktarmıştır. Anket çalışmasıyla öğrenciler, öğretim üyeleri ve idari personelin de düşünceleri alınarak hazırlanan projede yerleşmenin dolaşım ağı, otopark alanları, rekereasyonel alanlar ve diğer kullanım birimleri de yeniden ele alınmış ve projede botanik bahçesi için de bir yer ayrılmıştır.

Aydın (2003), çalışmasında Yıldız Teknik Üniversitesi Davutpaşa Yerleşkesinin vaziyet planına ve alan kullanımlarının dağılımına yer vererek yerleşmenin tanıtımını yapmıştır. Yerleşmenin gelişim sürecini de aktardığı çalışmada, mevcut tarihi binaların aynen korunduğuna da dikkat çekmiştir.

Çağlan (2003), Üniversite Yerleşke Planlaması ve Çevre Düzenlemesi 1. Ulusal Çalıştayında TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odasını temsilen sunmuş olduğu çalışmada, yerleşim yeri seçimlerinde yapılan jeolojik-jeoteknik etütlerin önemine dikkat çekerek, yerleşime uygun ve uygun olmayan alanlar konusunda bilgi vermiştir.

Ekinci (2003), üniversitelerin topluma karşı olan sorumluluğunu ön plana çıkardığı “Üniversite Yerleşkelerinin Konumu” isimli çalışmasında, yerleşkelerin

çağdaşlığa ulaşabilmeleri için demokratiklik, açıklık ve katılımcılık kavramlarının gelişmesine katkı sağlamaları gerektiğini vurgulamıştır. İkinci bu çalışmasında ayrıca yerleşkede yer alan binaların mimarı yapısının bulunduğu kentin tarihi ve kültürünü yansıtması gereğinden de bahsetmiştir.

Erdem (2003), Üniversite Yerleşke Planlaması ve Çevre Düzenlemesi 1. Ulusal Çalıştayında Ege Üniversitesi'nin Tanıtımı konulu çalışmasında, üniversitenin kuruluş aşamasından ve tanıtımından bahsederek, özellikle yanlış yer seçimi nedeniyle Bornova Ovasının yok edildiğine dikkat çekmiştir. Üniversite yerleşkelerinin gerek yer seçiminde gerekse kuruluşundan sonra ekolojik değerlerin dikkate alınmasının bir zorunluluk olduğunu, planlamalarda yerleşkelerin kendi çevre dokusuyla birlikte dış çevre dokusunun da ele alınması gerektiğini vurgulamıştır.

Geray (2003), “Toplumsal İlişkiler Açısından Üniversite Yerleşkeleri” adlı makalesinde üniversitenin genel tanımı ve işlevleri üzerinde durmuştur. Üniversite yerleşkeleri ile bulunduğu kent arasındaki ilişkinin sağlamlığında yerleşke kullanıcılarının üzerine düşen sorumluluklardan bahsetmiştir.

Gürün (2003), Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Avşar Yerleşkesinin üniversite yerleşke biçimleri içindeki yerini saptayarak, çağdaş üniversite yerleşkeleriyle birlikte irdelemiştir.

Kara (2003), Osmanbey ve Yenişehir Yerleşkeleriyle Harran Üniversitesinin tanıtımını yaparak yerleşkelerdeki kullanım alanları ile ilgili detaylı bilgiler vermiştir. Yapılanmada yaşanan zorluklardan da bahsettiği çalışmada, Harran üniversitesinde kent kültürünün yeterince yansıtılmadığı konusuna da değinmiştir.

Oruçkaptan (2003), Üniversite Yerleşke Planlaması ve Çevre Düzenlemesi 1. Ulusal Çalıştayında TMMOB Peyzaj Mimarları Odası adına yapmış olduğu konuşmada; yerleşke planlama sürecinde hedefin, doğal ve kültürel peyzajların düzen ve çeşitlilik birliği olduğuna değinerek planlamanın ilk olarak yerel, bölgesel, ulusal ve hatta küresel hedefler doğrultusunda farklı disiplinlerin katılımıyla ele alınması gerektiğini vurgulamıştır.

Soyyanmaz (2003), Üniversite Yerleşke Planlaması ve Çevre Düzenlemesi 1. Ulusal Çalıştayında Trakya Üniversitesinin Tanıtımı konulu çalışmasında üniversitenin gelişim süreciyle ilgili bilgiler vermiştir.

Sönmez (2003), “Kentsel Kamusal Dış Mekanlara Yönelik Mastır Plan Oluşturma Çalışmalarının Ege Üniversitesi Yerleşkesi Örneğinde Ortaya Konması” başlıklı çalışmasında; öncelikle üniversite ile ilgili kavramların tanımlamasını yapmıştır. Yerleşkelerin fiziksel gelişiminde ileriye dönük en az 10-30 yıllık mastır planın hazırlanması gerekliliğini, yurt dışı ve yurt içi yerleşke mastır plan örnekleri ile irdelemiştir. Mastır planının ne şekilde ve hangi süreçler izlenerek hazırlanacağı konusunda bilgiler vermektedir. Yerleşkelerin fiziksel gelişim planlamasına ilişkin ilkelerinde sunulduğu çalışmada, Ege Üniversitesi yerleşkesi yerleşim planı bölümlenerek incelenmiş ve öneriler getirilmiştir.

Sönmezer (2003), “Modern Mimarının Kentsel Deney Alanı: Üniversite Tasarımı” konulu çalışmasında, üniversite kuruluş amaçlarını ve planlama yöntemlerini tarihsel süreç içinde irdeleyerek özellikle ABD, Fransa, İngiltere ve Almanya’da üniversite planlama yöntemlerindeki farklılıklara değinmiştir. Ayrıca farklı devlet politikalarıyla birlikte değişim gösteren yerleşim modelleri üzerinde de durmuştur.

Şengül (2003), kent dışı üniversitelerin öğrenciler üzerindeki olumsuz etkilerini İnönü Üniversitesi örneğinde incelemiştir. Üniversite yerleşkelerinin öğrencileri kentten ve toplumsal yaşamdan uzaklaştıran yapay yaşam düzenekleri olmaması gerektiğini vurgulamıştır.

Ünver (2003), kendi tarihsel süreçleri içinde üniversite yerleşkelerini karşılaştırdığı çalışmada, yerleşkelerdeki altyapı eksikliklerine değinmiştir. Ayrıca yerleşime uygun arazi sınıfları ile ilgili bilgilerde vermiştir.

Yılmaz (2003), Üniversite Yerleşke Planlaması ve Çevre Düzenlemesi 1. Ulusal Çalıştayında Atatürk Üniversitesi’nin tanıtımına yer verdiği çalışmasında, üniversitenin açık ve kapalı alan kullanımlarını; konut dokusu, yurt dokusu, sosyal doku ve yeşil dokusu olmak üzere bölümleyerek anlatmıştır. Ayrıca üniversitenin yeşil alan sisteminin Erzurum’un kentsel dokusuna olan katkısından da bahsetmiştir.

Oktay (2004), “Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Öneri Botanik Bahçesi Örneğinde Botanik Bahçeleri Planlama ve Tasarım İlkelerinin Ortaya Konulması Üzerinde Araştırmalar” konulu çalışmasında; botanik bahçelerine ilişkin literatür bilgilerini, tanım, önem, tarihsel gelişimi, sınıflandırılması planlama ve tasarım ilkelerini, Dünyadan ve Türkiye’den örnekler ile irdelemiştir. Araştırma

alanı ile ilgili doğal peyzaj özelliklerini ve botanik bahçesi peyzaj tasarımı ilkelerini inceleyerek yapısal ve açık alan kullanımları için öneriler getirmiştir.

Akçın ve Büyüksalih (2005), yerleşkelerdeki zamansal gelişimin uydu görüntüleri ve Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) ile analizi konulu çalışmalarında, yerleşke dokusu içindeki bazı nesne gruplarının, örneğin yapıların, yolların, fiilen zeminde bulunan ağaç ve yeşil alanların varlığının kayıt altına alınması, arazi yüzeyi üzerinde kapladığı alan miktarının belirlenmesi ve zamansal değişim analizlerinin yapılmasının önemi üzerinde durulmuştur. Bu yönde bir araştırma için hızlı ve etkin yöntemler arasında, uydu görüntülerinden yararlanarak coğrafi tabanlı bir bilgi sistemi altında uygulamaların gerçekleştirilebileceği anlatılmaktadır. Coğrafi Bilgi Sisteminin geçmişe dayalı ileriye dönük planlamalar ve kararlar için iyi bir destek sistemi olduğu vurgulanmıştır.

Bekiroğlu ve diğ. (2005), “Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Zeve Yerleşkesi” konulu çalışmalarında, havadan çekilmiş fotoğraflar ve vaziyet planlarıyla Zeve yerleşkesinin tanıtımı yapılmış ve gelişim süreci hakkında bilgiler verilmiştir.

Bodur ve diğ. (2005a), Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi (KSÜ) Avşar Yerleşkesinde Fiziksel Yapılanma Çalışmalarının Dünü, Bugünü ve Geleceği konulu çalışmaları üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde KSÜ’nün gelişimi ve mevcut yapısı üzerine genel bilgiler verilmiştir. İkinci bölümde Avşar Yerleşkesinin yapılanma süreci ve bu süreçte elde edilen deneyimler üzerinde durulmuştur. Son bölümde ise deneyimler ve bilimsel gerekler doğrultusunda yerleşke planlama kriterleri ve ideal bir yerleşkeden beklenen özellikler tartışılmıştır.

Bodur ve diğ. (2005b), “Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi (KSÜ) Yerleşkelerinin Kahramanmaraş Kenti Genelinde Fonksiyon Bütünlüğü Bakımından İncelenmesi” adlı çalışmalarında, öncelikle kent ile üniversite arasındaki genel ilişki üzerinde durulmuş ve kent gelişimi ile üniversite gelişimin birbirine bağlı olarak ele alınması gerektiğini vurgulamışlardır. Çalışmanın sonuç kısmında ise KSÜ yerleşkelerinin mevcut ve gelecekteki konumları bakımından kentle daha sağlıklı bir ilişki kurulması adına bir dizi önerilere yer verilmiştir.

Çetinkaya (2005), “Eğimli Alanlarda Peyzaj Onarım Tekniğinin Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Terzioğlu Yerleşkesi Örneğinde İrdelenmesi” konulu çalışmada; erozyonun tanımı, önemi, nedenleri, etkileri ve

eğimli alanlarda peyzaj onarım teknikleri incelenmiştir. Araştırma alanındaki erozyonun nedenleri ile mevcut erozyon durumunu irdelemiş ve yapılabilecek onarım çalışmalarına yönelik öneriler ortaya konulmuştur.

Doğan (2005), “Evrenkent Yerleşkeleri ve Kent Yaşamındaki Önemi: İnönü Üniversitesi” adlı çalışmasında, kent ve evrenkent kavramlarının genel tanımları üzerinde vurgulamalar yapılmış ve tarihsel gelişim süreçleri ile ilgili bilgiler verilmiştir. Ayrıca kent ile üniversite arasındaki ilişkinin daha verimli olabilmesi için bazı öneriler sunulmuş, yerleşkelerin buldukları kentin yerel ve tarihsel özelliklerini yansıtması konusunda vurgulama yapılmıştır.

Kelkit ve Oktay (2005), “Sosyo-Kültürel Açından Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Dardanos Yerleşkesi-Çanakkale Kenti İlişkisi” isimli makalede; Dardanos Yerleşkesinin mevcut alan kullanımları analiz edilmiş ve bu kullanımların birbiriyle ilişkileri, üniversite- kent ilişkisi bağlamında kentli insanın özellikle rekreasyonel gereksinimlerine sağladığı katkılar araştırılmıştır.

Korkut ve Çelik (2005), “Üniversite Yerleşkeleri Peyzaj Planlama İlkeleri” konulu çalışmalarında öncelikli olarak üniversite yerleşkelerinin tarihsel gelişimden ve sonrasında yerleşke planlama sistemlerinden bahsedilmiştir. Yerleşke planlama ilkelerine de değinilen çalışmada, iç ve dış mekan kullanım tipleri detaylı bir şekilde verilmiştir. Ayrıca yurt dışı ve yurt içi üniversite yerleşkelerinden örnekler verilerek planlama açısından karşılaştırmalar yapılmıştır.

Salıcı ve diğ. (2005), “Çukurova Üniversitesi Örneğinde Yerleşke Alan Kullanımlarının Peyzaj Tasarlama İlkelerine Göre Değerlendirilmesi” konulu çalışmalarında, kullanım alanlarındaki etkinliği kısıtlayıcı unsurlar saptanarak peyzaj tasarım ilkeleri doğrultusunda çözümler üretilmeye çalışılmıştır. Ayrıca yerleşmenin tasarım kararlarıyla kaynak değerleri arasındaki ilişki değerdendirilerek, yerleşmenin gelişmesini yönlendirici tasarı önerileri sunulmuştur.

Sönmez ve Küçükerbaş (2005), Üniversite Yerleşkeleri İçin Bütüncül Bir Gelişim Önerisi: Yerleşke Master Planları” konulu çalışmalarında, yerleşkelerin fiziksel gelişimi için yol gösterici bir rehber olma özelliği taşıyan mastır planının önemi vurgulanmıştır. Yurt dışı üniversitelerin mastır planlama çalışmalarından örnekler verilerek ülkemiz üniversite yerleşkelerinin gelişimine yönelik öneriler sunulmuştur.

Sözen (2005), “Üniversite Yerleşke Alanlarının Ülke Bütünündeki Öncelikli Yeri” isimli makalesinde, üniversite yerleşke planlama ilkelerinin sadece kent coğrafyasında değil ülke coğrafyasında da etkili olduğunu vurgulayarak konu yaklaşımına daha geniş bir bakış açısı oluşturmuştur. Üniversite yerleşkelerindeki tüm dinamiklerin öncelikle kent ölçeğinde sonrasında da ülke ölçeğinde ele alınması ve birbirini tamamlayıcı özellikte olmaları gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca üniversite yerleşkelerinin doğru yer seçimi için, ülkemizde çok fazla toprak kalmadığına da değinmiştir.

Yılmaz ve diğ. (2005), “Yerleşke Tasarımının Ekolojik Boyutu” üzerine bir çalışma hazırlamışlar ve bu çalışmada, ekolojik koşulların yerleşkelerde peyzaj tasarımlarını nasıl yönlendirebileceği ortaya konulmuştur. Ayrıca üniversite yerleşkelerinin yakın çevreye veya yöreye olan ekolojik etkileri üzerinde durulmuştur.

Yılmaz ve Yılmaz (2005), “ABD’den Örnek Bir Üniversite Yerleşkesi: Cornell Üniversitesi” adlı çalışmalarında, özellikle yeni kurulan üniversitelerin planlama ve fiziki gelişmelerine yön verebilecek örnek bir model oluşturması yönünde New York’taki Cornell üniversitesi yerleşkesinin tanıtımına yer verilmiştir. Yerleşke planlama sürecinde üniversite ve çevre ilişkisi üzerinde durularak alan kullanımları ve fiziki donatıları değerlendirilmiştir.

Anonim (2006a), “**Georgia Tech: Capital Planing& Space Management: Campus Master Plan**” konulu çalışmada, 1997 yılında yapılan planın, Georgia Teknoloji Enstitüsünün ve mevcut yerleşkenin gelecekteki ihtiyaçlarının ve içinde bulunduğu şartların geniş bir analizi yapılarak hazırlandığı vurgulanmıştır. Ancak gelecekte karşılaşılabilecek olası şartları sezmemek mümkün olmadığından, hazırlanan planın esnek olması gerekliliği üzerinde durulmuştur. Ayrıca sözü edilen çalışmada, 1997 yılında hazırlanan planın halen yürürlükte olan ve yerleşke gelişiminde temel rehber olmaya devam eden bir proje olduğu, 13- Ekim- 2004 yılında, girişimcilik, süreklilik ve kapasite olmak üzere üç esas konuda vurgulama yapılarak planın güncelleştirildiği belirtilmiştir.

Anonim (2006b), “**McMaster University-Office of Public Relations-Our Campus-Campus Plan**” adlı çalışmada; McMaster Üniversitesine ait orijinal planın 1992 yılında yapıldığını ancak uzun vadede oluşabilecek fakülte ve açık alanlarında

detaylandırılmasına rağmen, planın daha detaylı bir analiz çalışmasıyla genişletilmesine ve güncelleştirilmesine karar verildiğini belirtmektedir. Bu amaçla, yerleşmenin planlanması sürecinde yardımcı olmak üzere ilgili uzmanların yer aldığı bir yerleşke planlama komitesi oluşturulmuştur. Komite üniversite senatosunun almış olduğu kararlar ışığında çalışmalarına devam etmiştir. Bu çalışmalar üniversitenin gelecekteki 30 yıldan fazla süre içindeki gelişimine yön verecek planlama ve tasarım önerilerini içermektedir.

Anonim (2006c), “Kenyon College-Kenyon College Master Plan Summary” adlı çalışma; Graham Gund ve Youngmin Jahan tarafından 27-Nisan-2004 yılında yapılan Kenyon Koleji ana planın sonuçlarını içermektedir. Ana planın, kolej birliği ve yönetimin Kenyon yerleşkesinin geleceğe dönük gelişimini ilgilendiren kararları almalarında esas teşkil eden yönlendirici ilkelerin bütünlüğü olduğu vurgulanmıştır. Sunulan sonuçlarda beş ilke üzerinde önemle durulmuştur. Bu ilkelere göre;

- 1- Kenyon bir yürüyüş yerleşkesidir,
- 2- Gambier köy merkezi canlı kolej ve köy yaşantısı için önemlidir,
- 3- Bütün akademik yapılanmalar Yerleşkenin hayati merkezinde yer alacaktır,
- 4- Gambier topluluğunun bütünlüğü desteklenmeli ve güçlendirilmelidir,
- 5- Yerleşke çevresindeki yeşil alanlar korunacak ve iyileştirilecektir.

Anonim (2006d), “Campus Master Plan-Ohio University Lancaster” konulu çalışmaya göre; Lancaster yerleşkesinin ana girişinin ilk olarak 1968 yılında yapıldığı, daha sonrasında birkaç yıla yayılan planlama ile girişinde yenilendiği vurgulanmıştır. Yeni girişin daha güvenli olacağı, yerleşkeye gelen ziyaretçiler ve öğrenciler için bilgi masalarının kurulacağı, park alanlarının yeniden ele alınacağı, geliştirilmiş drenaj ve kaldırımlar sayesinde yürüyüşün daha rahat olacağı, sağlanılacak finanssal desteklerle açık kullanım alanlarının geliştirileceği, otopark alanlarına daha kolay ulaşılabilineceği belirtilmiştir. Ayrıca, yerleşkedeki ağaçlık alanların koruma altına alınacağı ve manzara noktalarının öne çıkarılacağı da vurgulanmıştır.

Anonim (2006e), “The Plan: University of Colorado at Boulder-Campus Master Plan” adlı çalışmada; yerleşke yönetim planı ele alınarak, kurumsal hedefler ve planlama, planlama hedefleri ve yerleşke yönetim planı hedefleri üzerinde

durulmuştur. Yerleşkede sağlanan olanakların; öğretimi, araştırmayı, toplum hizmetini ve etkili teknolojinin yayılmasını destekleyecek şekilde olması gerektiği belirtilmiş ve bu nedenle, yerleşke yönetim planlamasının esnek olmasının önemi vurgulanmıştır. Yine aynı çalışmada; ilk olarak 1990 yılında hazırlanan yerleşke yönetim planının, yeni hedefler eklenerek geliştirildiği görülmektedir. Özellikle üniversitenin öncelikleri ve stratejik hedefler dahil edilmiş; alt yapı, alanların akıllıca kullanılması, açık alanlar ve ulaşım konularındaki ilkelerle, 1990 yılı planında iyileştirmeler yapılmıştır.

Anonim (2006f), “California State University, Sonoma Master Plan Revision: History of SSU Campus Master Plan“ adlı çalışmada; California State Üniversitesi Sonoma yerleşkesinin 1966 yılında yapımına başlanılmadan önce, 1962 yılında kabul gören ve 1960’lı yılların planlama ve mimari özelliğini de yansıtan bir mastır planı hazırlanmıştır. Daha sonrasında, yerleşkedeki fiziksel gelişimin bir gerekliliği olarak plan üzerinde iyileştirme çalışmalarına gidilmiştir. Bu amaçla 1969-1976 yılları arasında bir çok proje hazırlanmış ve bu projelerde üzerinde durulan en önemli konu ise, akademik eğitimdeki gelişmelere bağlı olarak ihtiyaç duyulan yeni binalar olmuştur. Son mastır planı 1992-1993 yılları arasında yapılmıştır. Bu tasarımda ise barınma, ulaşım ve otopark sorunları üzerinde durulduğu ve bunlara dönük çözüm önerilerinin üretildiği görülmektedir.

Anonim (2006g), “Iowa State University-1991 Campus Master Plan-2000 Supplemental Progress Report” konulu çalışmada; ilk olarak 1991 yılında hazırlanan ve 1995 yılında güncelleştirilen, Iowa Devlet Üniversitesi yerleşkesi ana planının uygulanması ve geliştirilmesiyle ilgili olarak bir gelişim raporu sunulmuştur. Üniversitenin stratejik planıyla bağlantılı olarak arazi kullanımı, olanaklar, yerleşim, sirkülasyon, park ve açık alan gibi konuları ilgilendiren ilkeleri düzenlerken, Ana plan, yerleşkenin geleneklerini sürdürmek için dikkatlice ele alındığı ve bu ilkelerin, yerleşkenin devam eden fiziksel planlaması için temel olan ana önermeler olarak hizmet etmeye devam ettiği belirtilmiştir. Bu çalışmada aynı zamanda; yeni inşaatların düzenlenmesi, yerleşkenin gelişimini, arazi kullanımı ve verimlilik çalışması, yerleşke planlama çalışmaları ve özellikle 5 yıllık sermaye planı ve stratejik planla ilgili bağlantı konularında ilerleme raporu ve 1991’den 1999’a kadar olan yerleşke ana planlama gelişiminin tarihi bir bakışını özetlemektedir.

Anonim (2006h), “Saint Mary’s University-Campus Master Plan-Why a Campus Master Plan” isimli çalışmada, St Mary’s Üniversitesinin niçin bir yerleşke ana planına gereksinim duyduğu konusunda açıklık getirilmiştir. Öncelikle hazırlanılacak olan planın, üniversitenin 30 yıllık gelişim ve evrim sürecinde bir rehber olacağı ve potansiyel fakültelerine, tüm kullanıcılara ve destekleyicilere üniversite vizyonunu kanıtlayacağı vurgulanmıştır. Tüm kullanıcıların beklenti ve gereksinimleri dikkate alınarak hazırlanacak olan planın, fiziksel planlamadaki tüm donanımlara yanıt verebilecek şekilde tasarlanması gerektiği belirtilmiştir. Yerleşkenin fiziksel gelişimi için, mükemmelliği sembolize eden bir çerçevede hazırlanılacak olan bu planla, daha yaygın bir desteğin oluşturulması ve optimum kaynakların ortaya çıkarılmasının sağlanması hedeflenmiştir. Planlama prensipleri olarak; alan duyarlılığı, giriş kolaylığı, çevreye saygı, dolaşımın sağlanması, alt yapı uygunluğu ve esneklik kavramlarına kapsamlı olarak ağırlık verilmiştir.

Anonim (2006i), “University of Alaska Fairbanks-What is the Purpose of the Campus Master Plan” konulu çalışmada Alaska Fairbank Üniversitesi için hazırlanan fiziksel gelişim planlamasıyla nelerin hedeflendiği açıklanmıştır. Üniversitenin uzak çevresiyle birlikte değerlendirildiği bu projede, yapısal ve açık alanların, yürüyüş ve araç yollarının yeniden ele alınarak revize edilmesi ve gerekli noktalarda ilaveler yapılarak belirginleştirilmesi üzerinde durulmuştur. Böylece üniversite imajının daha çok anlam kazanacağı vurgulanmıştır. Bununla birlikte planın hazırlanması aşamasında; alanla ilgili tüm kritik bilgilerin derlenmesi ve yerleşke kullanıcıların isteklerinin dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir.

Anonim (2006i), “Bond University Master Planning and Stage Building Development” başlıklı makalede; 1987 yılında Bond şirketi tarafından açılan mimari yarışma sonucunda ortaya konulan Gold Coast Üniversitesinin ana planlaması ile ilgili bilgiler aktarılmaktadır. Sadece yayaların yaşadığı bir şehir izlenimi yaratılan planda, yuvarlak bir havuz etrafında açılım gösteren caddelerle , konturlarda dikkati giriş katlarına çekmek için yaratılmış sokaklarla akademik iskeleti birleştiren iki küçük tepecikle bu etki güçlendirilmektedir. Rekreasyon merkezinin her bölümü ayrı bir kimlik sergilerken, Bond Üniversitesindeki tüm binalar aynı karakterdedirler. Tasarım, üzeri sıra sıra kemerlerle kapatılmış yolları, sonunda bir göl ve su havuzuna

bağlanan ağaçlarla sınırlandırılmış sokaklar ve meydanlar oluşturularak gerçekleştirilmiştir.

Kwang-young (2006), “Landscape Architect” konulu kitabında; Doowon Technical College Master Plan çalışmasını detaylı olarak vermiş, ayrıca yerleşke sirkülasyon sistemini, topoğrafik yapıyı ve akslar arasındaki ilişkileri grafiksel olarak incelemiştir. Planlanan aksların bitkisel tasarım açısından gelecekte alabileceği görünüm üzerinde değerlendirmelerde bulunmuştur. Yerleşke açık alanlarında fiskiyeler ve bitkilendirmelerle düzenlenen küçük ölçekli dinlenme alanları oluşturulduğunu ve bu alanların da ekolojik temelli donatılarla kullanıcılara sunulduğunu belirtmiştir.

BÖLÜM 3

KURAMSAL TEMELLER

3.1. Üniversite Kavramı ve İşlevleri

Kortan (1981)'a göre üniversiteler başlangıçta “öğretmenler” ile “öğrencilerin” birliği anlamına gelen, “üniversitas magistrorum et scholarium” olarak adlandırılan ve uğraşları bilim alanlarını kapsatan grubun yaşadığı bir yerdi. Günümüzde ise üniversite, “bilimlerin birliği”(Universitas Literarum) anlamındadır (Çınar, 1998).

Üniversite sözcüğü; 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununda, bilimsel özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip yüksek düzeyde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapan; fakülte, enstitü, yüksekokul ve benzeri kuruluş ve birimlerden oluşan bir yükseköğretim kurumu olarak tanımlanmaktadır (Anonim, 1998).

Koroğlu (1988), Keleş (1972) ve Birkan (1972), üniversite kavramına benzer yönlerden yaklaşmışlardır. Buna göre; eğitim sisteminin en üst kademesinde yer alan üniversiteler, bir taraftan toplumun ihtiyaç duyduğu üst seviyede insan gücünün yetiştirildiği, diğer taraftan bilimsel araştırmalar yaparak hizmetlerini toplum ve kişi yararına sunan kuruluşlardır. Sermayesini devletin, vakıfların veya özel sektörün sağladığı, hammaddesini ülke geneline dağılmış liselerin oluşturduğu, emek unsurunu ise yine öğrencilerle öğretim üyelerinin temsil ettiği üniversitelerin ürünü ise, belli sayı ve kalitedeki mezunlarıdır(Karakaş, 1999; Çınar 1998).

Üniversiteler; yeni düşünce normları geliştirerek topluma aktarma görevlerinin yanı sıra, gerçeklerin bekçisi ve yeni gerçeklerin devamlı arayıcısı olma sorumluluklarını da taşırlar. Aynı zamanda üniversiteler; dogmanın karşıtı, toplum değerlerinin koruyucusu, gençliğin şekillendiricisi ve geleceğe yol göstericidir. Bu sebeple üniversiteler sadece öğrencilere bilgi aktarıp, onları meslek sahibi yaparak, sosyal adalet ve fırsat eşitliği sağlayan bir sistem değil, aynı zamanda bilim, kültür ve ideoloji üretip, topluma aktararak, kitlelerin biçimlendirilmesine ön ayak olan bir sistemdir. Üniversiteler bu bakımdan kuruldukları yerlerde toplumu geliştirici güç görevini üstlenirler (Öner, 1999).

“Ülkemizde kalkınma planındaki tanımı ile yükseköğretim; en üst seviyeli insan gücünün ve bilimsel araştırma alanlarının istediği elemanı yetiştiren eğitim kademesidir” (Birkan, 1972).

“Üniversite bir yandan toplumu yöneten çeşitli meslek adamlarını yetiştirerek, öte yandan da araştırmalar yaparak, hizmetlerinin bu yoldan kişilerin ve toplumun doğrudan doğruya yararlanmalarına sunan son basamak bir eğitim kuruluşudur. Üniversiteler, Genel olarak eğitimin, kültür, değer, ideoloji aktarma, bilgi üretme ve aktarma, hüner aktarma, toplumsal görevlerin dağılması ve alışkanlık üzerindeki etkisi, fırsat eşitliği sağlamak gibi görevleri vardır (Birkan, 1972).

Meray (1971)’ e göre, çağdaş üniversiteler belli başlı işlevlerine bağlı olarak beş ana başlıkta toplanabilir. Bunlar;

1. Bir yetiştirme (formasyon) ortamı olarak üniversite,
2. Araştırmacılar topluluğu olarak üniversite,
3. Topluma hizmet kurumu, bir ilerleme ocağı olarak üniversite,
4. Entelektüel bir kalıp olarak üniversite,
5. Bir üretim etmeni olarak üniversitedir.

Geray (2003) ise; üniversitelerin ana işlevlerini; araştırma ve bilim üretme, bilimsel verilere dayalı öğretim yapma, yayınlar yapma, bilimi yayma ve halka mal etme, yakın çevresiyle ve bölgesiyle toplumsal ilişkiler kurma ve toplumun sorunlarına çözüm bulmasına yardım etmesi şeklinde özetlemiştir. Ayrıca kimi işlevlerinin bulunduğu ülkenin özel koşullarına ve siyasal düzenine bağlı olarak ağırlık kazanmasıyla farklılık gösterebileceğini de vurgulamıştır.

Yine Geray (2003)’ün önemle çizdiği bir diğer konu ise; toplumsal ilişkisi kapsamında ülkemizdeki üniversitelerin, toplumun sorunlarını aşarak gelecek kuşaklar için sağlıklı, temiz, demokratik ve insan haklarına saygılı, hakça bir düzen içinde, Atatürk’ün çağdaş uygarlık düzeyine ulaşma ereğine varmamıza katkıda bulunmak ve öncülük etmek işlevini de yüklenme zorunlulukları vardır.

3.1.1. Üniversitenin Tarihsel Gelişimi

Tarihteki ilk üniversiteler, Ortaçağ Avrupa’sında ki feodal düzenin etkisiyle oluşan kurumlardır ve kuruldukları dönemde özgür felsefe anlayışı ve bugünkü ilim

anlayışının varlığından söz etmek güçtür. Bu nedenle ilk üniversiteler, gerçekleri ortaya koymak, bilimi geliştirmek ve yaymak işlevlerini üstlenmek üzere ortaya çıkmamışlardır. Dolayısıyla, tarihi ve toplumsal birer kurum olan üniversiteleri, ait oldukları ve belli bir üretim şeklinin biçimlendirildiği toplumsal formasyonların gelişim süreci içinde değerlendirmek gerekir (Aytaç, 1992).

Üniversiteler tarihsel gelişim süreci içinde değerlendirildiğinde; Ortaçağ öncesinde yüksek öğretimin kökleri Eflatun'un Academia'sına (M.Ö.338) ve Aristo'nun Lyceum'una kadar dayanmaktadır. İslam dünyasında, din eğitimi almak isteyenlerin hocalardan para karşılığı, Eski Yunan'da ise politikacı veya tüccar olmak isteyenlerin gezgin alimlerden, ders aldıkları bilinmektedir. Çin'de ise yüksek öğretimin kökleri M.Ö. 124'te kurulan İmparatorluk Akademisine dayanır (Sönmezer,1995).

XVII. Yüzyılda, reform hareketinden kaynaklanan şiddetli dinsel tartışmalar ve savaşlar nedeniyle üniversiteler olumsuz yönde etkilenmişlerdir. XVIII. ve XIX. Yüzyılda, dinsel tartışma savaşlarının yavaş yavaş sona ermesiyle üniversiteler yeniden bilim yuvasına dönüşmüşlerdir. Sanayi devrimiyle birlikte köklü biçimde etkilenen toplumun düşünce yapısı ve yeni bilimler, üniversitelerin daha modern birer eğitim ve araştırma kurumuna dönüşmelerini sağlamıştır (Karakaş, 1999).

Gürüz (2002)'ün belirttiği gibi; ilk temelleri on dokuzuncu yüzyılın başlarında atılan modern üniversite kurumu, ABD, İngiltere, Almanya ve Fransa'da gelişim gösteren dört farklı üniversite modeli olarak gelişmiş ve tüm dünyaya yayılmıştır.

Alman Üniversitesi Modeli: Bilim için bilim yapılan, öğretimin ve araştırmanın birlikte yürütüldüğü, bilim adamları topluluğu olarak tanımlanabilecek bu model, modern üniversite kavramının yaratıcısı Wilhelm von Humboldt tarafından başlatılmıştır.

Fransız Üniversite Modeli: İdari bakımdan hiyerarşi bir düzene sahip ve öğretim programları bakımından ülkesel ölçekte tek düze bir entelektüel kalıp sunan bu modelin temel dayanağı devlet varlığının sürdürülmesidir.

İngiliz Üniversitesi Modeli: Bireylerin öğrenme isteğinin tatmin edilmesine yönelik eğitim ve öğretim ortamı sunmaktadır.

Amerikan Üniversitesi Modeli: Kapitalist üniversiteyi hayata geçiren ve ağırlıklı olarak mesleki eğitimin yapıldığı Amerikan modeli, tekno-bilim olarak nitelendirilen yeni yapısıyla yirminci yüzyılın önder modeli haline gelmiştir.

Sovyet Üniversite Modeli: Yirminci yüzyılın ilk yarısında ortaya çıkan bu modelin amacı, mesleki ve ideolojik öğretimle komünist bir toplumun kurulmasıdır. Bu amaç ışığında üniversite bir üretim faktörü olarak görülmüştür (Gürüz, 1992).

Günümüz batı üniversitesinin prototiplerini oluşturan ilk üniversiteler, Ortaçağ Avrupa'sında birer kent örgütü olarak kurulmuşlar ve buldukları kentin adıyla anılmaktadırlar. Kentsel birer kurum olarak ortaya çıkan üniversiteler bu özelliklerinin günümüze kadar da sürdürmüşlerdir. On dokuzuncu yüzyılda kent merkezindeki konumunu güçlendiren üniversiteler en önemli kamu binaları arasında yer almışlardır. On dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında ise, ilk olarak ABD'de olmak üzere üniversitenin kentsel düzenleme ögesi olarak ele alındığı görülmektedir. Bağımsız bir yerleşme modeli olarak ilk defa ABD'de ortaya çıkan üniversite yerleşkesi, gelişim süreci içinde kentin bir parçası haline gelmiş ve çeşitli kentsel işlevleri üstlenmiştir (Timur, 2000).

İlk örnekleri ABD'de görülen üniversite yerleşkeleri, Amerikan Devrimiyle birlikte şekillenen ve Endüstri Devriminden sonra yaygınlaşan “kent dışı park yerleşkeleri” ve on dokuzuncu yüzyıl sonlarına doğru yeniden kente dönüş çabalarıyla ortaya çıkan “kentsel yerleşkeler” olarak çeşitlilik kazanmıştır. Yirminci yüzyıl Amerikan üniversiteleri daha çok “park yerleşkesi ” niteliğindedir. Bu tip üniversite yerleşkelerinin en önemli özellikleri ise, genel olarak modern bir tasarıma ve geniş yeşil alanlara sahip olmasıdır. 1940'lı yıllara kadar ABD bu konuda diğer Avrupa ülkelerine önderlik etmiş ve Avrupa'nın bir çok ülkesinde de benzeri nitelikte üniversite yerleşkeleri kurulmuştur (Muthesius, 2000).

Özellikle İkinci Dünya savaşı sonrasında, gelişen teknolojiyle birlikte daha modern ve daha donanımlı üniversitelere duyulan ihtiyaç artmıştır. ABD bu talebe karşılık ortaya koyduğu “çoklu-üniversite” modeli ile yine ilk adımı atan ülke

olmuştur. Ancak geleneksel kent kurumları sayılan üniversiteler için, Avrupa’da farklı ve özgün yaklaşımlar geliştirilmiştir. Bu ülkelerdeki farklı yaklaşımlar; üniversite yer seçim kararları, planlama kararları ve öğrenci konaklama sorununun çözümlenmesinde de farklılıkları gündeme getirmiştir. Sönmezer (2003)’e göre bu ülkelerdeki temel yaklaşım farklılıkları;

ABD’deki planlama kararları: Planlamanın eyalet ölçeğinde ele alındığı ve yerleşke planlamasında katı bölgelere daha çok ağırlık verildiği görülmektedir. Öğrenci barınma sorununa ise, kolej birimlerinin gruplar oluşturduğu “çoklu üniversite ” modeli ile büyük bir öğrenci kitlesinin ihtiyacını karşılayacak yönde bir sistem geliştirilmiştir.

Almanya’daki planlama kararları: Özellikle savaş sonrası Anglo-Sakson modeli benimsenmiş ve üniversitelerin bölgesel dağılımına önem verilmiştir. Üniversitelerin büyüyebilir, değişebilir ve dönüşebilir olması için hızlı ve ekonomik yapılanma sistemleri kullanılmıştır. Öğrenci yurtları ise kent merkezleri ve öğrenci köyleri değerlendirilerek yerleşkeden ayrı alanlara konumlandırılmıştır.

Fransa’daki planlama kararları: Kentlerin çevreselleştirilmesinde üniversite modeli bir araç olarak kullanılmış ve kentlerle bütünleşik olarak sürdürülmüştür. Öğrenci yurtları yerleşkelerin dışında fakat yetersiz sayıda yapılmıştır.

İngiltere’deki planlama kararları: Planlama, merkezi bir örgütün eşgüdümünde devlet eliyle yapılmış ve yeni üniversiteler tarihsel ve bölgesel öneme ve ayrıca yerel desteğe sahip kentlerin hemen dışında konumlandırılmıştır. Yeni yerleşke tasarımlarında Oxbridge modeli esas alınmıştır. Öğrenci yurtları içinse, öğrencilerin tamamını barındırabilecek tasarımlar geliştirilmiştir (Sönmezer, 2003).

İslam ülkelerinde ise; önceleri mescit ve camilerde verilen eğitim, temel bilimlerin önem kazanmasıyla, XI. yüzyıldan sonra medrese adlı kurumlarda vermeye başlanılmıştır. Medreseler zamanla; felsefe, matematik ve tıp gibi derslerin programdan çıkarılmasıyla, birer dini öğretim kurumu halini almışlardır. XVI. yüzyılın ikinci yarısından itibaren medreselerde görülen bu bozulma ve gerileme nedeniyle, mühendislik, fizik, kimya ve tıp alanlarında doğan boşluğu doldurmak ve devletin ihtiyaç duyduğu elemanları yetiştirmek üzere XVIII. yüzyıldan başlayarak yeni yükseköğrenim kurumları açılmaya başlanmıştır. (Karakaş, 1999).

Çadırcı ve Süslü (1982)'ye göre ülkemizde modern anlamda ilk üniversite sayılabilecek Darülfünun, 1863 yılında Darülfünun-ı Osmaniye adıyla İstanbul'da eğitime başlamıştır. Üç kez kapatılan Darülfünun kalıcı olarak ancak 1900 yılında Darülfünun-ı Şahane adıyla açılmıştır. II. Meşrutiyetin ilanından sonra kurulma yasasında ıslahatlar yapılarak adı İstanbul Darülfünunu olmuştur (Karakaş, 1999).

Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte, Mart 1924'te Vakıflar tarafından yönetilen bütün medrese ve okullar Maarif Vekâleti'ne bağlanmış, üniversite bünyesinde bir İlahiyat Fakültesi kurulmasına karar verilmiştir. Bunun sonucu olarak medreseler kapatılıp, İstanbul'da bir İlahiyat Fakültesi kurulmuştur (Karakaş, 1999).

Üniversiteler özerklik ve tüzel kişiliklerini, 1946 yılında çıkarılan Üniversite Kanunu ile birlikte güvence altına almış ve büyük ölçüde siyasallaşmışlardır. Bu dönemde Ankara'da Ankara Üniversitesi (1946), Trabzon'da Karadeniz Teknik Üniversitesi (1955), İzmir'de Ege Üniversitesi (1955), Ankara'da Orta Doğu Teknik Üniversitesi (1956) ve Erzurum'da Atatürk Üniversitesi (1957) kurulmuştur (Ana Britannica, 1990).

1950–1960 yılları arasında daha çok akademilere dayanan yeni bir yüksek öğretim sistemi denenmiştir. 1960'da planlı dönemin başlamasıyla birlikte, yüksek öğretimin dengeli bir şekilde yurt çapında yayılması fikri önem kazanmıştır. 1961 anayasası ile üniversitelere yeniden idari ve bilimsel özerklik verilmiştir. 1981 yılında bilimsel ve yönetsel anlamda özerkliği kaldırılan Yükseköğretim Kanunu yürürlüğe girmiştir. Bu kanunla bütün akademik ve bunlara bağlı yüksek okullar üniversite durumuna getirilerek YÖK (Yüksek Öğretim Kurulu) adını taşıyan merkezi organın denetimine alınmıştır (Karakaş, 1999).

Türkiye'deki üniversite yerleşkeleri yaklaşık 45 yıllık bir geçmişe sahiptir. Üniversite yerleşkeleri, üniversiteleri sakıncalı yerler olarak gören siyasal düşünce ile üniversitelerin yaygınlaştırılmasını öngören düşüncenin eş zamanlı olarak gündeme gelmesiyle ortaya çıkmıştır. Her ne kadar üniversitelerin kent dışına taşınmalarında bu düşünce etkili olsa da, yerleşkelerin ortaya çıkması aynı zamanda bir gereksinim sonucudur (Doğan, 2005).

Ülkemizde YÖK'nun kurulduğu dönemde toplam üniversite sayısı 19 iken, bugün bu sayı 53'ü devlet, 24'ü vakıf üniversitesi olmak üzere 77'ye ulaşmıştır (YÖK, 2005)

3.1.2. Üniversite-Kent İlişkisi

Üniversiteler tarih boyunca, ürettikleri bilimle içinde buldukları topluma yarar sağlamışlardır. Her türlü bilginin üretilip paylaşıldığı üniversiteler, bu özellikleri nedeniyle toplumla sıkı bir ilişki içersindedir. Bilimin üretimsel yanı sıra üniversitelerle toplum arasında karşılıklı bir etkileşim söz konusudur. Bu nedenle de üniversiteler toplum tarafından daima destek görmüştür. Bilimin sağlıklı bir şekilde üretime yönlendirilemediği toplumlarda ise üniversite aksesuar görevi yapan bir kurum olarak kalmıştır (Omay, 1990).

Üniversitenin toplumdaki rolünü hem niceliksel hem de niteliksel olarak değerlendirmek gerekir. Üniversitenin niceliksel görevi, toplumun ihtiyaç duyduğu insan gücünü sağlamak, bilgi stokunu genişletmek ve bunu gelecek nesillere aktarmak iken uzun vadede daha önemli olan niteliksel görevi de yeni değerler teklif ederek toplumun ufku açmak ve genişletmektir (Sönmez, 1972).

Geray (2003)'e göre; üniversitelerin toplumla ilişkileri, gerçekte üniversitelerin toplumdaki işlevleriyle yakından bağlantılıdır. Çünkü üniversiteler; bir yandan öğretim işleviyle toplumun, bilimsel verilere dayalı bilgi ve kültürel birikimini yeni kuşaklara aktararak bireyin toplumsallaşmasını sağlarken, bir yandan da ; toplumdaki kültürel, ekonomik, siyasal ve teknolojik değişiklikleri , toplum yapısındaki sorunları, sahip olduğu işlevsel özellikleriyle incelemek, geliştirmek ve çözümlenmek zorundadır.

Üniversite yerleşkeleri ile kent arasındaki etkileşim, bir anlamda sahip oldukları fonksiyonel zenginliklerin yanı sıra, ulaşım ve iletişim olanaklarına göre de çeşitlilik kazanmaktadır. Zamana bağlı olarak yapısal gelişmelerden kaynaklanan mekan daralmasının sonucunda bu etkileşim daha çok ekonomik, sosyal ve kültürel yönleri ile farklılık göstermekte ve ön plana çıkmaktadır (Taşova, 2001).

Fiziksel açıdan büyüme eğiliminde olan üniversiteler, fonksiyonel yapılarından dolayı, farklı alan kullanımlarını iç içe yada yan yana barındıran eğitim kurumlarıdır. Ulaşım, barınma, dinlenme ve çalışma gibi temel kent fonksiyonlarını küçük ölçeklerde bünyelerinde barındırırlar. Kentler de fiziksel, demografik, sosyal, ekonomik ve ekolojik yapıları ile çevrelerinden farklılık gösteren mekanlardır. Bu benzerlikler nedeniyle kent ve üniversite arasındaki organik bağ ortaya çıkmakta ve

kent-yerleşke arasındaki ilişkilerin planlanması zorunluluğu önem kazanmaktadır (Dober, 2000).

Kent ve yerleşke arasındaki mekansal ilişkide ise göz önünde bulundurulması gereken en önemli nokta, söz konusu kentin fiziksel, ekonomik ve sosyal bakımdan gelişmişlik düzeyidir. Kentin gelişmişlik düzeyi özellikle yeni kurulan üniversite yerleşkelerinin konumlandırılmasında yönlendirici bir faktördür. Bu nedenle, kent ve yerleşke ilişkilerinin mekansal organizasyonunda, kentin genel yapısı ve ihtiyaçlarının analiz edilmesi zorunlu hale gelmekte ve yerleşke yerinin seçiminde standart yaklaşımlarda bulunulmaması gereği öne çıkmaktadır (Bodur ve diğ., 2005a).

Kentle olan mekansal ilişkisi zengin bir yerleşkedeki akademik ortamın ve üretimin, o kente ait kültürel değerler ile toplumsal gereksinimleri beslemesi de zengin olmaktadır. Benzer şekilde kentsel değerler de buna koşul kazanımları üniversiteye sağlamaktadırlar. Kentle ilişkisi zayıf olan yerleşkelerdeki üniversitelerin kentle karşılıklı etkileşimi de zayıf olmakta ve sonucunda sorunlar ortaya çıkmaktadır (Ekinci, 2005).

Sözen (2003)'e göre; içi doldurulmamış fiziksel mekanda kalmış bir eğitim "gibi gözükmek" manasından öteye gidemez. Yeni kurulan üniversitelerdeki fiziksel gelişim çok önemlidir. Öncelikle kentin içinde bir tarihsel kimliğin çekirdek noktasının alınarak tasarıma başlanması, o kentin o bölgenin üniversitesi olma yönünde atılan en önemli adımlardan biridir.

3.2. Üniversite Yerleşke Kavramı

Tarihsel gelişim süreci içinde; üniversitelerin kent içindeki fiziksel biçimlerinin, kent içinde kurumsal bina, üniversite kenti, üniversite mahallesi ve bütünsel bir kentsel düzenleme aracı olarak, dört farklı biçimde çeşitlilik gösterdiği görülmektedir (Sönmezer, 2003).

İkinci Dünya Savaşı sonrasında, eğitim alanında yaşanan hızlı talep patlaması karşısında, gerek kent içindeki, gerekse kent dışında ki üniversiteler gerçek bir büyüme ile karşı karşıya kalmışlardır. Özellikle 1960'lı yıllarda, öncelikli olarak batı Avrupa ülkelerinde sonrasında da diğer ülkelerde yayılış gösteren Amerikan yerleşke

üniversitesi modeli, büyüeyebilir üniversite modellerinin ilk örneklerinden birisidir (Tekeli, 1972).

Kortan (1981)'a göre, üniversitelerin fiziksel yapısı zaman içerisinde giderek değişmeğe başlamış, etrafı duvarlarla çevrili yapılar kompleksi olmaya ve bir “kent üniversitesi” karakterinden uzaklaşarak bir üniversite kenti haline gelmeğe başlamıştır. Özellikle Rönesans'la birlikte “dinsel insan” yerine, “her yönü gelişmiş insan” yetiştirme amacı ön plana çıkmış ve buna bağlı olarak da, bilimsel verilere dayalı düşünce tarzı daha çok önem kazanmıştır. Bu dönemde mimarideki sanatsal yönünde ağırlık kazanmasıyla birlikte, üniversiteler daha gösterişli bir karaktere bürünmeğe başlamışlardır. Bilimin toplum kullanımında yozlaşacağı düşüncesiyle, sadece bilimin, bilim adamları arasında kalması sonucu kapalı bir devre yaratılmış ve bunun sonucu olarak, topluma yönelme yerine kendi içinde hiyerarşik bir bütünlüğe dönmeye başlamıştır (Sönmez, 2003).

Üniversitelerin büyüme özelliği göstermesi ve devingen bir yapıya sahip olması nedeniyle giderek kent içinde yapılanmaları olanaksız hale gelmiş ve 20. yüzyılın ortalarında feodal toplumda kent içine yayılarak kuruldukları dönem sona ermiştir. Türkiye’de ilk üniversite yerleşkesi; 1956 yılında Bayındırlık Bakanlığı tarafından açılan bir uluslar arası mimari proje sonucunda Erzurum’da kurulmuştur. Erzurum üniversitesi yerleşke planı, Mexico üniversitesinin yerleşke planlamasıyla benzer yönler taşımaktadır. Yine, Orta Doğu Teknik üniversitesinin yerleşke planlaması da bir yarışma sonucunda ortaya çıkmış ve onun yerleşim planı da Mexico Üniversitesi ile benzerlik göstermektedir. Uludağ üniversitesi ortak kullanım alanlarının bir merkezde toplandığı yerleşme biçiminin kullanıldığı ilk üniversite olma özelliği taşımaktadır. Hacettepe üniversitesi yerleşkesi de, kent içinde gelişim sıkıntısı çekmesi nedeniyle, kent dışında yeniden yapılanma amacıyla yola çıkan üniversitelerimizdendir (Doğan, 2005).

Arkun ve Özkal (2003)'a göre; yerleşkeler, yetiştirilmesi gereken üstün donanımlı insanlar olan öğrenciler ve öğretim üyeleri ile bu yetiştirme ortamının düzen ve devamlılığını sağlayan insanlar olan yönetim ve destek personelinin, yaşamlarının önemli bir bölümünü geçirdikleri yer/ortamlardır. Kampus (Campus) sözcüğü ilk olarak, 18. Yüzyılın ikinci yarısında Amerika’da Princeton’da kullanılmış olup, kolej veya üniversite binaları arasındaki açıklık olarak

tanımlanmıştır. Günümüzde ise kampus kelimesi, Türkçeleştirilmiş adıyla “yerleşke” olarak kabul görmekte ve üniversitenin sınırları içindeki tüm açık ve kapalı mekanlar ile açık ve yeşil alanları kapsayacak şekilde tanımlanmaktadır.

Dober (2000)’e göre ise; üniversite yerleşkeleri, fonksiyonel yapıları gereği farklı alan kullanımlarını iç içe yada yan yana barındıran ve fiziksel açıdan büyüme eğiliminde olan eğitim dokularıdır. Çalışma, barınma, dinlenme ve ulaşım gibi kentsel fonksiyonları daha küçük ölçekte bünyelerinde barındırırlar.

Kent topraklarındaki kullanımların biçimsel olarak değişmesi sonucunda, artış gösteren ranta bağlı olarak, kamulaştırma bedeli her kurum için olduğu gibi üniversite kuruluşunun da maliyetini yükseltmiştir. Bu durum üniversitelerin kent dışına yönelmesinde önemli bir faktör haline gelmiştir. Doğan (2003) ve Sönmezer (2003)’e göre, üniversitelerin kent dışında yerleşke biçiminde örgütlenmesini zorunlu hale getiren nedenleri;

- Bilimler ve disiplinler arası iletişim kolaylığı ve yeni öğretim ve araştırma yöntemlerine uyumlu mekanlara sahip olabilmek,
- Üniversitelerin kent içindeki gelişmelerinin kısıtlanması ve kent içinde üniversitenin gereksinimini karşılayabilecek ölçüde bir alanın bulunması güçlüğü,
- Üniversitedeki ortak kullanım alanlarından herkesin yararlanabilmesi,
- Tüm ünitelerin bir arada bulunmasıyla birlikte artan ulaşım ve iletişim kolaylığı ve buna bağlı olarak zaman kaybının yaşanmaması,
- Denetimin daha sık ve düzenli olarak yapılabilmesi,
- Üniversitelerin devingen yapısına daha çok uyum sağlaması ve büyüme ve gelişmenin daha kolay tasarlanabilmesi,
- Özellikle yerleşke yer seçiminde doğal verilerinde dikkate alındığı düşünülürse, daha kullanılabilir bir gelişim sürecinin izlenebilmesi şeklinde özetlenebilir.

Üniversitelerin yerleşke olarak örgütlenmelerinde olumlu yanlar olduğu gibi bazı olumsuz yanları da vardır. Özellikle; ülke ekonomisine getirilen büyük yükler, mesleki eğitim ve genel kültürü yayma gibi, toplumsal işlevlerin izole edilmiş bir ortamda gerçekleştirilmenin getirdiği güçlükler, kent ile karşılıklı etkileşimin azalmasına bağlı olarak, kentten ve toplumsal yaşamdan kopuk, içine kapanık adalar haline dönüşmesi tehdidi gibi olumsuz etkiler yer almaktadır (Sönmezer, 2003).

3.3. Üniversite Yerleşkeleri Alan Kullanımları

Öztan (1970)'a göre; bir üniversite yerleşkesinde bulunması gereken alanlar, iç mekan ve dış mekan alan kullanımları olarak aşağıdaki şekilde sıralanabilir (Çizelge 3.1).

Çizelge 3.1. Bir üniversite yerleşkesinde bulunması gereken alanlar (Öztan, 1970)

Dış Mekan Alan Kullanımları	İç Mekan Alan Kullanımları
Açık hava müzesi	Kapalı sinema
Arkeoloji müzesi	Kapalı tiyatro
Botanik Bahçesi	El sanatları ve hobi stüdyoları
Sağlık Merkezi (revir, eczane vb.)	Konser salonu
Kültürel ve doğal özellikleri korunmuş yerler	Bilgisayar laboratuvarı
Öğrenci yurdu ve kreş	İnternet merkezi
Lojman	Öğrenci dinlenme merkezleri
Üniversite kitap satış merkezleri	Üniversite kütüphanesi
Spor tesisleri	Sosyal tesisler
Açık mekan toplanma alanı	Öğrenci klüpleri
Geleceğe yönelik kullanışlar	
Amfi tiyatro	
Çok amaçlı salon	
Su depoları	
Sirkülasyon hatları	
Otoparklar	
Rekreasyon alanları	
Alışveriş merkezi	
Fidanlık	
Yüzme havuzu (açık ve kapalı)	

Üniversite yerleşkelerindeki alan kullanımları, kent topraklarının kullanımıyla benzerlikler göstermektedir. Uluslararası Modern Mimarlar Kongresi (CIAM) 1933

yılında Atina antlaşmasına göre kent içindeki kullanım alanlarını; çalışma alanları, barınma alanları, dinlence-gezi alanları ve ulaşım alanları olmak üzere dört küme altında toplamıştır. Bu antlaşmaya göre saptanmış olan tüm bölümler üniversite yerleşkeleri için de söz konusudur (Doğan, 2003)

Oruçkaptan (2003) ise, üniversite yerleşkesi içinde yer alması olası birimleri; akademik birimler, sağlık birimleri (Tıp Fakülteleri, araştırma ve uygulama hastanesi, hemşirelik yüksek okulları, mediko-sosyal vb.), yönetim birimleri, sosyal-kültürel birimler (toplantı salonları, klüp ve dernekler, yemekhaneler, rekreasyon alanları, alışveriş mekanları vb.), yerleşim birimleri (lojmanlar ve yurtlar), güvenlik ve destek birimleri (garaj, tesisat atölyeleri, depolar vb.), açık ve yeşil alanlar (gezi ve bisiklet yolları, meydanlar ve toplanma alanları, otopark, bahçeler vb.) olarak sınıflandırmıştır.

Yerleşkelerin yapısal alan tasarımında genellikle dört ana bölgeden söz edilmektedir. Bunlar;

- **Akademik Bölge:** Eğitim, öğretim ve araştırma işlevlerini yerine getiren fakülteler, laboratuvarlar, amfi, idare ve yönetim binaları,
- **Yönetim-Sosyal Alanlar Bölgesi:** Yerleşke yaşayanlarının ortak kullanım mekanları olup; rektörlük, bilgi işlem, kütüphane, yemekhane, spor tesisleri, alle, etkinlik ve sergi alanları,
- **Barınma Bölgesi:** Öğrenciler, öğretim üyeleri ve idari personele yönelik yurtlar, lojmanlar ve bu mekanların ihtiyacı olan açık ve kapalı alanlar,
- **Ulaşım Bölgesi:** Yerleşke içindeki tüm kullanımları birbirine bağlayan ve yerleşkeyi kentle ilişkilendiren araç ve yaya trafiğini sağlayan yolların bulunduğu alanlardır (Arkun ve Özkal, 2005).

3.4. Üniversite Yerleşkeleri Fiziksel Planlama ve Tasarım Süreci

Üniversite planlaması; kuruluş süreci ve bu sürece yayılan yüksek maliyetleri ile ülke planlamasında ayrıcalıklı olarak ele alınması gereken önemli bir konudur. Üniversiteler kuruluş aşamasında; öncelikle amaç belirlenmesi, ülkesel, bölgesel ve kentsel ölçekte yer seçimine karar verilmesi, arazinin saptanması ve

değerlendirilmesi, üniversitenin genel karakterinin belirlenmesi, organizasyon el şemasının oluşturulması, büyüyebilir ve sürdürülebilir gelişim planlarının hazırlanması gerekir. Üniversiteler sürekli gelişim gösteren bir yapıya sahip oldukları için kuruluşu ve devamlılığı uzun yıllar alır (Çınar, 1998).

Birkan (1972), yeni kurulacak olan bir üniversitenin fiziksel planlama sürecini, ön programlama, şematik gelişme planlarının hazırlanması, arazinin seçimi, kesin gelişme planının hazırlanması ve her bir aşamanın projelendirmesi olarak beş ayrı aşamada değerlendirmiştir.

Orta büyüklükteki kentlerde büyük bir gereksinim ve büyük bir fırsat haline gelen üniversite alanları, yıl boyunca ve gece gündüz bir etkinlik merkezi olma olanağına kavuşabilir. Tasarımın ve uygulamasıyla açık ve kapalı mekan düzenlemeleri ile başarılı bir yerleşke, kentsel gelişime de örnek oluşturabilecek bir fiziksel çevre oluşturacaktır (Bekiroğlu ve diğ., 2005).

3.4.1. Yeni Yerleşkelerin Kurulması

Planlanmış ve programlanmış bir üniversite yerleşkesi yapılırken amaç, akademik, idari personel ve öğrencilerin üniversiteye bakış açılarını olumlu yönde etkileyerek beklentilerin yükseltilmesini sağlamaktır. Üniversite yerleşkelerinin planlanması, kent içinde bulunduğu alana olan çevre bağlantılarının ve çevre uyumunun sağlanması, merkez noktasının açık olarak belirlenmesi ve bu alana olan bağlantıların güçlendirilerek alan içinde ulaşılabilirlik düzeyinin saptanması açısından oldukça önemlidir. Öğrenciler için büyük önem taşıyan 24 saat üniversite ortamı, yerleşim şemaları iyi oluşturulamamış üniversitelerde yeterince sağlanamamakta ve mekansal kopukluklar nedeniyle ortak kullanım alanları eşit bir şekilde kullanılamamaktadır (Begeç, 2002).

Yerleşkelerin değişik işlevleri barındıran kompleks oluşu ve bu işlevler arası ilişkilerin aksaksız yürütülebilmesi ancak yerleşkedeki birimlerin sistematik bir düzen içinde ele alınmasıyla gerçekleştirilebilir (Erkman, 1990).

Yerleşke planları yapılırken belirli ilkeler göz önüne alınmalıdır. Bunlar;

- Üniversitenin mevcut olan kaynaklarıyla, üniversitenin hedef, amaç ve önceliklerinin ilişkisi,

- Üniversitenin sahip olduğu kaynakların, üniversitenin görev, amaç, hedef ve önceliklerini sağlanmasında nasıl kullanılacağı,
- Üniversitenin gelecekteki fiziksel gelişmesinin tanım ve boyutlarının genel olarak belirlenerek, tahmini maliyet hesapları,
- Üniversitenin ihtiyaçları, önceliklerine, yatırım gerçeklerine ve gelişim aşamalarına göre düzenlenmesi,
- Fonksiyonel ve bütünlüğü olan bir yerleşke planlaması için mevcut yerleşke ile gelişim planının koordinasyonu,
- İyi tasarlanmış yerleşke planlamalarında olduğu gibi, önceden belli olmayan gelişmeler için sınırlar esnek tutulması,
- Ortaya çıkacak problemlerin aşılabilmesi için mevcut olanakların bilinmesi,
- Yerleşkeyi oluşturan fiziksel bileşenlerin (yapılar, peyzaj ve altyapı) fonksiyon ve estetik açıdan alan üzerindeki yerleşimleri,
- Yapılaşmanın üniversitenin amacı, büyüklüğü, kaynakları ve organizasyonuna uygun olması,
- Yerleşim açısından çevreye uyumu,
- Yerleşkenin bütünlüğü ve yeni gelişebilecek koşullara uyabilecek esnek bir yapıya sahip olmasıdır (Dober, 1992; Karakaş, 1999'dan).

Bu ifadelerin ışığı altında yeni yerleşkelerin kurulma aşamasında tasarım ilkelerinin çok yönlü değerlendirilmesi, etkin olabilecek faktörlerinde birbirleri ile olan etkileşimi de göz önüne alınarak daha rasyonel kararlar alınmalı ve yerleşke kullananlarının ihtiyaçlarına cevap verebilecek, üniversitenin üstünde bulunduğu arazinin değerini arttıracak, çevresiyle bütünlüğü ve kendi içinde sürekliliği olan bir mekan olarak değerlendirilmelidir.

Dober (1992)'in belirttiğine göre, günümüzde ABD ve Kanada'da yeni yerleşkelerin kuruluşu demografik verilerle sınırlandırılmıştır. Gelişmekte olan kentlerde durum farklı olup bölgesel, ekonomik ve kültürel gelişmenin sağlanabilmesi için yüksek öğrenim kurumları araç olarak kullanılmaktadır (Karakaş, 1999).

İdeal bir yerleşkenin akademik boyutu ise:

- Değişik kültürel topluluklara hitap edebilecek bir eğitim programı ve organizasyonu yapmak,

- Eğitim araştırma ve gelişimini sürdürebilmek için korunmuş bir çevrede yaşayarak, çalışmak,
- Ekolojik ve politik açıdan yaşanabilir bir dünyada, çalışmaların merkezini insan gerçeğine dayandırmak,
- Kendi kendine yetebilen, sorgulayıcı nitelikleri olan öğrencileri yetiştiren eğitim kadrosunun da zaman zaman test edilerek gözden geçirilmesi olarak tanımlanabilir (Dober, 1992; Karakaş, 1999'dan).

Dober (1992), yeni bir yerleşkenin oluşumunda dört ana aşamadan söz etmektedir.

1. Arazi analizi
2. Eğitim organizasyonu
3. Fiziksel yapıların arazi üzerindeki yerleşimi
4. Aşamalandırma

Yukarıda verilen sıralamadaki her bir aşama detaylı bir çalışma gerektirir. Ancak bu dört maddeyi de her yerleşke yerleşiminde kalıpsal olarak ele almak yanlış olabilir (Karakaş, 1999). Çünkü her yerleşke, bulunduğu ortamın özelliklerine, kentsel ihtiyaç programına, eğitim programına, üniversitenin kaynaklarına göre projeden projeye değişim gösterebilir.

3.4.2. Yerleşke Planlama Yöntemi

Yerleşke planlaması; alan seçimi, yapı alanlarının geliştirilmesi, mekan dağılımının belirlenmesi, sermaye ve bütçe planlaması ve alana erişebilirlik çalışmalarının içeren uzun bir süreçtir. Yerleşke planlaması, sağlıklı, başarılı ve güçlü bireyler topluluğu yaratan sosyal yönüyle de aynı zamanda toplumsal bir planlamadır (Oruçkaptan, 2003).

Yerleşke fiziksel gelişim planı; kurulacak olan akademik, idari yapıların ya da rekreasyonel tesislerin nerede nasıl konumlandırılacağı, yerleşkenin hangi peyzaj özelliklerinin korunacağı gibi büyük ölçekli kararlardan, yeni bir yaya yolu için en iyi yerin neresi olacağı ya da yerleşke genelinde kullanılacak yönlendirme levhalarının tipi gibi küçük ölçekli kararlara kadar, yerleşkedeki mevcut durum üzerinde alınacak tüm kararlarda bir rehber olma özelliği gösterir. Yerleşke fiziksel

gelişim planlarının bir diğer işlevi de; yerleşkenin gelecekteki ihtiyaçları göz önüne alınarak, gelişimin sürdürülebilirliğini sağlamaktır (Anonim, 1999-b; Sönmez, 2003'den).

Yerleşke planlarının yasalara uygun ve uzun ömürlü olabilmesi, yerleşke alanının iyice incelenerek, belirlenen ihtiyaçların, öncelik sırasına göre karşılanmasına bağlıdır. Yerleşke planlama sürecinde 9 aşamadan söz edilmektedir. Bunlar:

1. Planlama için plan yapmak
2. Yerleşke planı içeriği hazırlamak
3. Alan ve çevrenin analizini yapmak
4. Gelişme raporu hazırlamak
5. Seçenekler sunmak
6. Sentez yapmak
7. Gözden geçirerek yeniden düzenlemek
8. Yapılan çalışmaları belgelemek
9. Üretilen planı uygulamak (Dober, 1992; Karakaş, 1999'dan).

Yerleşke yerleşim kararlarının alınmasındaki üzerinde durulması gereken en önemli konulardan biri de arazinin ve bölgenin iyi analiz edilmesidir. Arazi genişliği, şekli, iklim koşulları, ulaşım durumu, su kaynakları, alt yapısı, toprak özellikleri ve etrafını sınırlayan çevrenin özellikleri çok iyi değerlendirilmelidir. Mevcut yerleşkelerde bu maddelerin yanında yaya ve araç trafiği (özürlüler düşünülerek), aydınlatma, yerleşkenin öne çıkan yapıları, manzara değeri olan yerler ve canlandırmaya olanak sağlayan mekanlar dikkate alınmalıdır (Karakaş, 1999).

Karakaş (1999)'ın bildirdiğine göre, yerleşke planlamasının sürekliliğini sağlamak amacıyla; planlama kararları, üniversitenin kuruluş hedef ve amaçları, mevcut olanaklar ve alan gereksinimleri, alan ve çevrenin analiz özetleri, ana bulgular (bu güne kadar), önemli seçeneklerin listesi, bugüne kadar yapılan çalışmaların tartışmaya açılarak, elde edilen değişik fikir ve görüşler, planlama komitesinin fikir ve görüşleri ve yapılacak olan işlerin özetini içeren bir gelişme raporunun hazırlanması gerekmektedir. Bu içerikte hazırlanan gelişme raporu, planlama sürecinin daha sağlıklı yürütülebilmesini ve ilerlemesini sağlar.

Her yerleşkenin sahip olduğu farklı alan ve şartları, her kurumun büyüklüğü, organizasyonu, görevleri ve kaynaklarını da farklı kılmaktadır. Üniversitelerin kompleks yapılar olması farklı çözümler üretilmesine neden olur. Yerleşke yerleşim planları hazırlarken değişik alternatifler sunmak en iyi çözüme ulaşmada en etkili yol olacaktır (Karakaş, 1999).

Detaylı ve kapsamlı çalışmalar sonucunda üretilen planın yaşama geçirilmesi, uygulama açısından büyük önem taşımaktadır. Çok az plan tasarlandığı gibi uygulanabilir. Tahminlerdeki değişiklikler, artan veya azalan mali kaynak, yeni öncelik ve girişimlerin ortaya çıkması, kurumun idari yapısındaki değişiklikler, önceden tahmin edilemeyen olasılıklar, orijinal fikrin, planın tam olarak uygulanmasını mümkün kılmazlar. Bunun için planlamadan sonra hemen aşamalandırmaya karar verilerek uygulamaya geçilmesi gerekir (Karakaş, 1999) .

3.4.3. Ekoloji Öncelikli Yerleşke Tasarımı

Üniversitelerin doğal ve kültürel özelliklerinin oluşturduğu yerleşke peyzajlarının işlevsel ve estetik bütünlüğünü yaratılması ve sağlanması peyzaj mimarlığı disiplininin sorumluluğundadır. Planlar bütüncül bir yaklaşımla ele alınmalı ve birbirinden kopuk olmamalıdır. Fiziksel planlama sürecinde, peyzaj mimarları diğer tasarım ve planlama mesleki disiplin gruplarıyla bir arada çalışmalıdır. Doğal ve kültürel özellikleri koruma-kullanım dengesinde yaşanabilir mekanlar yaratmak ve değerlendirmek peyzaj mimarının bu süreçte üstlenmiş olduğu görevlerdendir (Oruçkaptan, 2003).

Dünyayı insana ait bir eşya olarak kabul eden ve insana ait yaşam ortamlarının dışında hiçbir şeyi dikkate almayan bir anlayış çerçevesinde gelişen planlama ve tasarım yaklaşımının olumsuzlukları ortaya çıkınca, ekolojik temelli peyzaj planlama ve tasarım çalışmaları diğer tüm fiziksel planlama ve tasarımcılar tarafından da daha çok kabul görmeye başlamıştır. Günümüzde artık, kent plancıları planlamada kentsel ekolojiye, mimarlarda yapı tasarımında ekolojik tasarımı öne çıkaran çalışmaları tercih etmektedir. Alansal olarak az yer kaplamalarına rağmen yerleşkedeki yapıların ekolojik değerlere öncelik verilerek tasarlanması ve bu bağlamda temiz enerji

kullanma, enerjiyi koruma, doğru yapı malzemeleri kullanma ve doğru yer seçimi gibi kriterlerin dikkate alınması gerekir (Yılmaz ve diğ. 2005).

Yine Yılmaz ve diğ. (2005)'e göre başarılı, sürdürülebilir ve ekolojik öncelikli bir yerleşke peyzaj tasarımı için;

İklimsel özelliklerin değerlendirilmesi: Canlıların gelişmesinde etkili olan sıcaklık, rüzgar, nem, yağış vb meteorolojik olaylar aynı zamanda mevcut durumun korunmasında ve sürekliliğinde de rol oynar. Tasarımda en önemli etkenlerden biri olan iklimsel verilerden önde gelenlerini,

- Güneşlenme durumu, hava sıcaklığı, radyasyon,
- Hava hareketleri ile oluşan rüzgar ve fırtınalar,
- Yağış durumu,
- Nem durumu,
- Basınç değerleri oluşturmaktadır.

Alanın yapısal özelliklerinin değerlendirilmesi: Görsel, işlevsel, ekonomik ve ekolojik değerlere sahip kaliteli bir yerleşke yerleşimi için açık ve kapalı alanların sistemli bir şekilde çözümlenmesi ve birbiri ile ilişkilendirilmesi gerekmektedir. Bunun sağlanabilmesi içinde, yerleşkenin içinde yer alacağı alanın fiziksel özelliklerinin çok iyi bilinmesi ve değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu özellikler;

- Topoğrafik ve jeomorfolojik yapı,
- Jeolojik yapı,
- Yer altı su varlığı,
- Yer üstü su varlığı,
- Alanın toprak yapısı,
- Alanın yetenek sınıfları ve sorunlarıdır.

Alanın bitki ve hayvan varlığının belirlenmesi: Ekolojik zenginliğin göstergesi olan bitki ve hayvan varlığı bulunduğu alanın kimliği gibidir. Sözü edilen özellikler ise şunlardır;

- Doğal bitki varlığı,
- Kültürel bitki varlığı,

- Doğal hayvan varlığı,
- Kültürel hayvan varlığı,

Çevresel etkilerin değerlendirilmesi: Yerleşkenin içinde bulunduğu alandaki ve yakın çevresinde ki olumlu veya olumsuz etkenlerin saptanması ve çözümüne yönelik yöntemlerin geliştirilmesi çok önemlidir. Olası etkilerden bazıları ise;

- Gürültü kaynakları,
- Zararlı böcekler ve hastalıklar,
- Doğaya zarar veren sanayi faaliyetleri veya inşaat çalışmaları,
- Hava yoluyla etkili toz duman ve gaz kaynakları,
- Toprak ve su yoluyla etkili zehirli sızıntılar, gübre, ilaç veya hormonlar,
- Önlem alınmamış zararlı atıklar,
- Mevcut alt yapı sisteminin durumudur.

Erişebilirlik özellikleri: Yerleşkelerin sürdürülebilir olabilmesi ve yerleşke kullanıcılarının bazı temel gereksinimlerinin karşılanabilmesi için çeşitli birimlerin ve olanakların bulunması gerekir. Daha çok ortak kullanım alanlarını içeren bu birimlerin birbirlerine olan uzaklıkları ve yol bağlantıları da tasarımda dikkate alınması gereken en önemli öğelerden biridir.

Açık ve yeşil alanların özellikleri: Yerleşke yerleşim sisteminin bütünleyici ve birleştirici omurgası olan açık ve yeşil alanlar, iklimsel dengenin sağlanmasına, ekolojik farklılığa, insanların gelişmesi ve kaynaşmasına da yardımcı olmaktadır. Üniversite yerleşkelerindeki açık ve yeşil alanların en önemli işlevlerinden bazıları şu şekilde sıralanabilir;

- Yapay ve doğal çevreye süreklilik ve denge kazandırır,
- Yerleşkenin kimliğini ön plana çıkarır ve kuvvetlendirir,
- Yaya ve araç trafiğinin yönlendirilmesine ve kontrolüne katkıda bulunur,
- Yerleşke estetiğine hizmet eder,
- Yerleşkenin gelişimi için rezerv alanlara olanak sağlar,
- Rüzgar, ışık, hava, gürültü, kirlilik vb etkenlerin kontrolünde önemli görevler üstlenir,

- Rekreatyonel alanlar için potansiyel alanlar oluşturur (Yılmaz ve diğ. 2005).

İsteğe göre işlevsel ve estetik amaçlarla düzenlenen bitkiler, yerleşmenin sınırlarını tanımlayarak güvenliğini sağlar, özel kullanım alanlarında gizlilik sağlar, intim alanlar oluşturur. Bu zelliklerinin yanı sıra bitkiler renk ve dokularıyla olduğu kadar aynı türlerin yoğun kullanılmasıyla da yerleşkelere anlam ve kimlik kazandırır. Bowdoin Kolejindeki am ağaçları, Arizona Eyalet niversitesinde kullanılan kaktüsler, Miami niversitesindeki palmyeler ve Colorado Fort Lewis Kolejindeki yaban elma ağaçları yörede yetişen bitkilerin yerleşkelere kattıkları simgesel anlam bakımından önemlidir (ner, 1999).

İlk yerleşkelerde çim alanlar simgesel olarak kullanılıyor, yapılar bunun çevresinde yer alıyorlardı. Virjinya niversitesi buna iyi bir örnektir. Bugün ise yapılar arasında kalan alanlar dinlenme alanları, tören alanları ve yapılaraya yeşil bir evre oluşturmak için kullanılmaktadır (ner, 1999).

Ayrıca, yerleşkedeki ekolojik değerlerin korunabilmesi ve geliştirilebilmesi için, eğitim ve ğretim birimlerinde ekoloji ile ilgili uygulamalı öğretilerin yer alması, evre koruma ve ekolojik uygulamalar için gönüllü toplulukların oluşturulmasına olanak sağlanması ve konuyla ilgili olarak halka yönelik eğitim ve uygulama olanaklarının sağlanması gerekmektedir (Yılmaz ve diğ. 2005).

3.5. Yerleşke Yerleşim Modelleri

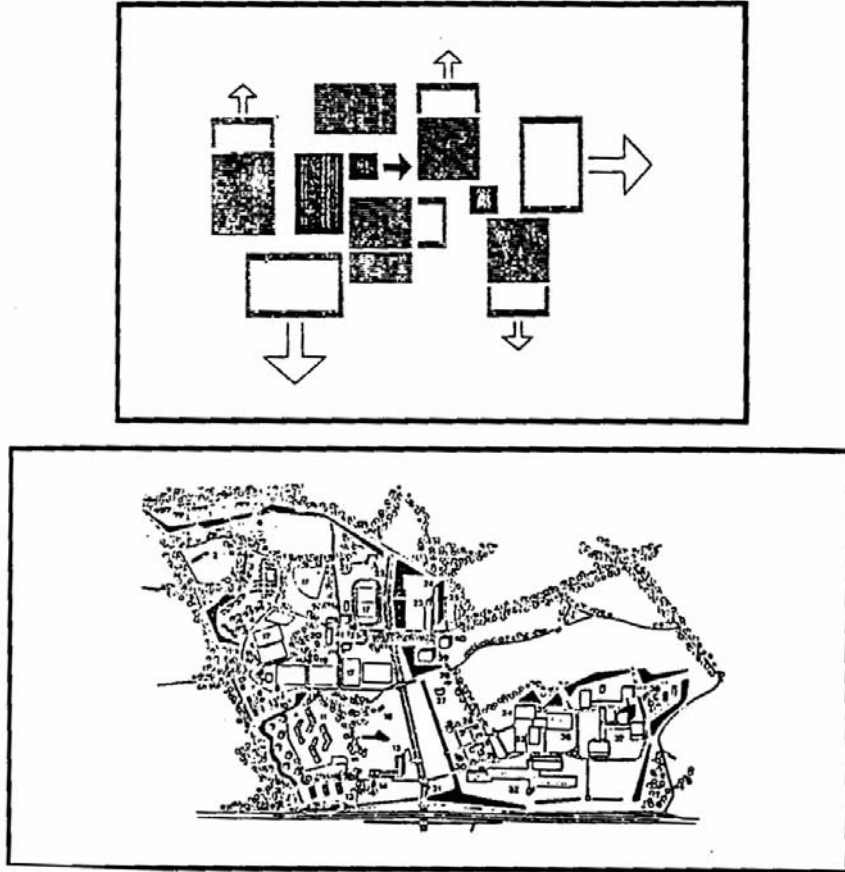
Yerleşke planlamalarında; yerleşkenin işlevselliğini, içinde yer alan tüm birimlerin birbiriyle olan ilişkilerini düzenleyen, aynı zamanda yerleşkenin büyüme biçimi ve büyüme yönlerini belirleyen yerleşim modelleri geliştirilmiştir. Her yerleşkenin kendine özgü bir yapısı olduğu gibi, olumlu ve olumsuz tarafları da farklı farklı olabilir. Bu nedenle her yerleşke sahip olduğu özel koşulların yönlendirdiği farklı bir yerleşim modelini içerebilir. Linde (1971)'e göre yerleşke yerleşim modelleri şunlardır:

- Yaygın yerleşim modeli (Dispersed type)
- Merkezi yerleşim modeli (Centralised type)
- Moleküler yerleşim modeli (Molecular type)

- Şebeke yerleşim modeli (Network type)
- Haç tipi yerleşim modeli (Cruciform type)
- Lineer yerleşim modeli (Linear type) (Erkman, 1990'dan).

Yaygın yerleşim modeli

Bu yerleşim modelinde bina grupları alan üzerinde serbest bir dağılım gösterir. Ancak bu dağılım çok yoğun değildir. Ortak kullanım alanları bir merkez oluşturacak şekilde konumlandırılmıştır. Akademik ve barınma bölgesi ise bu merkez etrafında yayılım gösterir. Ortak kullanım alanları ile eğitim ve barınmaya yönelik binalar açık alanlarla birbirinden ayrılır ve bu açık alanlar makro ve mikro gelişmeler için elverişli alanlardır (Şekil 3.1)

Şekil 3.1. Yaygın yerleşim modeli (Erkman, 1990; Karakaş, 1999'dan)

Yerleşkenin alan büyüklüğüne göre ortak kullanım alanları oluşturularak ikinci bir merkez kurulabilir. Yaygın yerleşim modelinde binalar dağınık kurulduğundan

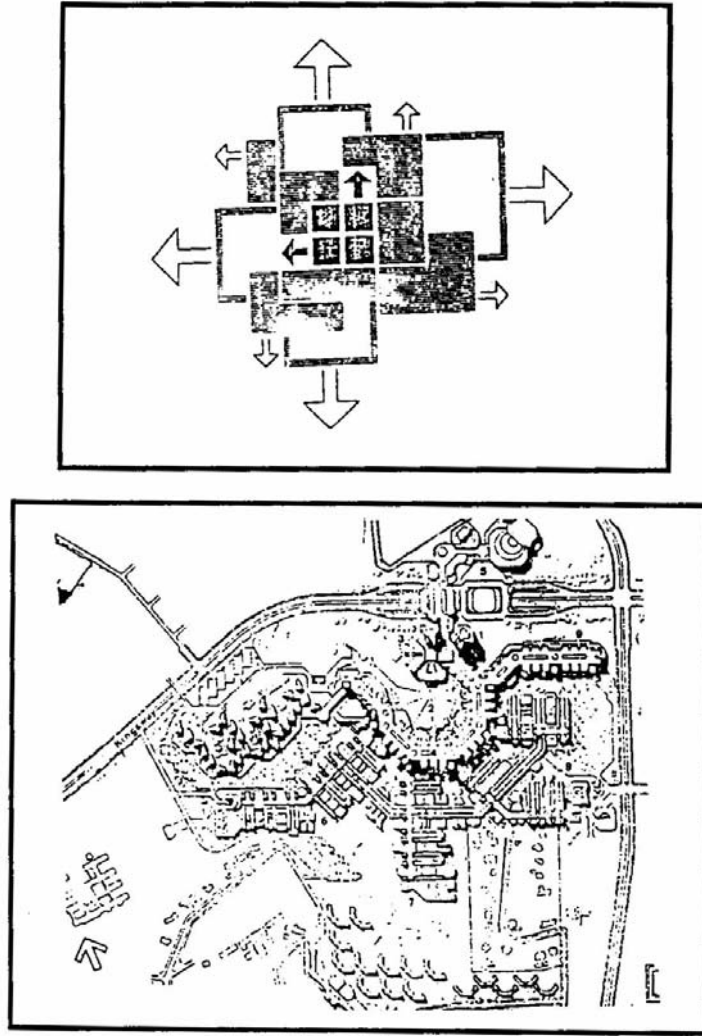
yerleşke için daha geniş bir alana ihtiyaç duyulur. Bu nedenle de yerleşkenin tüm birimleriyle eksiksiz bir şekilde oturması zaman alabilir. Bu yerleşim modelinde, yaygın yerleşim nedeniyle alt yapı maliyeti de yüksek olmaktadır. Yaygın yerleşim modelinde kapasitenin 5000 öğrenciyi aşmaması önerilmektedir. O.D.T.Ü, Sabancı Üniversitesi ve Erzurum Atatürk Üniversitesi bu yerleşim biçimine örnek olarak verilebilir (Begeç, 2002).

Merkezi yerleşim modeli

Bu yerleşim modelinde ortak kullanımlar yine bir merkez oluşturacak şekilde konumlandırılmış. Bu merkez çevresinde dağılım gösteren akademik kullanım alanları radyal bir şekilde dağılım göstermektedir. Yoğunluğun yüksek olduğu ve kompakt bir yerleşim gösteren bu model, merkezi gelişimi engellemektedir. Fiziksel gelişme merkezden dışa doğru olduğu için, büyüme merkezde bırakılan boş alanlar sayesinde olabilir. Büyüme olanaklarının kısıtlı olması nedeniyle öğrenci kapasitesinin 5000'i aşmaması tavsiye edilmektedir. İlk aşamada merkezin oluşturulması gereği, maliyetin de yüksek olmasına neden olur. Yoğun ve merkezi sistem organizasyonu nedeniyle birimler arası erişebilirlik kolaydır (Şekil 3.2). Bu yerleşim modeline örnek olarak; Koç Üniversitesi, Adnan Menderes Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi ve Harran Üniversitesi verilebilir (Begeç, 2002).

Moleküler yerleşim modeli

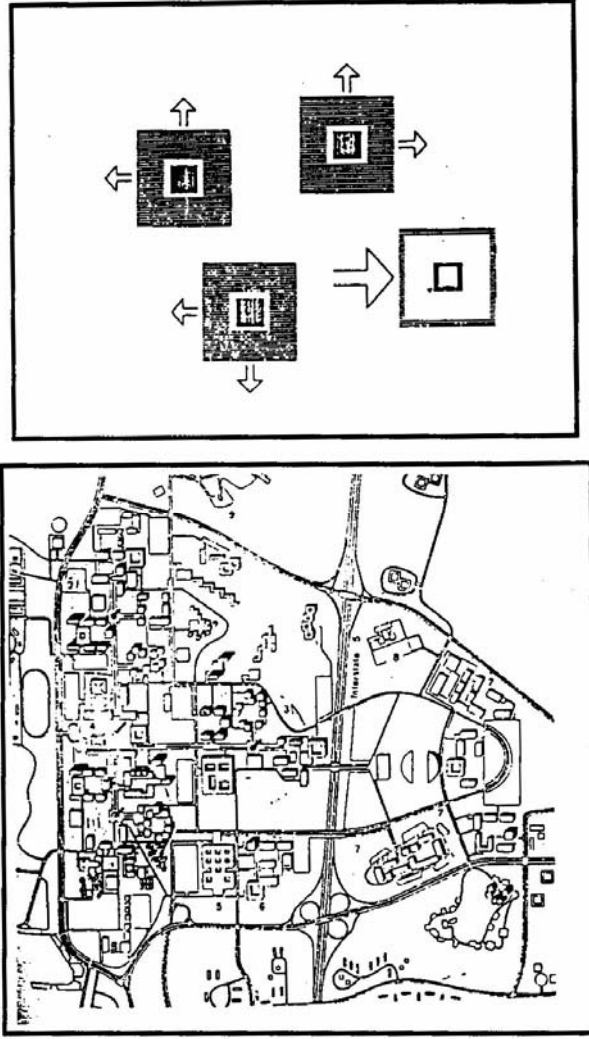
Moleküler yerleşme biçiminin özelliği, kendi içinde işlevsel bütünlüğü olan birimlerin organizasyonel ve yapısal çekirdek oluşturmasıdır. Yani her birim kendi içinde bir merkezi oluşturur. Merkezler birbirinden kopuk bir şekilde yer aldığından, dağınık bir görünüm söz konusudur (Şekil 3.3). Büyüme merkez içindeki boş alanlarla ve yeni merkezlerin eklenmesiyle gerçekleşmektedir. Daha çok büyük üniversiteler için önerilen bu yerleşim modelinde öğrenci kapasitesi 10 000'i aşmamalıdır. Düşük yoğunluk ve birden fazla merkezin dağınık bir şekilde yayılım göstermesi nedeniyle, ulaşım sisteminin çok iyi düşünülerek tasarlanması gerekmektedir. Moleküler yerleşke sistemi maliyeti oldukça yüksek bir yerleşim sistemidir. Tayland Üniversitesi ve Kütahya Dumlupınar Üniversitesi moleküler sistemde yerleştirilen üniversitelere örnek olarak verilebilir. (Begeç, 2002).

Şekil 3.2. Merkezi yerleşim modeli (Erkman, 1990; Karakaş, 1999'dan)

Şebeke yerleşim modeli

Üniversite yerleşkesini oluşturan bütün birimler, ızgara şeklinde konumlandırılmışlardır (Şekil 3.4). Sistemin birbirine bağımlı alanlardan oluşması, arazinin düz ve engebesiz olmasını gerektirir. Mikro büyümeler ızgara sisteminin çevresinde olabilir. Yoğunluk nedeniyle iç ulaşım daha kolaydır. Ancak yatırım iyi planlanmadığı takdirde yapısal tasarımdaki aksaklıklar yerleşke bütünlüğünü de olumsuz etkileyecek ve birimler arası bağlantı koparak şebeke sistemi aksayacaktır. Bu yerleşim sisteminde öğrenci sayısı arazi olanaklarına göre artırılabilir. Bu sistemde planlanmış olan üniversitelere, İTÜ Ayazağa Yerleşkesi, Dicle Üniversiteleri örnek gösterilebilir (Begeç, 2002).

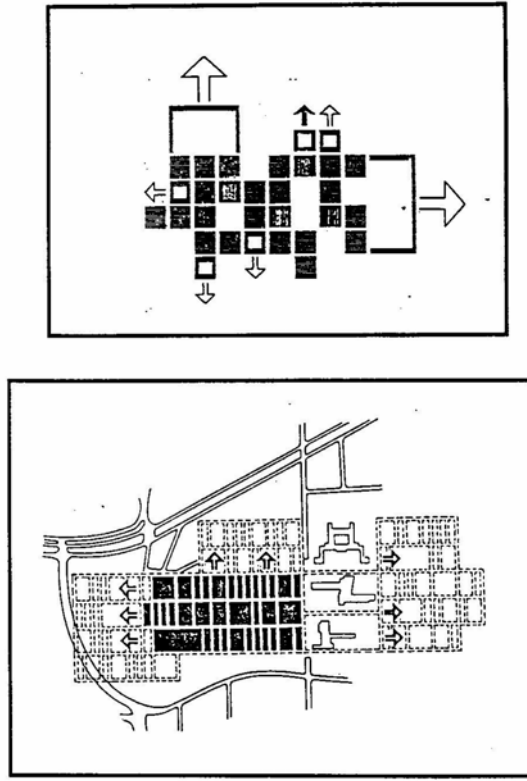
Şekil 3.3. Moleküler yerleşim modeli (Erkman, 1990; Karakaş, 1999'dan)

Şebeke yerleşim modelinde büyüme, birimler arasında kalan alanların darlığı nedeniyle kısıtlı bir şekilde olurken, birimlerin dışında genişleyerek sürebilir. Birimlerin birbirine eklenmesiyle gelişmenin sürdürülmesi, yapılanmanın merkezi olmasını engeller. Yerleşkedeki bütünlük ortak kullanım üniteleri ile sağlanır. Dışa doğru büyümede kurulan her yeni birim bu ünitelerle diğerlerine bağlanır. Böylece yerleşkenin genel gelişiminde kopukluk yaşanmaz (Karakaş, 1999).

Haç tipi yerleşim modeli

Haç tipi yerleşim modelinde ortak kullanım ve öğretim alanları birbirini dik açılarla kesen iki bant oluşturur. Bu bantlardan biri aracılığı ile kent ile bağlantı kurulabilir. Yoğunluk yüksek olup, bu model için önerilen öğrenci kapasitesi 10.000-

12.000 arasındır. Bu sistemde ortak kullanımlar bantların kesişim noktasında merkezi olarak bulunurlar ve bu noktadan dışa doğru büyüme gösterirler (Şekil 3.5). Akademik alanların mikro büyümesi ana bantlar boyunca gerçekleşir. Diğer birimlerdeki gelişme ise bantlar arasındaki boş alanlarda ve bantın devamında ortak kullanımlarla birlikte devam ederek sağlanır. Yerleşke tasarımının tamamlanması uzun süreç olabilir. Bu tip yerleşim modellerinde önceliğin ortak kullanım alanlarına verilmesi, maliyeti yüksek olmasına neden olur. Ayrıca ortak kullanım alanlarının kapasitesi altında ve amaç dışında kullanımına da neden olabilir. Bu yerleşim biçimine Kocaeli Üniversitesi örnek olarak gösterilebilir (Begeç, 2002).

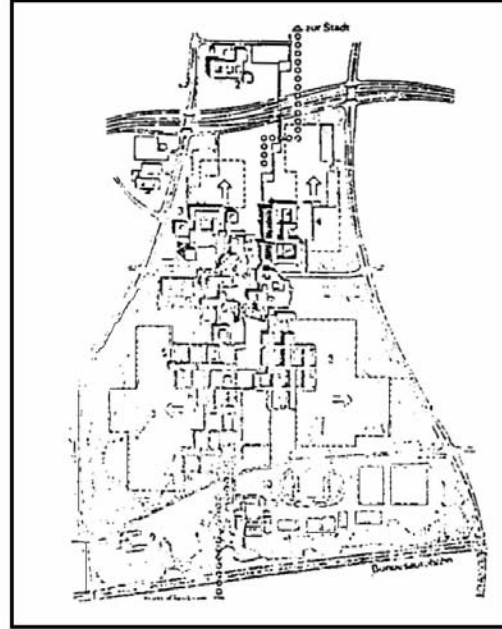
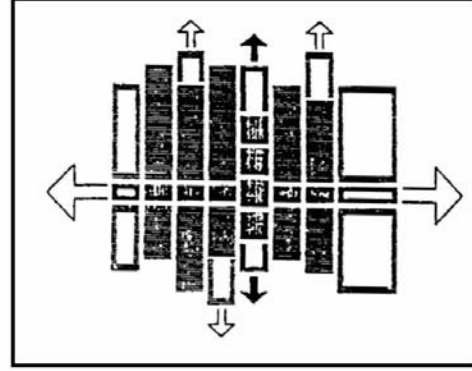

Şekil 3.4. Şebeke yerleşim modeli (Erkman, 1990; Karakaş, 1999'dan)

Lineer yerleşim modeli

Bu yerleşim modelinde; ortak kullanım alanları ve diğer fonksiyonel birimler doğrusal uzanan bir bant üzerinde yer alırlar (Şekil 3.6). Sistem kent ile bütünlüğünü bu bant aracılığı ile sağlayabilir. Bu yerleşim modelinde büyüme bantın her iki tarafından da sağlanabildiği için yoğunluk fazladır. Orta bant ana ulaşım ağı ve yaya ulaşımı için idealdir. Mikro büyümeler, lineer bant'a dik olarak gerçekleşirken, makro büyümeler lineer bant boyunca gelişirler. Sistem sürekli olarak bir doğru

üzerinde gelişme gösterdiğinden birimler arasında kopukluk yaşanmaz. Bu sistem içinde önerilen öğrenci sayısı 10.000-12.000 arasındadır. İngiltere'deki Bath Üniversitesi bu modele örnek olarak verilebilir (Begeç, 2002).

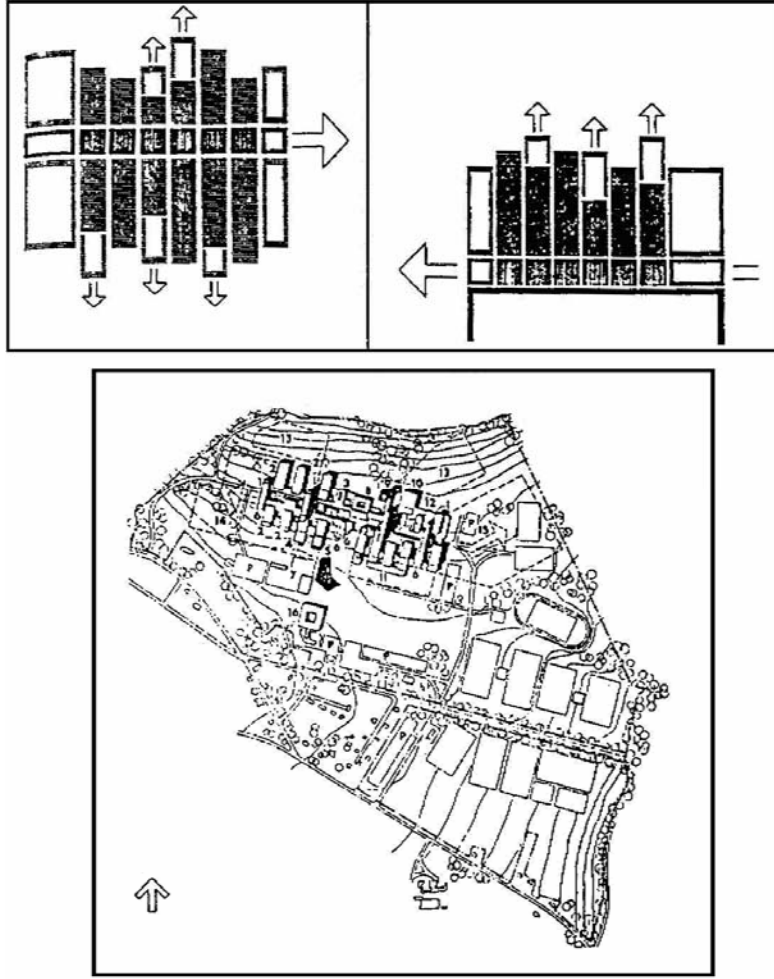

Şekil 3.5. Haç tipi yerleşim modeli (Erkman, 1990; Karakaş, 1999'dan)

3.6. Üniversite Yerleşkelerinde Büyüme ve Gelişme

Üniversiteler doğaları gereği erişebilecekleri en üst noktaya erişmek isterler. Büyüme isteği üniversitelerin en önemli özelliğidir. Çünkü üniversiteler bilim üreten açık kurumlardır. Açık kurum olmaları nedeniyle de büyümesini ve gelişmesini sürdürdüğü sürece varolabilir. Üniversiteler, çağdaş yaklaşımları yansıtan yenilikçi

kurumlardır. Bu nedenle üretim üniversitelerde süreklilik arz eder. Sürekli üretim ise sürekli büyüme ve gelişmeyi beraberinde getirir (Doğan, 2005).

Şekil 3.6. Lineer yerleşim modeli (Erkman, 1990; Karakaş, 1999'dan)

Yerleşke planlamaları zaman içerisinde oluşabilecek tüm değişim ve gelişimleri içermeyebilir. Sürekli gelişen teknolojiye bağlı olarak önceden belirlenemeyen değişimler de söz konusu olabilecektir. Ancak yerleşke planı, sonradan oluşabilecek gelişim ve değişimlere yanıt verebilecek şekilde hazırlanmalıdır. Öğrenci sayısının zamanla artması, bilim dallarındaki gelişmeler ve yeni bilim dallarının ortaya çıkması yerleşkelerin büyüyebilir tasarlanmasını gerektirmektedir ((Karakaş, 1999).

Erkman (1990)'a göre; yerleşkedeki gelişmeler, fiziksel büyümeye neden olurlar. Başka bir deyimle değişme, ancak büyüyebilirlikle mümkündür.

Karakaş (1999)'ın bildirdiğine göre, üniversite yerleşkesinin gelişebilmesi ve büyüebilmesi alanın fiziksel koşullarına bağlıdır. Bu bağlamda yer seçimi kararının doğru alınması çok önemlidir. Üniversite yerleşke alanının, önceden bilinen veya bilinmeyen gelişmelere yer verebilecek kadar büyük olması gerekir. Büyüyebilme için yeterli rezerv alanlar yanında yoğun planlamada düşünülebilir. Ayrıca büyüyebilirliğin sağlanabilmesi için, yerleşke bütününe ve onu oluşturan birimlerin büyüyeabilen bir yapı ve dokuya sahip olmaları da önemlidir.

3.6.1. Büyüme Nedenleri

Karakaş (1999)'a göre, yerleşkelerin büyüme nedenleri iki başlık altında toplanabilir:

A. Kullanışların kendi içinde yeni ve daha fazla mekana gereksinim duyması (mikro büyüme): Yerleşke kullanıcılarının sayıca artmasıyla birlikte, mevcut kullanım alanlarının kapasiteleri de yetersiz kalmaktadır. Örneğin daha fazla barınma mekanını gereksinimi aynı zamanda daha büyük yemekhane gereksinimi ortaya çıkaracaktır. Bu durum kapasite artırımı olarak da tanımlanabilir. Ayrıca mevcut bilim dallarının gelişmesi, yeni kullanım alanlarının oluşmasıyla birlikte kapasite artırımını da beraberinde getirecektir.

B. Yeni kullanışlara gereksinim duyulması (makro büyüme): Sürekli gelişim gösteren yerleşkelerde zamana bağlı olarak yeni kullanım alanlarıyla ilgili gereksinimler ortaya çıkabilir. Bilim ve teknolojinin gelişmesiyle ortaya çıkan yeni bilim dalları için yeni mekanlar gerekmektedir. Her yeni mekanda donatımsal olarak kendini tamamlayacak yeni birimlere gereksinim duymaktadır.

3.6.2. Büyüme ve Gelişmenin Planlanması

Yerleşkeler gereksinimleri doğrultusunda gelişip, büyürlerken oluşturulan yeni yapıların, mevcut ve gelecekte yapılacak olanlarla da bütünlüğü sağlanmalıdır. Sağlıklı bir gelişmenin olabilmesi için gelişme planı hazırlanmalı ve bunun mevcut yerleşke ile uyumu sağlanmalıdır (Dober,1992; Karakaş,1999).

Yerleşkelerdeki gelişmeler büyümeyle sonuçlanırken, gelişmelerde bir esneklik gerektirmektedir. Esneklik yeteneği, üniversite binalarında mekan ölçeğinde aranan bir özellik olduğu kadar, aynı zamanda yerleşmenin genel yerleşim düzeninde ve tüm alt yapısında da sağlanmalıdır ki, büyük ölçekli değişimler gelişebilsin. Özellikle alt yapı kararlarında esneklik ön plana çıkartılmalı aksi takdirde mevcut alt yapının yetersizliği daha büyük ekonomik sıkıntılar doğuracaktır (Çınar, 1998).

Üniversite binaları, eğitim gibi çok dinamik bir fonksiyona hizmet vermektedir. Bu kadar dinamik bir konuda, zaman içindeki değişme ve gereksinimlerin tümünün planlama ve programlama aşamasında düşünülerek tasarımın yapılması söz konusu değildir. Üniversite binalarının hizmet ettikleri amaçlar veya bu amaçların boyutları sürekli değişirken, yıkıp yeniden yaparak değişime uyum sağlamaya çalışmak ekonomik olmamaktadır. Bu nedenle içlerine değişik fonksiyonlar (birbirine yakın olmak kaydı ile) katılabilecek pratik ve ekonomik tipte kabuklar yapılması çözümü kolaylaştırabilir. Örneğin, öğrenim mekanlarının kat yükseklikleri, maksimum büyüklükleri (öğrenci sayısı, taşıyıcı sisteme ve doğal ışığa göre), dolaşım alanları ile kullanım alan oranları vb. gibi tasarım verileri bilindiğine göre bu tür aktiviteler için tip kütleler oluşturarak, bu kütlelerin barındırdığı mekanların esnekliği sağlanabilir. Mikro ölçekteki değişmelerde kütle içi esneklik kullanılırken, makro ölçekte, planlanan yönde yeni kütleler eklenmesiyle sorunun esneklik ve büyüme boyutu çözülürken, estetik ve ekonomiklik boyutları sıkıntıya girmektedir. Böylece, esnekliğin sağlanabilmesinde teknoloji seçiminde de önemi ortaya çıkmaktadır. Bilindiği gibi geleneksel sistemler gibi ilk yatırım maliyeti düşük sistemlerde esneklik çok sınırlı boyutta kalırken ileri teknoloji ve çağdaş malzemelerin kullanımı esneklik limitlerini arttırmaktadır (Çınar, 1998).

Yine Çınar (1998)' a göre, yerleşke tasarımında esneklik sınırının çok iyi analiz edilmesi gerekir. Çünkü esneklik gerçekte maliyeti arttıran bir unsurdur. Bu bakımdan, tüm değişmelere uyabilen, ama tek bir işleyişe tam uymayan mekanlar tasarlamaktan kaçınmalıdır. Burada istenen esneklik seviyesi, belirli ölçü eşiğine kadar kapasitenin artabilmesidir.

Dober (1964)'in belirttiği gibi; yerleşke gelişiminde ileriye dönük sorunlar yaşanmaması için, üniversitenin gelecekteki fiziksel gelişmesinin tanım ve boyutlarının genel olarak belirlendiği ve tahmini maliyet hesaplarının çıkarıldığı bir

gelişim planlaması yapılmalıdır. Gelişme planı hazırlanırken dikkate alınması gereken noktalar ise şunlardır:

1. Planlama için organizasyon yapmak: İlk olarak üniversitenin amaç ve hedefleri saptanarak, planlama stratejisi belirlenmelidir.

2. Sörvey ve analiz yapmak: Uzun vadede uygun çözümler üretebilmek için yerleşke ve çevresi iyice incelenerek, tanımlanmalıdır. Böylece gelişim planında daha sağlıklı seçenekler sunulabilir.

3. Gelecekteki gelişmeleri programlamak: Bunun için kurumun eğitim hedeflerinin kesin olarak belirlenmesi gerekir. Daha sonra bu hedefleri karşılayan hizmet türleri ve kullanıcı sayısı belirlenerek, fonksiyon listeleri yapılmalıdır.

4. Plan biçimleri: Önceden saptanan hedefler ve sörvey verileri sonucunda planlamada bir karara varılır. Bu aşamada yerleşmenin fiziksel bileşenleri (alan kullanımı, yapılar, dolaşım sistemi, alt yapı) önceden hazırlanan program doğrultusunda plan biçimini oluştururlar.

5. Uygulama: Yapılan planın uygulanması olup, gelişme planını işlerlik kazanması bakımından önem taşır (Karakas, 1999).

Çınar (1998)'a göre üniversite yerleşkelerindeki büyümeler zaman içindeki değişim düşünülerek planlandığından, tahmine dayanmaktadır. Bu nedenle büyüme planlamaları bir keskinlik göstermezler. Büyüme ihtiyacının doğması ile büyüme planının yapıldığı zaman arasındaki süre uzadıkça büyüme tahmininin kesinlik derecesi de zayıflar. Burada büyümelerin planlanmasında zaman faktörünün önemi ortaya çıkmaktadır.

Yeni kurulacak üniversite yerleşkelerinin bir defada tamamının inşa edilmeyip aşama aşama yapılacağı söz konusu olduğundan bir takım parçaların tekrar edilerek bütüne ulaşılması çok daha ekonomik ve pratik olacaktır. Üstelik üniversitenin öğretim üyesi ve öğrenci sayısındaki artışa paralel olarak, önceden planlanan doğrultuda yeni parçaların yapımı da sürdürülebilecektir (Çınar, 1998).

Linde (1971)'ye göre, büyümelere ilişkin planlamaları kesinlik derecesine göre 3 gruba ayrılmaktadır:

1. Alan kullanım planı (15 yıl ve üzeri)
2. Yönlendirici plan (7–15 yıl)
3. Gruplandırma planı (5–7 yıl) (Çınar, 1998)

Yerleşke alan kullanım planı 15 yılın üzerindeki kararları içerir ve kesinlik derecesi düşüktür. Planda ana kullanım alanlarının yerleri ve büyüklükleri, ana ulaşım ağları gösterilmektedir. Yönlendirici plan 7–15 yıl için düzenlenmektedir. Kesinlik derecesi, alan kullanım planına göre daha yüksektir. Bu planda ise fakültelerin, ortak tesislerin yerleri, yoğunlukları, fonksiyonlar arası ilişkileri, ulaşım ağları, mikro büyüme alanları gösterilmektedir. Gruplandırma planının geçerlilik süresi 5–7 yıldır. Diğer iki plana göre daha kesindir. Bu plan bina ve bina grupları ile ilgili kat sayıları, yükseklikler, planlama sistemi, büyüme olanakları, tesisat ve ulaşım ilkeleri gibi ayrıntıları içerir (Erkman 1990; Çınar, 1998).

Anlaşılacağı üzere planlama ve programlama aşamalarında, büyüme ve gelişmesi iyi düşünülmüş bir üniversite yerleşkesi, yukarıda sayılan önlemleri en ekonomik ve en kısa zamanda alarak, devamlılığını sağlıklı olarak sürdürebilir (Çınar, 1998).

3.7. Yerleşke Fiziksel Planlamalarında Planlama ve Tasarım İlkeleri

Benli (1998), Dober (2002), Sönmez (2003), Bodur ve diğ. (2005), Doğan (2005), Yılmaz ve Benliay (2005), Oruçkaptan (2005), Anonim (2006a), Anonim (2006c), Anonim (2006g) ve Anonim (2006h) tarafından yerleşkelerin fiziksel planlamasındaki planlama ve tasarım ilkelerini inceleyerek benzer yaklaşımlarda bulunmuşlardır. Bu çalışmaların ışığında yerleşkelerin fiziksel planlamalarındaki bazı planlama ve tasarım ilkeleri aşağıdaki şekilde derlenmiştir.

➤ Tüm üniversite yerleşkelerinin yer seçimi, planlanması ve tasarımı ulusal ölçekte ele alınarak geliştirilmeli ve uygulanmalıdır. Ülke ölçeğinde oluşturulan planlama ise öncelikli olarak bölgesel anlamda kent planlaması ile birlikte düşünülmelidir.

➤ Yerleşkelerin yer seçimi, planlaması ve çevre düzenlemesi bir uzmanlık işi olduğu için, jeolojik incelemelerden başlayıp, ekolojik alt yapısını içeren ve sosyolojik incelemelere kadar uzanan geniş boyutlu ve disiplinler arası ortak bir çalışma ile hazırlanmalıdır.

➤ Planlama ve tasarımdan sorumlu ekip tarafından, üniversitenin en az 30-40 yıllık gereksinimlerinin karşılayan, gelecekte oluşturulabilecek yeni program ve

tesislere olanak sağlayabilecek uzun vadeli bir mastır planı hazırlanmalıdır. Mastır planı her türlü gelişime yanıt verebilecek esneklikte olabilmelidir.

➤ Üniversiteler kentle ve toplumun kentsel yaşamıyla kopuk bir şekilde tasarlanmamalı ve gençler toplum yaşamından uzaklaştırılmamalıdır.

➤ Üniversite yerleşkeleri kent için ulaşılabilir olmalıdır. Kentten çok uzak konumlandırılan yerleşkelerin ise, kentsel yaşamı kendi içlerinde sağlayabilecek şekilde donatılmaları sağlanmalıdır.

➤ Her üniversite bulunduğu yörenin yerel ve tarihsel özelliklerini yansıtacak şekilde tasarlanmalıdır.

➤ Planlama kullanıcıdan yola çıkılarak yapılmalıdır. Kullanıcıların istek ve gereksinimleri dikkate alınmalıdır. Sınırlı yerleşke alanı, yerleşkenin ana kullanıcıları olan öğrenci ve öğretim elemanları için en uygun şekilde işlevlendirilmelidir.

➤ Üniversite yerleşkelerinde öğrencilerin kendilerini ifade edebilecekleri ortamlar yaratılmalıdır.

➤ Yerleşkenin kurulacağı alanla ilgili tüm verilerin eksiksiz olarak toplanması ve incelenmesi, buna bağlı olarak kaynak analizlerinin ve kaynak planlamasının yapılması en önemli aşamalardan birisidir. Ayrıca alandaki peyzaj elemanlarının da tek tek değerlerinin ve özelliklerinin saptanması gerekir.

➤ Üniversite yerleşkesinin çevresindeki mevcut alanların sınıflandırılması yapılmalı, yerleşkenin sınırları ve dolaşım sisteminde bu özellikler dikkate alınmalıdır.

➤ Alt yapı tesisleri ve sirkülasyon ağını da içeren bu plan aşamalandırılarak, maliyet hesapları çıkarılmalı ve bütçe oluşturulmalıdır.

➤ Yerleşke planında yapısal tasarım için ayrılan alanlarla açık yeşil alanlar arasında denge sağlanmalı ve plan genelinde bütünlük oluşturacak şekilde birbirleriyle ilişkilendirilmelidir.

➤ Yerleşke içindeki rekreasyonel alanlar her mevsim kullanıma uygun olabilecek şekilde planlamalı ve sayıca yeterli olmalıdır. Rekreasyonel alanları için 5da/1000 kişi standardı uygun görülmektedir. Ayrıca tüm kullanıcılar için kolay ulaşılabilir bir mesafede yer almalıdırlar.

➤ Planlamanın bitkisel kısmı için, yörenin ekolojik koşullarına ve fiziksel yapısına uyumlu bitkilendirme yapılması ve korunması gereken bitkisel alanların

ayrıcalıklı olarak ele alınması gerekmektedir. Bitkilerin yöresel uyumu dışında işlevsel ve görsel yanları da dikkate alınmalıdır. Ayrıca bitkilendirme çalışmaları için doğal bitki varlığından yararlanma ve bu varlığı geliştirebilecek ekonomik ve ekolojik öneriler sunulmalıdır.

➤ Eğimin çok olduğu yerleşke alanlarında sirkülasyon ve ulaşım ağı; yayalar için %8'lik maksimum ölçek, araçlar içinde %15'lik eğim sınırlaması dikkate alınarak düzenlenmelidir.

➤ Yaya öncelikli ulaşımın tercih edilmesi, bunu destekleyecek yaya ve bisiklet yollarının düşünülmesi ve bu yolların tasarımı ve malzemelerin seçiminde engelli insanların da dikkate alınması gerekmektedir.

➤ Taşıt ile ulaşım seçenekleri içinde toplu taşımacılığa ağırlık verilerek otopark alanlarının azaltılması ve mümkün olduğunca otopark alanlarının yer altına çekilmesi sağlanmalıdır.

➤ Katı atıkların sınıflandırılıp, işlenerek toprak zenginleştirici veya yapısal malzemelere destek olarak kullanımları sağlanabilmelidir. Uygun alanlarda ve özellikle bitki sulamasında kullanılmak üzere, atık sularında geri dönüşümü sağlanmalıdır.

➤ Ortak hizmet alanları oluşturularak (market, çamaşırhane, yemek ve temizleme birimleri vb.) enerji ve alan tasarrufu sağlanmalıdır.

➤ Yerleşkeye giriş kapıları yüksek nitelikli bir biçimde tasarlanmalıdır. Üniversitenin kimliğini yansıtmalıdır.

➤ Her fakültenin kendisine ait çeşitli toplantılara ve sosyal aktivitelere olanak sağlayacak açık mekanları bulunmalıdır.

➤ Sirkülasyonun yaya ağırlıklı olabilmesi için, yaya kullanımına yönelik net bir biçimde tanımlanmış dış mekanlar yaratılmalıdır. Yürüyüş yollarının çevresi yürümeyi cazip kılacak şekilde tasarlanmalıdır. Ayrıca yaya yolları, yayaların oturup dinlenmesine olanak sağlayacak donanımlarla desteklenmelidir.

➤ Yerleşke yerleşim modellerine göre farklılık gösterse de, ana arter yaya yollarıyla birlikte, iki önemli binayı birbirine bağlayarak omurga görevi üstlenecek şekilde tasarlanmalıdır. Bu omurga açık ve yeşil alanlarla da desteklenmelidir.

➤ Gelecekte yapılması düşünülen yeni binalar yerleşmenin geleneksel görünümüne uygun şekilde tasarlanmalıdır. Bina girişlerindeki düzenle ilgili klasik

kurallar, kullanılan malzemelerin sürekliliği ve vurgulamaların benzer olması dikkat edilmesi gereken önemli hususlardır. Bina yükseklikleri zeminden iki ya da üç kata kadar çıkmalıdır. Yeni binalar mevcut yerleşke ile ölçek ve hacimsel olarak uyumlu olmalıdır. Birbirine yakın ya da bitişik binalar arasındaki yükseklik farkı en fazla 1/2 ya da 1/3 oranında olmalıdır.

➤ Yerleşke genelinde yönlendirme levhalarına ve bilgi iletişim panolarına yer verilerek sürekli bir yönlendirme ve bilgilendirme sistemi sağlanmalıdır. Ziyaretçiler de düşünülerek yerleşke giriş-çıkış kapıları açık bir biçimde belirtilmeli ve açıklayıcı projelerle desteklenmelidir.

➤ Kullanılan her donatı elemanında, öncelikli olarak insan ölçeğinde olmasına dikkat edilmeli ve elemanların birbirini tamamlayacak şekilde aynı standartta ve kalitede olması sağlanmalıdır.

➤ Yerleşke genelinde dış mekan plastiklerine yer verilmelidir. Güzel sanatlarda eğitim gören öğrencilerin yapmış oldukları heykeller dış mekanlarda hem estetik hem de sergi amaçlı kullanılabilir.

➤ Yerleşke kullanıcıları güzel havalarda dış mekanlarda oturmak ve dinlenmek için özellikle geniş çim yüzeyleri tercih ederler. Bu nedenle bakımlı ve geniş çim alanlara daha çok önem verilmelidir.

➤ Araç ve yaya yollarının kenarları uygun bitki türleriyle bitkilendirilerek yeşil koridorlar oluşturulabilir.

3.8. Dünyada ve Türkiye’de Üniversite Yerleşkeleri Planlama Örnekleri

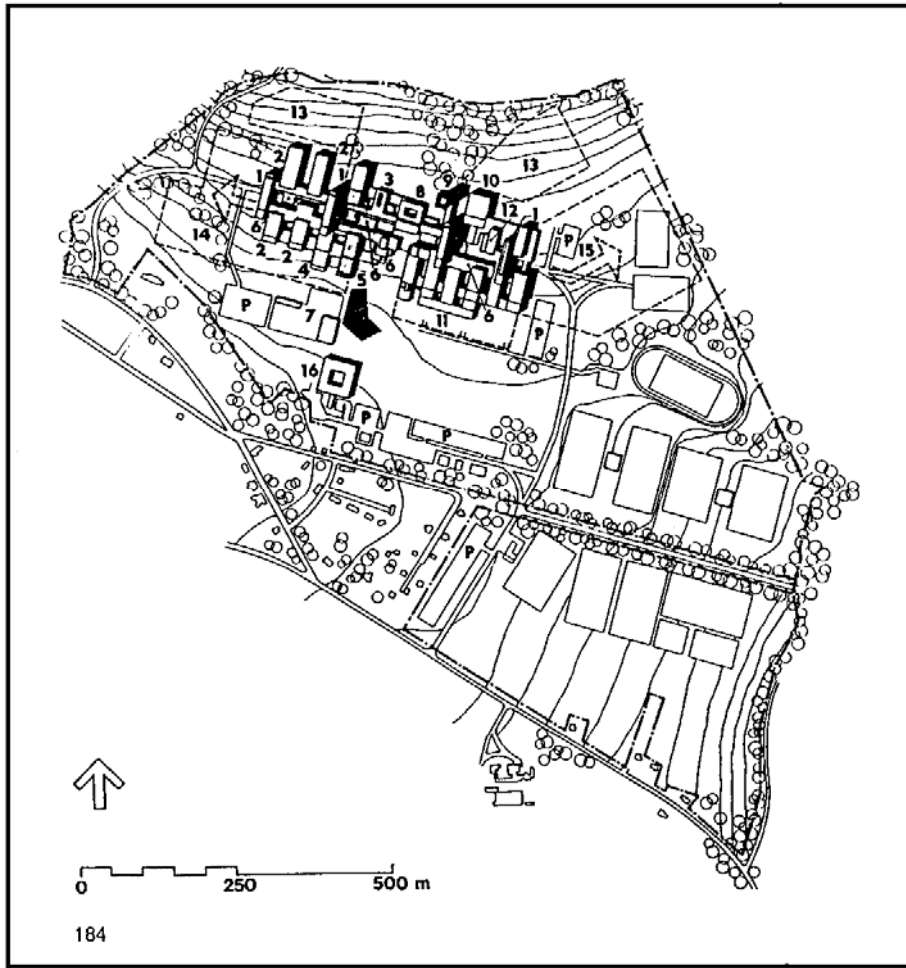
Dünyadan Örnekler

Bath Üniversitesi Yerleşkesi (İngiltere)

Bath üniversite yerleşkesi, tarihi ve turistik bir kent olan Bath kent merkezine yaklaşık 2 km uzaklıkta, 76 hektarlık bir alan üzerine kurulmuştur (Şekil 3.7) Kente olan yakınlığı göz önüne alınarak, yerleşkedeki sosyal kullanıcıların kent tarafından kullanılabilmesi gibi, yerleşkedeki barınma ihtiyacının bir kısmının da kentte çözülebileceği düşünülmüştür (Çınar, 1998).

Bath Üniversitesi, kısmen lineer yerleşim sistemi özelliğini gösteren bir yerleşim modeli sergilemektedir. Yerleşkede yaya allesiyle bir ana aks

oluşturulmuştur. Akademik birimler bu ana aksa dik açılarla bağlanan yollar arasında yer almaktadır. Ortak kullanımlar, ana aks üzerinde oluşturulan alle üzerinde dağılım gösterirken, barınma birimleri ise hem yerleşkenin merkezi noktasında hem de yerleşkenin dış sınırlarına doğru konumlandırılmıştır. Akademik ve barınma birimlerinin ortak kullanım alanlarına yakın olması, ortak kullanım alanını daha etkin kılmıştır. Yerleşkenin ana aksının oluşturduğu yaya alleesi ile küçük bir kent merkezinin özellikleri yaratılmaya çalışılırken, bölgeleme fikrine karşı bir tutumla bu lineer merkezde günün her saati yaşayan bir kent atmosferi gerçekleştirilmek istenmiştir (Kortan, 1981).

Şekil 3.7. Bath Üniversitesi Yerleşkesi (Linde, 1971; Çınar, 1998)

Yerleşkenin uygulama çalışması aşamalı olarak gerçekleştirilmiştir. Yaya dolaşım ağı yerleşkenin omurgası konumundadır. Bu omurgaya paralel ve dik olarak yerleştirilen her birim kendi içinde yeterli olacak şekilde tasarlanmıştır. 700 m

apında dairesel bir alana oturtulmuş olan alanda, iki uç arasındaki yürüme mesafesi en fazla 10 dakikadır. Yaya yolu ile araç yolu keskin hatlarla birbirinden ayrılmıştır. Yerleşkenin ileriye dönük gelişimi için, yaya aksının iki ucu açık bırakılmıştır (Kortan, 1981).

Şekil 3.8’de Bath Üniversitesi Yerleşkesi açık alan kullanımlarından bir örnek görülmektedir.

Şekil 3.8. Bath Üniversitesi Yerleşkesinden Bir Görünüm (Anonim, 2006j)

Sonoma State Üniversitesi (California)

Sonoma State Üniversitesi yerleşkesi ana planı 1962 yılında hazırlanmış ve 1966 yılında da uygulanmaya konulmuştur. Darwin, Stevenson Halls’u, The Field House ve Salazar Kütüphanesi, 1960’lı yılların planlama ve mimari özelliğini çok güzel yansıtan bir bölge olarak bu yerleşkenin merkezi olarak belirlenmiş ve tahsis edilmiştir. Bu planda yerleşke içinde değişik yerlerde oluşmuş büyük park alanları (Şekil 3.9) ve orta yükseklikte bir çok ikametgah kulelerini de kapsayan üç adet uydu ev bölgesi mevcuttur.

Şekil 3.9 Sonoma State Üniversitesinden Bir Görünüm (Anonim 2006f)

Yine bu planda hem güney hem kuzey yerleşke girişleri ve akademik bölgeyi çevreleyen bir çevre yolu mevcuttur. Yerleşkenin giriş kısmındaki Brutalist (Gaddar, vahşi) sitildeki beton yapılar ve güzel bir manzaradan yoksun oluş buraya “San Quentin Nort” lakabının takılmasına sebep olmuştur. Bu plan 12.000 öğrenciyi barındıracak büyük bir yerleşke için tasarlanmıştır (Anonim 2006f).

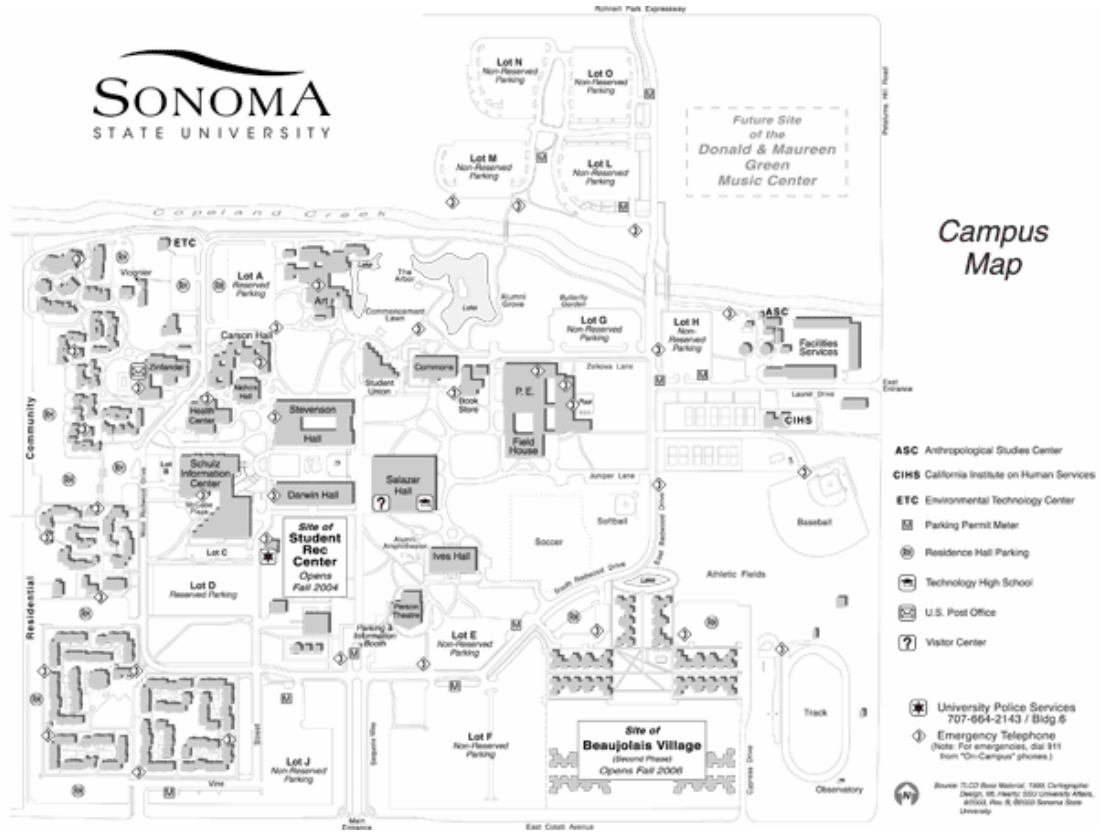
1969 yılında, yönetimle ilgili binaları da içeren yeni akademik binalara gereksinim duyulması üzerine ana plan revize edilerek geliştirilmiştir. Öncelikle öğrenci sayısı 10.000’e düşürülmüştür. Bu tasarımda daha alçak ve daha az resmi görünümlü bina tipleri öngörülmektedir. Buna yönelik olarak Rachel Carson Hall, The Health Services(Sağlık Servisi) binası, öğrenci yatakhaneleri, sanat binası ve öğrenci sendika binası gibi yerler inşa edilmiştir. Park bölgesi, güney ve yerleşkenin güney batısına doğru genişletilmiş ve çevre yolu da öğrenci yatakhanelerinin arkasından daha batıya çekilmiş ve böylece barınma özellikli ve akademik özellikli yerler arasında daha iyi bir entegrasyon sağlanılması düşünülmüştür (Şekil 3.10). Böylece plan ve düşünülen binalar daha az resmi ve daha az sıklıkta bir görünüm kazanmakta ve daha detaylı bir yerleşke kavramını içermektedir. Hala planda yer alan kuzey girişi daha sade şekle girmiş ve bugün diploma törenlerinin düzenlendiği yeşil alan halini almış resmi bir giriş bölgesi olmuştur (Anonim 2006f).

Sonoma State Üniversitesi yerleşkesinin yerleşim planı son olarak 1992-1993 yılları arasında tekrar ele alınmış ve akademik binaların yerleri ve kapasitelerini değiştirilerek, yeni yatakhane binalarının ve yeni danışma merkezinin yerleri belirlenerek geliştirilmiştir. Otopark alanları daha çok yerleşkenin güney kısmında merkezi bir halde konumlandırılmış ve yeni inşaatların otopark gereksinimi de karşılayacak şekilde rezerv alanlar ayrılmıştır. Yerleşke çevre yolu projeden çıkarılmış ve gelecekteki kuzey girişi biraz daha batıya, fiziksel eğitim kompleksinin biraz daha batısına kaydırılmıştır (Anonim 2006f).

Cornell Üniversitesi Yerleşkesi (ABD)

Cornell Üniversitesi 1865’li yıllarda ileri düzeydeki bir üniversite ve bir enstitünün birleşimi ile Ezra Cornell tarafından kurulmuştur. New York’un Finger Lake bölgesinde kurulmuş olağan üstü gölleri, şelaleleri, tarım alanları, parkları, Cayuga Gölünün yanında ülkenin en etkileyici yerleşiklerinden birisidir (Şekil 3.11).

Yerleşke, Ithaca’da bütün manzaraya hakim bir konumda 745 dönümlük bir alana yayılmıştır. Son 12 yıldır yerleşmenin çevreye doğru genişlemesi durdurulmuştur.

Şekil 3.10. Sonoma State Üniversitesi Yerleşke Tasarımı Son Hali (Anonim 2006f)

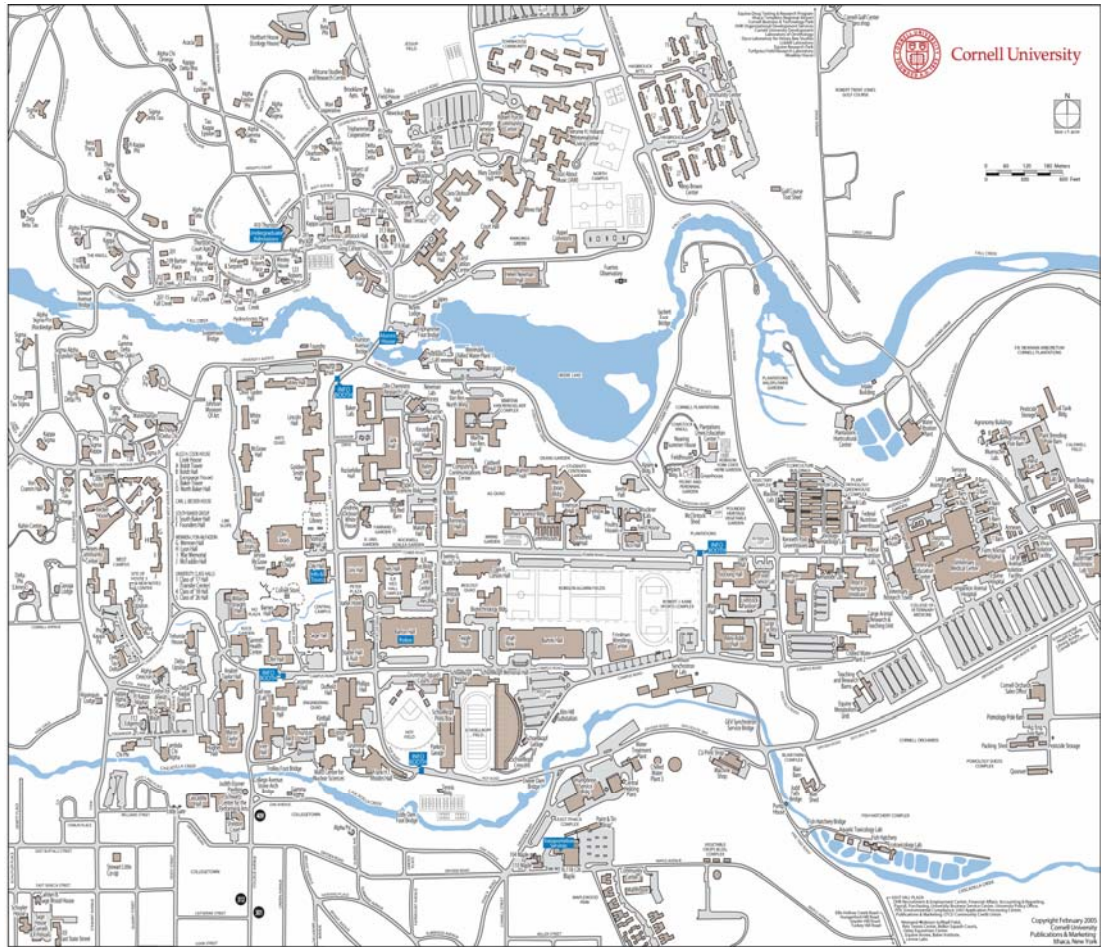
Yerleşke Ithaca kentinin içerisinde, kentle bitişik olarak kurulmuş doğa ile iç içe ve çevreyle uyumludur. Ithaca ve çevresi 100 bin nüfusa sahip olup, üniversite 120 ülkeden gelen yaklaşık 20 bin lisans ve yüksek lisans öğrencisi, 100 e yakın bölümü ile modern bir yerleşkeye sahiptir. Yerleşke dışındaki fakültesi, yakın alanlarındaki meslek yüksek okulları benzer enstitüleri ile öğrenci sayısı yaklaşık 40 bin kadardır. Sadece tıp fakültesi Ithaca’ya otobüsle 4 saat uzaklıktaki New York merkezinde yer almaktadır (Yılmaz ve Yılmaz, 2005).

Cornell Üniversitesi yerleşkesi ana alan kullanımlarını; eğitim dokusu, ulaşım ve otopark dokusu, sosyo-kültürel doku, park ve rekreasyon dokusu botanik ve arberetum ve diğer açık yeşil alanlar oluşturmaktadır. Eğitim dokusu yerleşkeye bütün ve eşsiz manzaraya hakim olacak şekilde konumlandırılmıştır. Yerleşkede 260 bina mevcut olup binaların büyük bir yoğunluğu geleneksel mimaride inşa edilmiş eski, taş yapılar oluşturmaktadır. Bütün binalarda fiziksel engelliler için rampa

asansör, ayrı giriş kapısı, tuvalet gibi ünitelere yer verilmiştir. Yerleşkenin tüm alanlarına dağıtılmış 18 adet modern ana kütüphaneler mevcut olup, binalarda ve her bölümde öğrenciler için bilgisayar odaları mevcuttur. Mevcut yeşil alan sistemi içerisinde bütün binalar uygun olarak konumlandırılmıştır (Yılmaz ve Yılmaz 2005).

Yerleşke kentsel doku ile entegre olarak yerleşmiş ve hemen yanı başında öğrencilerin konakladığı birçok özel konut yer almıştır. Bununla beraber yerleşke içinde çok sayıda modern yurt binaları da öğrencilere geniş olanaklar sunmaktadır (Şekil 3.12).

Ithaca içindeki yerleşkede sosyal-kültürel gereksinimleri karşılayacak çok sayıda bina mevcuttur. Bunlar arasında 2 büyük sinema, öğrencilere barınma olanağı veren birkaç stüdyo evi, çok sayıda lokanta ve kafeterya, farklı kültürlere hizmet veren mutfaklar, ibadethaneler, büyük bir kitap sarayı, şehir kulesi, kütüphaneler ve müze sayılabilir.

Şekil 3.11. Cornell Üniversitesi Yerleşke Planı (Anonim, 2005a)

Yerleşke ulaşım sistemi 3 ana yoldan sağlanmaktadır. Üniversite yerleşkesine merkezden her 10 dakikada bir otobüs seferleri yapılmaktadır. Her otobüs durağında otobüslerin numaralarını, hareket saatini, seyahat güzergahını ve gününü gösteren bir takvim asılıdır. Her noktada güvenlik birimleri mevcut olup, yerleşke güvenliği üniversite özel güvenlik birimi ile sağlanmaktadır. Giriş ve çıkışlar kamera sistemi ile kontrol edilmektedir. Tüm yerleşkeye dağılmış, gece görünümünü kolaylaştırmak için renkli lambalara sahip acil imdat telefonları ile her an güvenliğe ulaşmak mümkündür. Otoparklar genel olarak yerleşke dışında toplanmıştır. Burada arabasını parkeden öğrenciler için yerleşke içinde 5 er dakika ara ile ring servisi hizmet vermektedir. Çok geniş yeşil alanlara sahip olmasına rağmen yerleşke içindeki otoparklar çok sınırlı sayıdadır. Genellikle yıllık 600 dolarla kiralanarak öğretim görevlileri tarafından kullanılmaktadır. Bu otoparkların yanında genellikle birkaç otoluk yerde ziyaretçiler için sınırlı sürelerde park izni verilmiştir. Yanlış yere park etme veya park süresinin aşılmasında araç yerinden çekilerek müdahale edilmekte ve park cezası uygulanmaktadır (Yılmaz ve Yılmaz 2005).

Şekil 3.12. Cornell Üniversitesinden Bir Görünüm (Anonim, 2005a)

Günün her saatinde, öğrencilerin bu yollarda koşu yaptıklarını gözlemleyebilirsiniz. Genelde yemekhane binalarının yakınları ve üniversite kayıt binasının önü dışında yol boyu oturma bankları mevcut değildir. Yerleşke alanının

büyük çoğunluğunu açık yeşil alanlar oluşturmaktadır. Özellikle sonbaharda yerleşkede ve çevresinde ki ağaçlar değişik yaprak renkleri ile eşsiz doğal güzellikler sunmaktadır. Yapı kitleleri dışında kalan bütün alanlar bakımlı çim alanlarına dönüştürülmüştür. Yaz aylarında da sürekli yağmurlu bir iklime sahip olan Ithaca'da çim alanlar için sulama sistemi oluşturulmamıştır.

Açık ve kapalı çok sayıdaki spor alanları bütün yerleşkeye yayılmıştır. Yüzme havuzu, futbol, basketbol, tenis sahaları, buz hokeyi, Amerikan futbol sahaları, yürüyüş yolları her yaştaki insanın rekreasyonel gereksinimlerine göre tasarlanmıştır. Cornell Üniversitesi yerleşkesi, alan kullanımı, eğitimi, çevreye duyarlı fiziksel yapılanma süreci ile ABD'nin önde gelen üniversitelerinden biridir. Yerleşke kentle bütünleşmiş ve Ithaca'nın simgesi durumundadır. Bütün dünyadan gelen çok sayıda öğrenciye hizmet veren yerleşke, yeni bir yapılanma sürecindeki ülkemiz üniversite yerleşkelerine bir model oluşturmaktadır (Yılmaz ve Yılmaz 2005).

Iowa Üniversitesi (ABD)

Ülkenin en iyi arazi bağıışı yapılmış olan, Iowa Üniversitesi bünyesinde bulunan, Fen-Edebiyat, Ziraat, Mühendislik, İşletme-Tasarım-Eğitim-Aile ve Tüketici Bilimler ve Veterinerlik fakülteleriyle eğitime hizmet vermektedir (Anonim, 2006g).

Yerleşkenin gelecekteki büyümesini yönlendirmek ve ana hatlarını oluşturmak amacıyla, 1992 yılında bir ana plan oluşturulmuştur. Yaklaşık 9 aylık bir süreçte hazırlanan yerleşke ana planı , öncelikle sınırlı arazi kaynaklarının doğru kullanımını amaçlamıştır (Şekil 3.13). Ana planın hedefi, mevcut arazi kullanımı, sirkülasyonu, park ve açık alanları geliştirme ve güçlendirme şeklinde, üniversitenin mevcut fiziksel dokusu içinde projelenmiş büyümeyi sağlamaktır (Anonim, 2006g).

1991 yılı yerleşke ana planının, gelecek 25 yıl boyunca, yerleşkenin genel ve fiziksel büyümesine rehberlik etmesi amaçlanmıştır. Bu plan, inşaat, araştırma ve destek için yeni alanların yaklaşık olarak 269. 418.816 m² lik kısmını sağlamaktadır. Bu rakam mevcut yerleşim yeri olmayan alan üzerinde yaklaşık olarak % 40 gibi bir artışı temsil etmektedir. Planın gerçekleştirilmesi, mevcut program gelişimine, büyümesine ve genişletilmiş alan ihtiyaçlarını desteklemek üzere devlete ait ve özel fonları da içine alan bir fon ortaklığına bağlıdır (Anonim, 2006g).

Şekil 3.13. Iowa State Üniversitesi Yerleşke Planı (Anonim, 2006g)

Plan uzun süreli olanaklar kapasitesini ve demiryolunun güneyinde yerleşkenin ana alanının mekansal organizasyonunu kurmakta ve ilerde kuzeye doğru büyümek için bir diyagram sunmaktadır. Plan ayrıca üniversite bazlı geniş bir doğal manzara alanı yaratmak için 130 yıllık bir felsefeyi doğrulamaktadır. Ana planın sunduğu bir diğer şey, yerleşkeye sürekli uyum ve güzellik getirecek olan geniş çaplı kullanım, hareket ve biçim örnekleridir.

Bu plan, planlanmış ve gelecekteki büyümeyi oluşturmadaki yeterliliğinde hem değiştirilebilir hem de özünde ve biçiminde itekleyici olan fiziksel bir yapı kurmayı hedeflemektedir. Bu öneriler, devam eden yerleşke gelişimiyle ilgili kararların verildiği planlama ilkelerini sağlamaya devam etmektedir (Anonim, 2006g).

Plan, yeni araştırma olanaklarının, asıl alan içinde çevre oluşturulmasını önermektedir. Uzun vadeli projeler, üniversitenin asıl fonksiyonlarına da yardım

etmektedir. Öğrenci yurtları, yeni idare, destek ve arşiv olanakları da demir yolunun kuzeyi için önerilmektedir.

Ana plan, mevcut cadde ve yaya alanlarının, yayaların ulaşımını ve güvenliğini arttırmak için bazı değişikliklerle devam ettirilmesini önermektedir. Öneriler, üniversiteye gelen ziyaretçilerin varış alanı olarak kullanılan Welch Bulvarı ve Knoll Yolu'nun düzeltilmesini içermektedir. Mevcut sokak geçitlerinin bakımı, binalara istenilen girişi sağlamakta ve ana geçiş yolları ve yeni binalar arasındaki karmaşayı minimuma indirmektedir. Ayrıca, ana alan içindeki uzun vadeli otopark talebini karşılamak için yerleşke içinde 3 yeni otopark alanı önermektedir. Bu otopark alanlarının pahalı olması durumunda, plan ana otopark alanı için olan talebin otobüs hizmeti artırılarak azaltılmasını önermektedir. Şekil 3.14'de yapımı tamamlanmış otopark ile yaya yolu bağlantısı görülmektedir (Anonim, 2006g).

Şekil 3.14. Iowa State Üniversitesi Otoparklarından Bir Görünüm (Anonim, 2006g)

Genellikle Beardshear, Mackay, Curtis ve Memorial Sendikası tarafından çevrelenmiş merkezi çim alanının açık alan gibi bir park olarak kullanılması ve yerleşkenin ana bağlantı yolunu göstermek üzere ağaç ve bodur çalılarının etkili olan bir dizi yaya alanları ile, çevreleyen yerleşkeye bağlantı yapılmasını önermektedir. Yeni bir yaya alanının Morrill Yolundan kuzeye doğru genişletilmesi ve Osborn Yolu ve ana çim alanı arasında başlıca kuzey-güney bağlantısı olarak hizmet verilmesi öngörülmektedir. Plan yeni binaların geliştirilmesinin bir parçası olarak, yeni meydanların ve bahçelerin yapımını içermektedir (Şekil 3.15).

Şekil 3.15. Iowa State Üniversitesi Yerleşkesinden Bir Görünüm (Anonim, 2006g)

2000 yılından itibaren, yerleşkenin yeni fiziksel ihtiyaçları, özellikle çeşitli yemekhane alternatifleri ve yerleşim şekilleri üzerinde durularak ana plan yeniden gözden geçirilmiş ve buna bağlı olarak gerekli değişiklikler yapılmıştır. Son beş yılda gerçekleşen gelişim, şartlara, yeterliliğe ve fonksiyona bağlı olarak yıkılmış binaları destekleyen arazi üzerinde oluşmuştur. Oturma alanları, bahçeler, göl alanı, yaya alanları ışıklandırma çalışmaları, eğlence ve spor tesisleri, çok yönlü sirkülasyon ihtiyaçları gibi olanaklar yeşil alanlar ve sosyal alanları da içeren yerleşkenin yapısal gelişimiyle sonuçlanmıştır.

Kenyon Koleji (ABD)

Kenyon Koleji'nin ana planı, mimar Graham Gund ve Youngmin Jahan tarafından 27-Nisan-2004 yılında hazırlanmıştır (Şekil 3.16). Plan; hazırlanışından uygulanmasına kadar geçen süreçte izlenilen yol ve titizlikle belirlenen hedefleri ile, yeni kurulacak yerleşke planlamaları için örnek teşkil edebilecek bir çalışma şeklini ortaya koymaktadır (Anonim, 2006c).

Kenyon Koleji yerleşkesinin planı, tüm ilgili birimlerin oluşturduğu yönetim kurulu, akademik ve idari personel, öğrenci kitlesi ve yüzlerce köylü vatandaşın katılımıyla gerçekleştirilen 30'a yakın toplantı sonucunda geliştirilmiştir. Kenyon yerleşkesinin gelişim planı Gambier Köy Merkezi ile birlikte ele alınmıştır. Ana plan, kolej birliği ve yönetiminin Kenyon yerleşkesinin geleceğe dönük gelişimini

ilgilendiren kararları alırken esas alabileceği yönlendirici ilkeler bütününden oluşmaktadır (Anonim, 2006c).

Şekil 3.16 Kenyon Koleji Yerleşkesi (Anonim 2006c)

Plan, yerleşke dışında yaşamayı ve öğrencilerin kaldıkları yerleri Gambier'in komşu yerleşim yerlerinin dışına taşıma gereksinimini ortadan kaldırmayı hedeflemesi açısından da dikkate değerdir. Ayrıca mevcut alan köy tüccarları için tanımlanmış olup, köydeki kolej ve özel şahıs işletmelerinin birbirleriyle ilişkilerinin değiştirmeye yönelik bir plan ortaya konmamıştır. Çünkü temel hedef, Kenyon Yerleşkesi ile Gambier köyünün bütünlüğünün korunması ve güçlendirilmesidir (Anonim 2006c).

Öğrenci konut temini için, köy merkezinde Chase Bulvarı'nın batısına kasaba evi tarzı yapıların ilave edilmesi çözüm olarak sunulmuştur. Kariyer geliştirme ve öğrenci merkezleri gibi belirgin trafiği olan birimlere köy merkezinde yer verilmiştir (Anonim 2006c).

Sanat tarihi, Antropoloji, Sosyoloji Bölümlerinin bulunduğu ve Sanat stüdyosunun yer aldığı binalar, İngilizce Bölümünün bulunduğu Sunset Köy Evi ve Palmiye Evi binalarının oluşturduğu tüm akademik binalar Kenyon Yerleşkesinin merkezinde konumlandırılmıştır. Yerleşke merkezinde ayrıca; kolej ilişkileri, matbaa ve posta hizmetlerini de içeren bir yönetim binası bulunmaktadır.

Kenyon Kolejinin yerleşimi, yerleşkeye bir yürüyüş yerleşkesi olma özelliğini kazandıracak şekilde tasarlanmıştır (Şekil 3.17). Öğrenci konutları, sınıflar, yemek imkanları ve Rose Salonu arasındaki yollar 10 dakikalık yürüyüş mesafesine göre

ayarlanmıştır. Fitnes(form), rekreasyon ve atletizm Merkezine kolay yürüyüşe olanak sağlayacak şekilde yeni yollar ilave edilmiş ve gerekli yerlere basamaklı çıkışlar verilmiştir. Öğrenci otoparkı için, biri yerleşkenin güneyinde diğeri kuzeyinde olmak üzere iki geniş alan ayrılmıştır (Anonim 2006c).

Şekil 3.17 Kenyon Koleji Yerleşkesi Yürüyüş Yollarından Bir Görünüm (Anonim 2006c)

Yerleşke ana planında yerleşke çevresindeki yeşil alanların korunması ve iyileştirilmesi de hedef alınmıştır. Buna dönük olarak Kalmar Kütüphanesinin arakasındaki çoğu asfalt olan alanın çimlendirilmesi, güney cephesindeki 11 küçük binanın kaldırılarak yine çim ağırlıklı alan haline dönüştürülmesi önerilmektedir(Anonim 2006c).

Lancaster Üniversitesi (İngiltere)

Lancaster Üniversitesi, kent merkezinden yaklaşık 5 km uzaklıkta, 142 hektarlık bir alan üzerine kurulmuştur. Kültürel ve rekreasyonel kullanımların paylaşımı konusunda, bulunduğu kent ile yoğun ilişkiler içindedir. 6600 öğrenci kapasitesine göre planlanmıştır (Karakaş, 1999).

Karakaş (1999)'a göre; üniversitenin proje mimarı Epstein'in yerleşke tasarımına etkin olan ana planlama ilkeleri şunlardır;

- Üniversite ile büyüyecek, yer yer üstü kapalı ulaşım aksı,
- Üniversitenin bütün ve yoğun olması,
- Motorlu araçların yayaları kesmeyecek şekilde birimlere ulaşabilmesi,
- Önceden belirlenemeyen büyüme ve gelişmelerin üniversite planlamasının temel ilkelerini bozmayacak şekilde olmasıdır.

Bu planlama ilkeleri doğrultusunda yerleşke, Kuzey-güney doğrultusundaki lineer yaya ulaşım aksı etrafında, tüm kullanışların tek bir doku oluşturacakları şekilde tasarlanmıştır (Şekil 3.18). Her ne kadar barınma blokları yerleşkeye homojen olarak dağılıp, genellikle 3–4 katlı olacak şekilde tasarlanmışlarsa da, yerleşmenin merkezinde bulunan 14 katlı barınma bloğu, aynı zamanda yerleşmenin odak noktasını oluşturmaktadır. Ana aks boyunca yüksek bir yapının karşısına daima daha alçak bir yapı yerleştirilmiştir. Ortak kullanımların, ana yaya ulaşım aksı üzerinde yer almaları daha canlı bir atmosferin oluşmasını sağlamaktadır. Alexandra meydanının bulunduğu merkez bölgesi ise, yerleşmenin en canlı bölgelerinden birisidir (Karakaş, 1999).

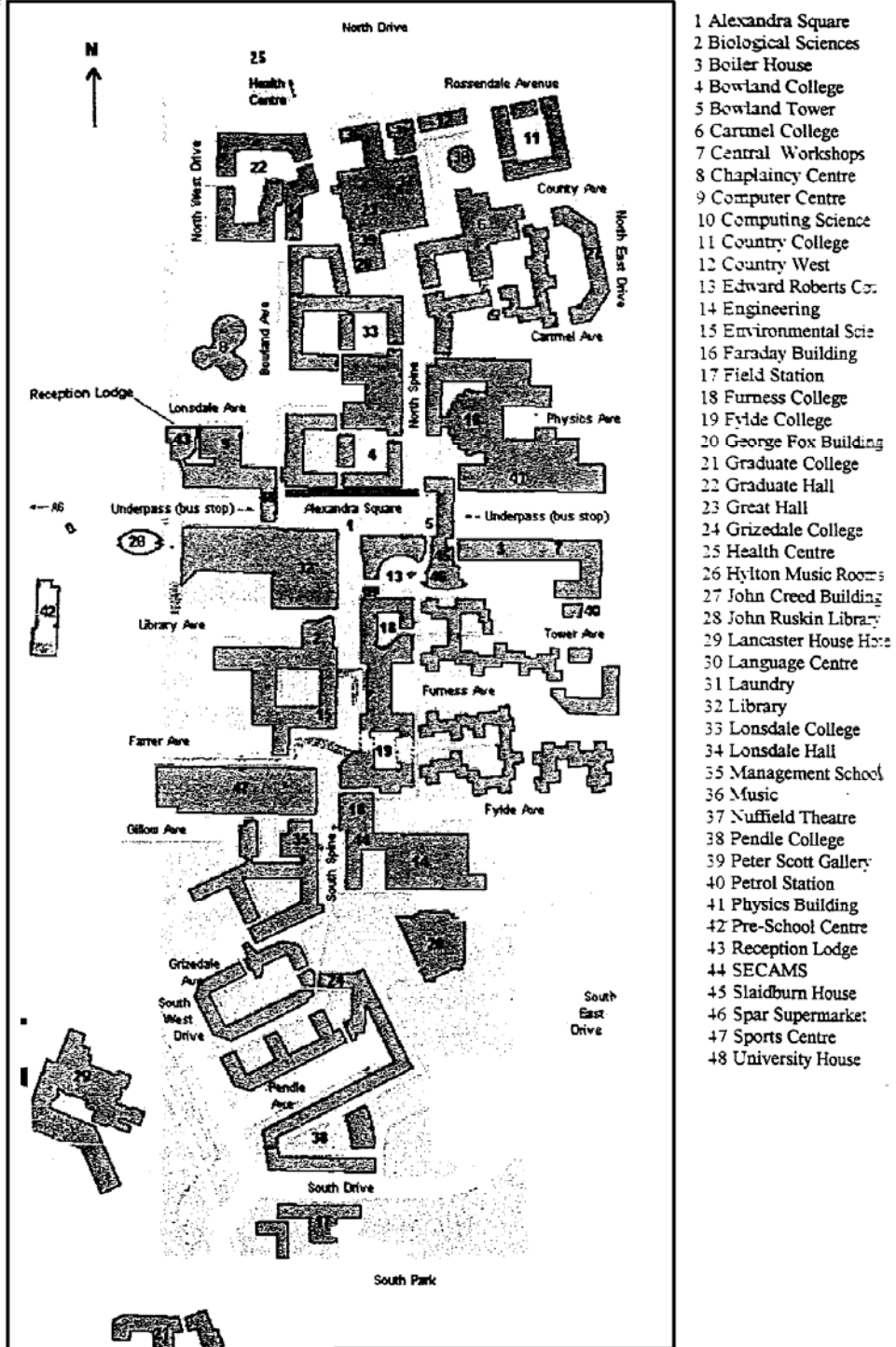
Yayalar bütün yerleşkedeki kullanımlara üzeri kapalı yaya yollarıyla ana aks boyunca ulaşabilmektedirler. Yaya aksı yer yer açıldığı meydanların çevresinde üzeri kapalı olarak dolaştığı gibi, binaların iç avlularında da aynı düzende ulaşım sağlanmaktadır.

Yayalarla motorlu taşıtlar aynı düzlemde birbirinden ayrılmış olup, binalara ulaşmak için çıkmaz sokaklar kullanılmıştır. Yaya ulaşımının altında, binalara ulaşım sağlayan servis yolları mevcuttur. Ortaya konulan yoğun doku, her yönde büyüme potansiyeli taşımaktadır(Karakaş, 1999).

Stirling Üniversitesi (İskoçya)

Karaaslan (1979)'a göre; 1967 yılında, Airthey Şatosu'nun arazisi üzerine kurulan üniversitenin kapasitesi 6000 kişi olarak belirlenmiş ancak ilk aşamada 3500 kişi için planlanmıştır. Kent merkezine yaklaşık 3.5 km uzaklıkta olan yerleşke, Stirling kentinin hemen yakınında yer aldığından, üniversite-kent ilişkisi yoğundur.

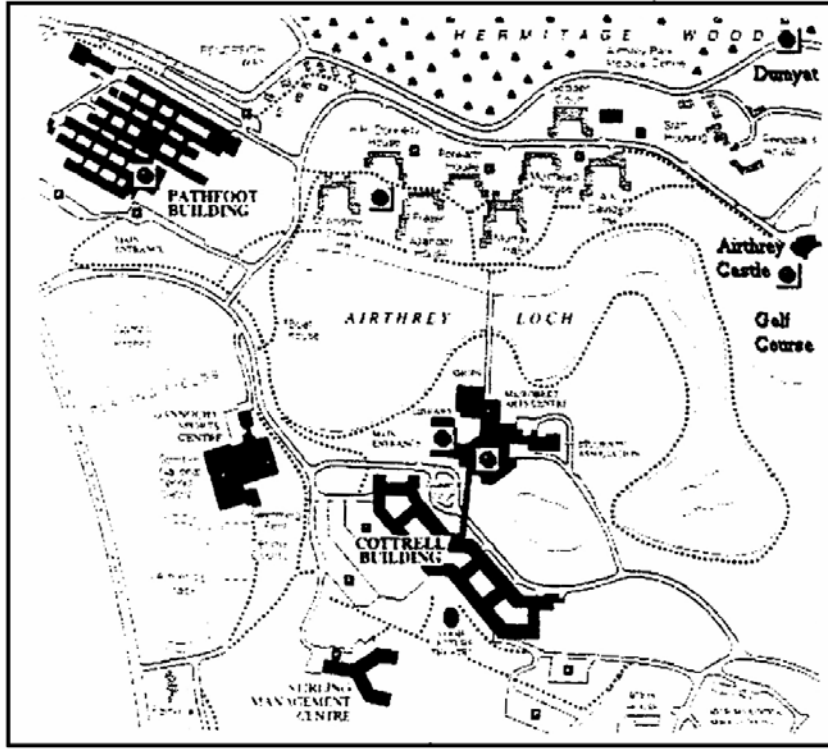
Barınma sorununun bir kısmının kentte çözüleceği düşünülmüştür (Şekil 3.19) (Karakaş, 1999).

Şekil 3.18. Lancaster Üniversitesi Yerleşkesi (Web Sitesi, 1999; Karakaş, 1999'dan)

Üniversite yerleşim planlamasında bölgeleme ilkeleri kullanılmış olup, konsantrik yerleşme biçimi uygulanmıştır. Akademik birimler ile barınma birimleri işlevsel farklılıkları nedeniyle farklı alanlarda konumlandırılmışlardır. Bu bölgeler arasında yer yer doğal elemanlar kullanılarak, etkileyici bir çevre oluşturulmuştur (Şekil 3.20). Akademik ve barınma bölgesinde bulunan binaların, arazi topoğrafyası ile olan uyumu, arazi eğimi ile birlikte yükselmeleri ve merkezde gölün bulunduğu ortak kullanım bölgesine yönelmeleri, yerleşmenin doğa ile bütünleşmesini sağlamıştır (Karakaş, 1999).

Yerleşmenin bölgelere ayrılması nedeni ile oluşan ulaşım sorunu, bölgelerin birbirlerine yakın düzenlenmeleri ve yerleşmenin yaya ölçeği sınırlarında tasarlanmasıyla çözümlenmiştir. Konutlardan üniversite merkezine 5 dakikada, akademik bölgenin en uzak yerine ise 10 dakikada ulaşılabilir. Çevre yolu, bölgelerin büyüme olasılığını engellemek için dışta değil içte tasarlanmıştır. Motorlu taşıt ulaşımının yaya ile kesiştiği yerlerde arazinin eğimi yardımıyla köprüler düzenlenmiştir (Karakaş, 1999).

Şekil 3.19. Stirling Üniversitesi Yerleşkesi (Web Sitesi, 1999; Karakaş, 1999'dan)

Ortak kullanımların bulunduğu merkez alanda olası gelişmeler için sınırlı da olsa rezerv alanlar ayrılmıştır. Yerleşkenin yapımına merkez bölgeden başlanmış, diğer bölgelerinde merkeze yakın kısımları öncelikle bitirilerek yerleşkenin işlerliği sağlanmıştır. Büyümenin dışa doğru devam ediyor olması ve buna bağlı olarak süren inşaat çalışmaları , iç bölgeyi olumsuz anlamda etkilemektedir (Karakaş, 1999).

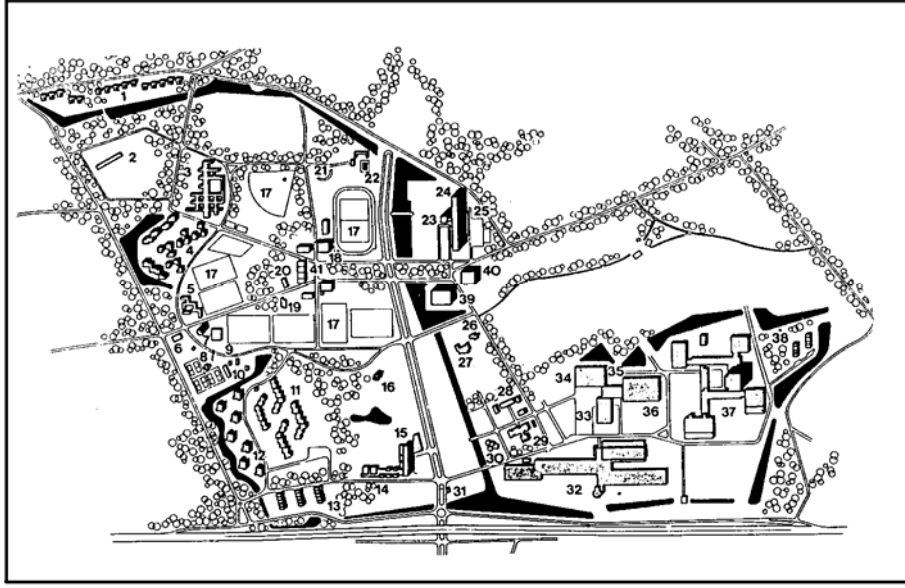
Şekil 3.20. Stirling Üniversitesi Yerleşkesinden Bir Görünüm (Anonim, 2006k)

Twente Üniversitesi (Hollanda)

Twente Üniversitesi Enschede şehrinden 7 km uzaklıktadır ve Enschede Hengelo bağlantı yoluyla ulaşılmaktadır. Ayrıca bir otoban yapımı tasarlanmaktadır. Yapı planlaması 2000 öğrenci için yapılmıştır ve etrafı konut alanları ile sınırlandırılmıştır. Genişleme 4000 kişi için planlanmıştır. Matematik, fizik, kimya, elektroteknik, makine, sosyal bilimler ve halk bilimleri mevcuttur (Çınar, 1998).

Twente Üniversitesinin yerleşim biçimi yaygın tip yerleşim modelinde tasarlanmıştır (Şekil 3.21). Seyrek bir bina yoğunluğu içeren doğal bir park içerisinde tekil bina gruplarının rastlantısal bir biçimde dağılımı en belirgin özelliğidir. Akademik bölge ve barınma bölgesi, ortak kullanımlar bölgesi etrafında bir dağılım göstermektedir.

Üniversitenin strüktüründe Anglosakson sistem örnek alınmıştır. Öğrenim ve konaklama aynı üniversite arazisinde gerçekleştirilerek öğrencilere daha iyi yaşama ve çalışma şartlarıyla eğitim zamanının kısıtlanması ve üniversite olanaklarının etkin kullanımı amaçlanmıştır (Şekil 3.22).

Şekil 3.21. Twente Üniversitesi Yerleşkesi (Linde, 1971; Çınar, 1998)

Ortak kullanım bölgesini merkez olarak kabul edildiği dolaşım sisteminde yayılım bu noktadan başlayıp, akademik ve barınma bölgesine doğru dağılım göstermektedir. Yerleşke içerisinde ortak kullanım bölgesinden en uzak bölgeye mesafe 10–15 dakikada yürünebilecek tarzda tasarlanmıştır.

Şekil 3.22. Twente Üniversitesi'nden Bir Görünüm (Anonim, 2006l)

Yoğunluğun düşük olması nedeniyle, fazla nüfus barındırması gereken durumlarda bir ikinci merkez söz konusu olabilecek şekilde tasarlanmıştır. Makro büyümenin sonraki yapı aşamaları makine bölümü, üniversite genel ihtiyaç

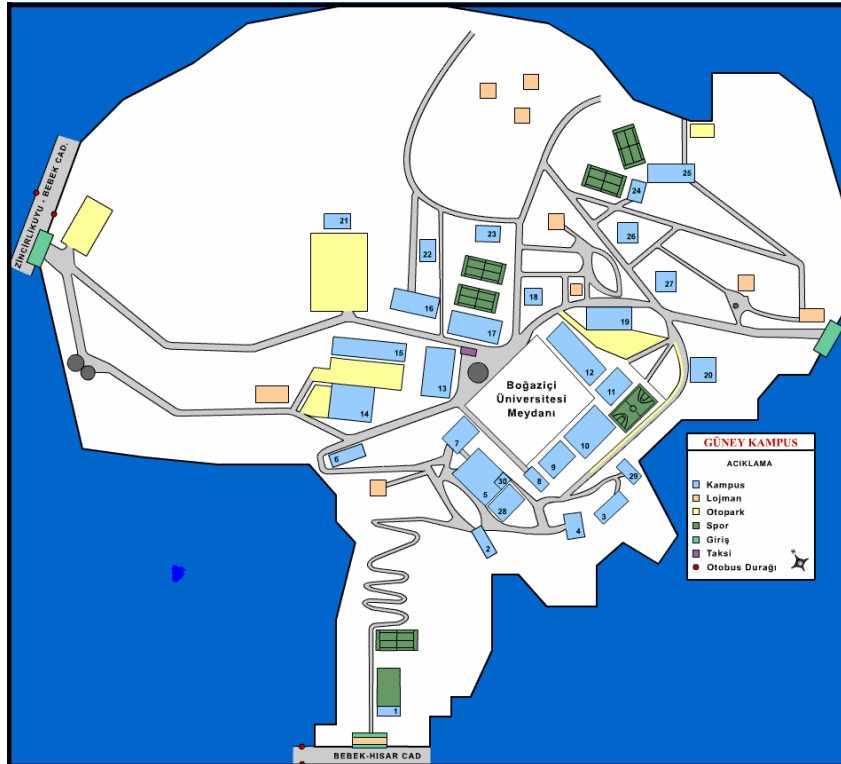
donanımları ve öğrenci merkezi oluşturur. Bu aşamada alan tipinin karakteristik bir özelliği görülmüştür; üniversite arazisinin genel sınırları içerisinde birçok farklı yerde binalar yapılmıştır. Mekansal kapalılık (bitmişlik) ancak uzun süreli kademe amaçlarına ulaşıldığında oluşacaktır (Çınar, 1998).

Türkiye’den Örnekler

Boğaziçi Üniversitesi Güney Yerleşkesi

Robert Koleji, 1863 yılında Güney Yerleşke de kurulmuş ve 100 yılı aşkın bir süre gelişmesi bu yerleşkede sürmüştür. Boğaziçi Üniversitesi’nin 1971 yılında Robert Kolej’inin mekan, gelenek ve kültürünü miras alarak kurulmasından sonra, Güney yerleşkesi Üniversitenin kaçınılmaz büyümesi sürecinde yetersiz kalmıştır. Boğaziçi Üniversitesi gelişimini Kuzey, Hisar, Uçaksavar, Kandilli ve Sarıtepe Kampüs’lerini bünyesine katarak bugüne kadar sürdürmüştür (Şekil 3.23 ve Şekil 3.24). Boğaziçi Üniversitesi bugün toplam 1769106 m² arazi üzerinde 212707 m² kapalı alana sahip durumdadır (Anonim, 2005b).

Boğaziçi üniversitesinde 2005–2006 yılı eğitim döneminde, toplam akademik personel sayısı 940, toplam öğrenci sayısı ise 10839’dur.

Şekil 3.23. Boğaziçi Üniversitesi Güney Yerleşkesi (Anonim, 2005b)

Şekil 3.24. Boğaziçi Üniversitesi Güney Yerleşkesinden Bir Görünüm (Anonim, 2005b)

Üniversite hem fiziksel hem de akademik olarak genişlemeye devam etmiştir. Üniversiteye bir fakülte ve yüksek lisans programları sunan altı enstitü eklenmiştir. Üniversitenin eğitim binaları çoğunlukla Güney Yerleşkede yer almaktadır. Tarihi binaları, boğaz manzarası ve doğu sınırını oluşturan Rumeli Hisarı ile bu yerleşke eşsiz bir atmosfere sahiptir.

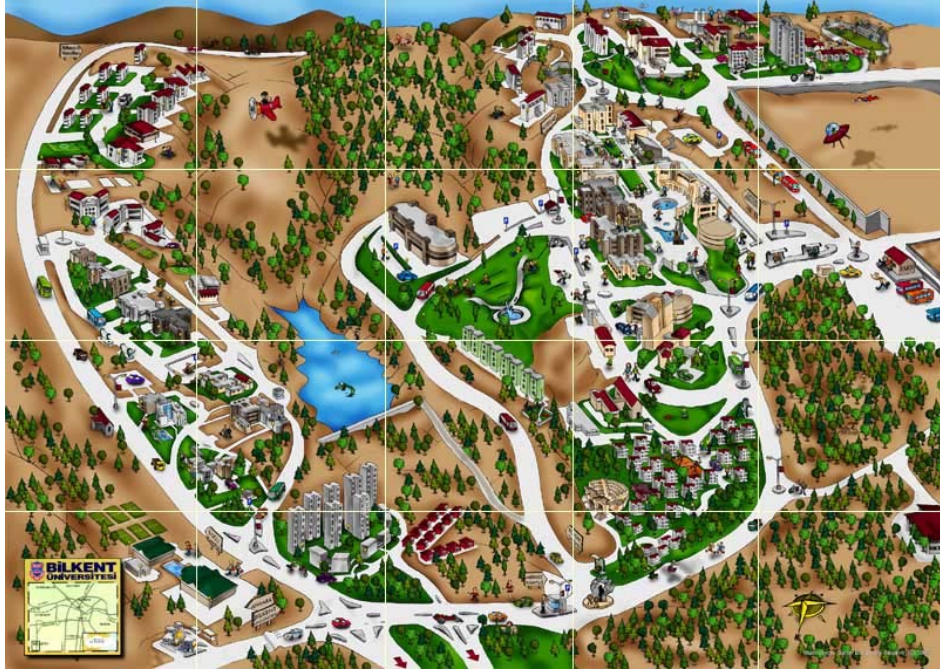
Güney Yerleşkesi yaygın bir yerleşim modeli özelliğine sahip olmasına rağmen her birim kendi içinde düzenli bir sistemde yerleştirilmiş, spor alanları, barınma üniteleri ve dolaşım ağı dengeli bir biçimde dağıtılmıştır. Güney Yerleşkesi tarihi binaların varlığı ve bu karakteristiğe uygun çevre düzeniyle oldukça dikkat çekici farklı bir yapıya sahiptir (Anonim, 2005b).

Bilkent Üniversitesi (Ankara)

1986 yılında kurulan ve 386 öğrenciyle eğitime başlayan Bilkent Üniversitesi bugün; 9 fakültesi, 2 lisans düzeyinde yüksek okulu, 3 meslek yüksek okulu ve 6 enstitüsü ile 10.000 öğrenciye eğitim vermektedir (Anonim, 2006m)

Bilkent yerleşkesi yerleşim modeli olarak, moleküler yerleşim biçimini temsil etmektedir. Kendi içinde işlevsel bütünlüğe sahip birimlerin oluşturduğu üç ayrı çekirdek alandan oluşmaktadır ve her bir çekirdek farklı bir yerleşke olarak değerlendirilmiştir (Şekil 3.25). Bunlar Merkez, Orta ve Doğu yerleşkeleridir. Orta

yerleşke kuzeyinde bulunan gölet ve vadisiyle, Bilkent Üniversitesinin görsel açıdan en etkili yerleşkelerinden birisidir.

Şekil 3.25. Bilkent Üniversitesi Yerleşkesi (Anonim 2006m)

Yerleşkelerin hemen yakınında geniş kapsamlı alışveriş merkezi bulunmaktadır. Doğu yerleşkesinin yanında, Bilkent Oteli ve Konferans Merkezi hizmet binası bulunmaktadır. Spor kompleksleri ve öğrenci yurtları Merkez ve Doğu Yerleşkesinde yer almaktadır. Ayrıca Doğu ve Merkez Yerleşkesinde Sağlık Merkezleri de bulunmaktadır (Arkun ve Özkal, 2005).

Farklı hizmetler sunan her birim kaplamış olduğu alanla, fakülteler arasındaki yaya ilişkisinin de oluşmasına hizmet eder (Şekil 3.26 ve Şekil 3.27). Yerleşkenin ana çizgisini ve farklı mekan kullanımlarının genel çerçevesini bu dolaşım ağı belirlemektedir. Dolaşım ağı üzerinde yerleşkenin yapısal peyzajına olanak sağlayan geniş açık alanlara da yer verilmiştir (Arkun ve Özkal, 2005).

Bilkent Üniversitesi peyzaj tasarımının en dikkat çekici yanı bitki seçiminde mevsimsel özelliklerin ön planda tutulmasıdır. Bilkent Yerleşkesinde her mevsimin kendine özgü renklerini bitkilerle görebilmek mümkündür. Güzel Sanatlar Fakültesinden başlayıp kütüphane binasına kadar uzanan yol ağaçlandırması Bilkent yerleşkesinin en önemli yeşil alanlarından birisidir. İşletme Fakültesi ve İktisat Fakültesi önündeki meydan ve havuzla devam eden bu yaya yolu üzerinde

oluşturulan ceplerde farklı tasarım önerileri yer almaktadır. Ayrıca Bilkent Üniversitesi, yaklaşık 2.850.000 m² 'lik bir alana yayılan Bilkent Ormanına sahiptir (Arkun ve Özkal, 2005).

Şekil 3.26. Bilkent Üniversitesi Yerleşkesi Yaya Dolaşım Ağından Bir Görünüm (Anonim, 2006m)

Şekil 3.27. Bilkent Üniversitesi Yerleşkesinde Bulunan Bir Havuzdan Görünüm (Anonim, 2006m)

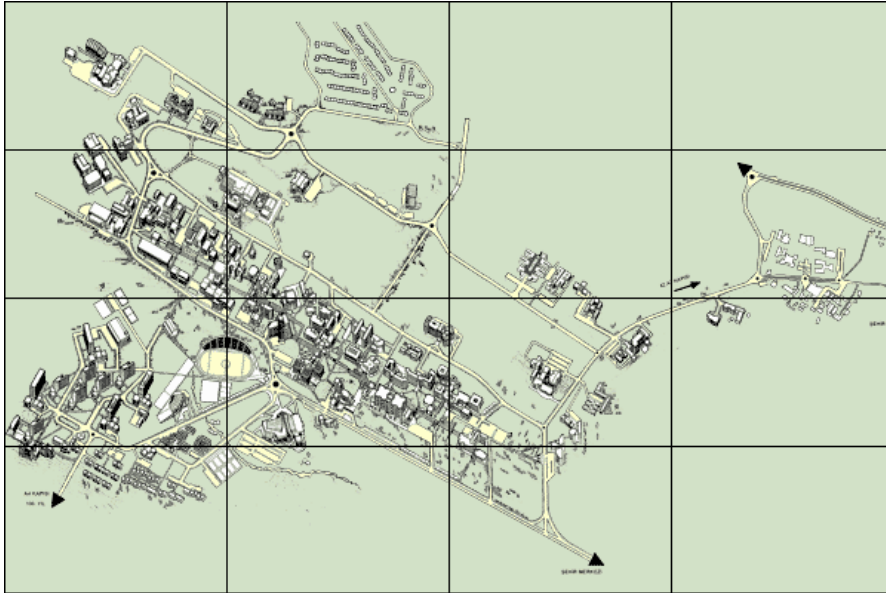
Orta Doğu Teknik Üniversitesi (Ankara)

1963 yılında bugünkü yerine taşınan ve Türkiye'nin ilk yerleşkesi olma özelliğine sahip Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ), yaklaşık 21.000 öğrenciye eğitim veren bir üniversitedir. Şehir merkezinden 7km uzaklıktaki ODTÜ yerleşkesinin ana giriş kapısı olan A1 ve A2 kapıları Eskişehir kara yolu üzerindedir.

Ayrıca 100.Yıl tarafında bulunan A4 ve Bilkent yolu üzerindeki A7 kapılarından da giriş çıkış yapılabilmektedir (Anonim 2006n).

ODTÜ Yerleşkesi yerleşim modeli olarak daha çok lineer yerleşim sistemi özelliğini göstermektedir. Akademik birimler ve yönetim binası bir arada konumlandırılmış ve Rektörlük binası yerleşkenin merkezi noktasına yerleştirilmiştir. Yürüyüş yolları doğrusal bir aks üzerinde ve Rektörlük binası ile diğer birimler arasındaki mesafe eşit olacak şekilde oluşturulmuştur (Şekil 3.28).

Öğrencilerin barınma gereksinimi yerleşke içinde yer alan 18 adet yurt binası ile sağlanmaktadır. Bu yurtlar yaklaşık olarak 6317 öğrencinin barınma gereksinimine yanıt vermektedir. Yerleşkede akademik ve idari personelin ve öğrencilerin yararlanabileceği bir çok sayıda alışveriş merkezleri, kantin, restoran, banka ve PTT şubeleri, eczane, fotoğrafçı, butik, kitapevi ve kırtasiye bulunmaktadır. Yerleşkedeki sportif faaliyetler için 3 adet kapalı spor salonu, açık ve kapalı yüzme havuzları, açık voleybol ve basketbol sahaları, tenis kortları , masa tenisi salonları, Yalınca ve Çamlıkta olmak üzere yaklaşık 8 km'lik koşu parkuru vb. spor alanları mevcuttur. Yerleşke içinde, yaklaşık 45.000 dekarlık ODTÜ Ormanı dışında, kullanım alanlarının arasında ve çevresinde geniş çim alanlar ve açık yeşil alanlar bırakılmıştır (Anonim, 2006n)

Şekil 3.28. ODTÜ Yerleşkesi Yerleşim Planı (Anonim, 2006n)

ODTÜ Yerleşkesi içinde şehrin ana büyüme aksı olan batı koridorunda yer alan ODTÜ Teknokenti 110 hektarlık bir alanda yayılım göstermektedir.(Şekil 3.29)

ODTÜ Teknokent alanı yerleşim planı, yazılım evleri, araştırma laboratuvarları, prototip üretim merkezleri, sağlık ve spor tesisleri, konaklama ve eğitim tesislerini de içine alacak şekilde planlanmıştır. Yerleşim planları yapılırken, çevreye uyumlu ve doğa ile iç içe, az katlı binalar, zengin yeşil alanlar, açık spor alanları, gölet vb. yaşam kalitesini yükselten unsurların da mevcudiyeti dikkate alınmıştır (Anonim, 2006n).

Şekil 3.29. ODTÜ Yerleşkesi ve ODTÜ Teknokentinden Bir Görünüm (Anonim, 2006n).

Gaziantep Üniversitesi (Gaziantep)

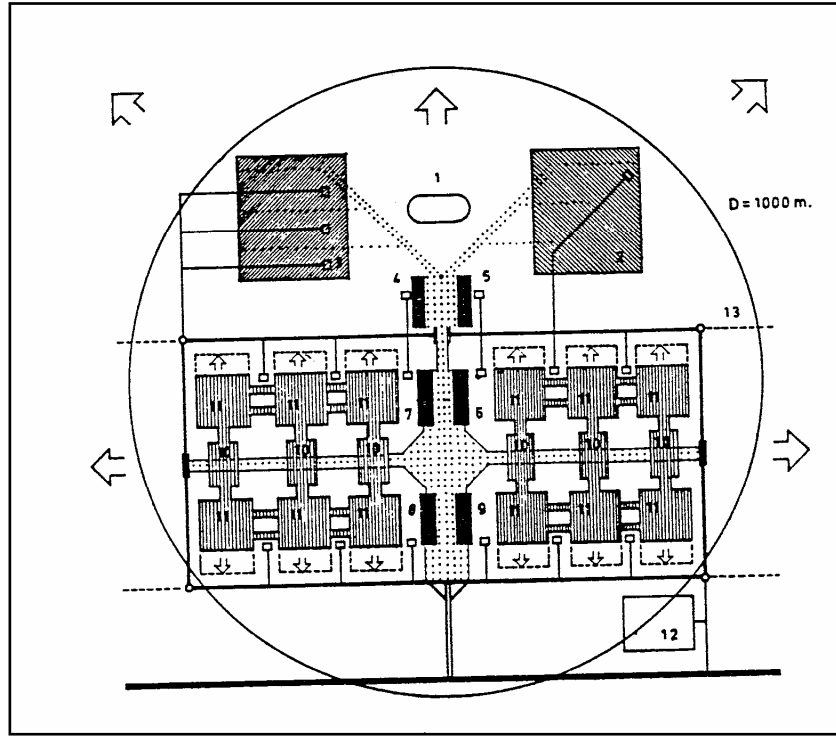
Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep-Kilis Karayolu üzerinde kent merkezine yaklaşık 7 km uzaklıkta bulunmaktadır. Yerleşim alanı toplam 230 hektar olup, 84 hektarlık Yelligedik İl Ormanı üniversite içindedir. Yerleşke, kentin konut alanının gelişmesiyle kent ile bütünleşmiştir (Kortan, 1981) (Şekil 3.30).

Üniversite; akademik, ortak kullanımlar ve barınma olmak üzere 3 bölgeden oluşmaktadır.

- Akademik bölge 270 000 m² lik bir alan kaplamakta ve 12 adet yapı bloğu içermektedir.

- Ortak kullanımlar bölgesi, akademik bölgenin tam ortasında merkezde yer almakta ve 160x48 m.lik çizgisel bir alan kaplamaktadır.

- Konut bölgesi ayrı bir bölge olarak tasarlanmış, rahat ve sakin bir bölge yaratılmaya çalışılmıştır.

Şekil 3.30. Gaziantep Üniversitesi Yerleşim Planı (Web Sitesi, 1999; Karakaş, 1999'dan)

Yerleşmenin tasarlanışında 'toplular' (compact) biçimdeki modelin avantajları öncelikle ele alınarak, merkezi bir planlamaya gidilmiş, tüm yerleşmenin yaklaşık 1000 m çapında dairesel bir alanda tasarlanması düşünülmüştür. Tasarımdaki ana ilke, yaya ve taşıt trafiğinin birbirinden kesin hatlarla ayrılmasıdır. Araç yaya ayrımı Radburn sistemine göre yapılmış olup, çıkmaz sokaklar düzenlenmiştir. Ortak kullanımların bulunduğu alan en yoğun bölge olup (Şekil 3.31), yerleşmenin en uzak noktasından 10 dakikalık yürüme mesafesindedir. Genel olarak yerleşim modeli büyüyebilir ve dinamik bir yapıya sahip olmasına karşın, akademik bölgeyi çevreleyen motorlu taşıt yolu, büyümelere olanak tanımayacak niteliktedir (Karakaş, 1999).

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi (KSÜ) Avşar Yerleşkesi (Kahramanmaraş)

KSÜ' de öğrenci ve personel sayısı ile eğitim ve araştırma potansiyelinin büyümesi daha geniş alanlara duyulan ihtiyacın artmasından dolayı, 1995 yılında temeli atılan Avşar Yerleşkesi 2004–2005 öğretim döneminde hizmete girmiştir

(Şekil 3.32 ve Şekil 3.33). Kahramanmaraş kentinin yaklaşık 15 km batısında bulunan yerleşke kuzeyinde ve batısında tarım alanları, güneyinde ise Sır barajı baraj gölüyle çevrelenmektedir. Kamulaştırma çalışmaları tamamlandığında toplam 7000 da araziye sahip olması öngörülen yerleşmenin mevcut genişliği 2470 da'dır (Bodur ve diğ, 2005).

Şekil 3.31. Gaziantep Üniversitesi Yerleşkesinden Bir Görünüm (Anonim, 2006o)

Yerleşkede yapımı tamamlanmış ve tamamlanma aşamasında olan akademik, yönetim ve hizmet binalarına ait 162600 m² inşaat alanı bulunmaktadır. Toplam 2,3 km uzunluğundaki alt yapı galerilerine bağlantılı olarak inşa edilen yapılar içinde en geniş alan 70000m² ile KSÜ Tıp Fakültesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi'ne aittir. Mevcutlar ve öngörülenlerinde tamamlanması ile Avşar Yerleşkesinde toplam yapı alanı 352600 m² olacaktır. Yerleşkede spor tesislerinin yanı sıra, serbest zamanların değerlendirilmesinde kapalı alan ihtiyacının karşılanmasına yönelik olarak 15 da'lık bir arazi ayrılmıştır.

Avşar yerleşkesinde ağaçlandırma ve çevre düzenleme çalışmaları, mimari yapılanmadan ve yerleşke fonksiyonlarının bütününden ayrı tutulmayarak planlanmış ve uygulanmaktadır. Açık ve yeşil alan düzenlemesi çalışmalarına yerleşke mevcut arazisinin % 40'ını oluşturan 100 ha alan ayrılmıştır. Yerleşke yeşil dokusunu oluşturmaya yönelik en önemli uygulama, yerleşke çevresinde yeşil kuşak oluşturulmasını amaçlayan ve Kahramanmaraş İl Çevre ve Orman Müdürlüğü ile birlikte yürütülen ağaçlandırma çalışmasıdır. Çevre düzenlemesi yapılan alanların tamamında düzenli sulama yapılmasını, işçilik ve zaman tasarrufunu sağlayan merkezi sulama sistemleri tesis edilmiştir. Ayrıca yerleşmenin güneybatısında rezerv

gelişme alanı ile birlikte toplam 18,5 ha alana sahip olan yerli ve yabancı orijinli bitki türlerine yer verilen arberetum bulunmaktadır (Bodur ve diğ, 2005).

Şekil 3.32. KSÜ Avşar Yerleşkesi (Bodur ve diğ., 2005a)

Şekil 3.33. KSÜ Avşar Yerleşkesinden Bir Görünüm (Özgün, 2005)

Atatürk Üniversitesi (Erzurum)

Erzurum kentinin batısında ve bitişğinde yer alan Atatürk Üniversitesi yerleşkesinin toplam alanı 8000000 m² 'dir (Şekil 3.34).

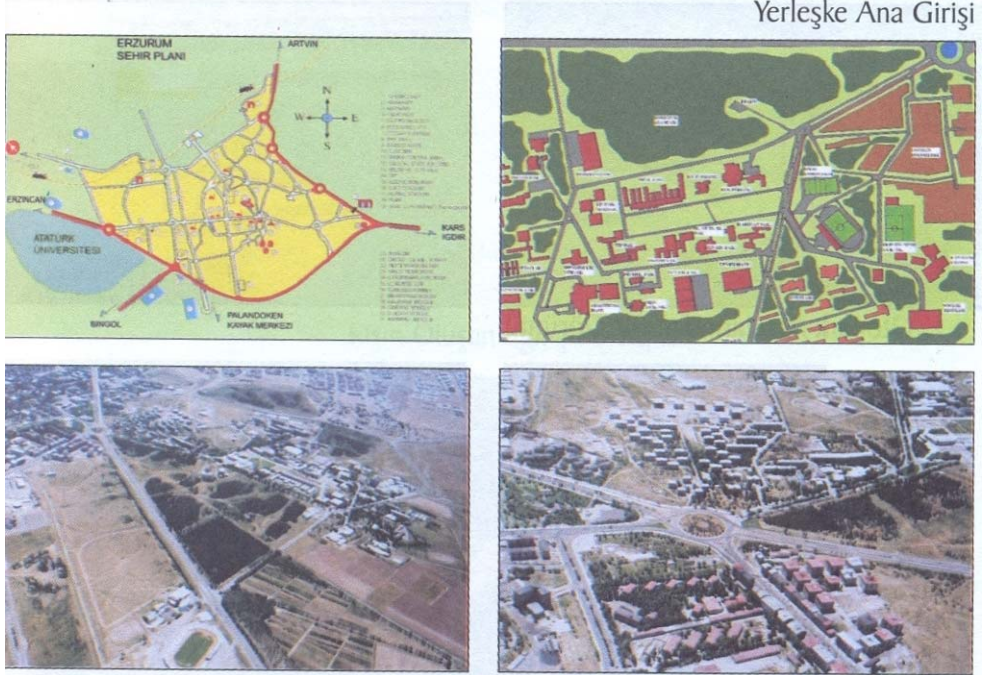
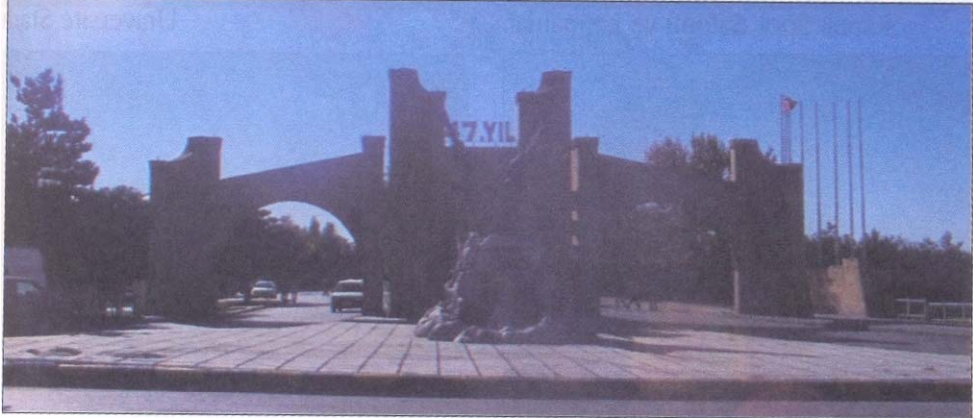
Atatürk üniversitesi yerleşim planı için 1958 yılında bir yarışma açılarak Hayati TABANLI ve arkadaşları tarafından hazırlanan 1/ 2.000 ölçekli yerleşme planı birinci olarak seçilmiş ve aynı yıl uygulamaya başlanılmıştır. Fiziki yerleşime uygun olarak hazırlanan yerleşim peyzaj ve rekreasyon alan planlamaları 1963 yılında Prof. Dr. Fuat TANRIVERDİ tarafından yapılmıştır.

Atatürk üniversitesi yerleşke alanı içerisinde toplam 364 bina bulunup bunların zemin olarak kapladıkları alan 161.224m²'dir. Bu konut dokusu içinde fakülteler, idari binalar, hizmet binaları ve lojmanlar bulunmaktadır. Yerleşke alanı içerisinde 11 fakülte, 3 meslek yüksek okulu ve 6 enstitü bulunup, bunlar dikdörtgen şeklinde bir ring oluşturan ana arter çevresinde yer alırlar. İdari binalar içerisinde ise; rektörlük binası ve öğrenci işleri binası bulunmaktadır. Rektörlük binası yerleşke alanının, öğrenci işleri ise fakültelerin merkezine yakın kurulmuştur. Lojmanlar yerleşimin kuzeydoğusunda, şehir merkezi ile yerleşke alanı arasında sınır oluşturmakta olup, içerisinde toplam 61 adet lojman binası bulunmaktadır. Bu binalarda YÖK lojmanları olmak üzere toplam 1048 adet daire bulunmaktadır (Yılmaz, 2003).

Sosyal dokuda bulunan tesisler daha çok lojman alanı ile fakülteler arasında bulunmaktadır. Yerleşke alanında bulunan sosyal üniteler; bankalar, kafeteryalar, eğlence merkezleri, sinema, sergi salonları, tören ve şenlik alanı, jimnastik salonu ve alışveriş merkezleridir. Ayrıca bu alan içerisinde 2 adet tribünlü çim futbol sahası, 5 adet açık tenis kortu, kapalı spor sahası, 5 adet açık basketbol ve voleybol sahası, 1 adet koşu parkuru ve cami bulunmaktadır.

Atatürk Üniversitesi yerleşkesi alanı içerisinde 225.125 m² alan kaplayan yurtların öğrenci kapasitesi 7.082 kişidir. Yurt dokusu içinde 5 adet, 7 adet kız öğrenci yurt bloğu bulunmaktadır. Yurt alanı içerisinde 4 adet lojman binası, 1 adet ısı merkezi, postane, 2 adet danışma binası, 3 adet basketbol ve voleybol sahası, 1 adet futbol sahası, 3 adet oturma alanı mevcut olup, 3 adet yurt bloğu, 1 adet spor salonu, 1 adet hizmet binası ve 1 adet merkezi kafeterya binası yapımı devam etmektedir (Yılmaz, 2003).

ERZURUM ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ

Şekil 3.34. Atatürk Üniversitesi Yerleşkesi (Yılmaz, 2003)

Yeşil doku, yerleşke alanını bir kuşak şeklinde çevrelemektedir. Bu kuşak 4.320 dönüm olup, yerleşke alanını kırsal ve kentsel alanlardan ayırmaktadır. Yerleşimdeki yeşil alanları; fakültelere ait yeşil alanlar, koruluklar, yol ağaçlandırmaları, otoparklara ait yeşil alanlar, refüjler, çocuk oyun alanları, spor

alanları, çimlendirilmiş alanlar ve diğer yeşil alanlar oluşturmaktadır. Bitkilendirme ile yerleşkedeki tüm binaların keskin yüzeyleri yumuşatılmıştır. Atatürk üniversitesi; sarıçam, akça ağaç, karaağaç ve dişbudak ağırlıklı ve yaklaşık 50 yıllık ağaç dokusuyla Erzurum kentinin en önemli yeşil alanını oluşturmaktadır (Yılmaz, 2003) (Şekil 3.35).

Şekil 3.35. Atatürk Üniversitesi Yerleşkesinden Bir Görünüm (Anonim, 2006p)

BÖLÜM 4

MATERYAL VE YÖNTEM

4.1. Materyal

Bu araştırmanın ana materyalini; Çanakkale İli, Merkez İlçesinin güney doğusunda, Barbaros Mahallesinde bulunan, Şekerpınar Mevkiinde 69 ha.lık inşaatları devam etmekte olan Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Terzioğlu Yerleşkesi (Şekil 4.1) ve bu alanda bulunan doğal ve kültürel tüm kaynaklar oluşturmaktadır.

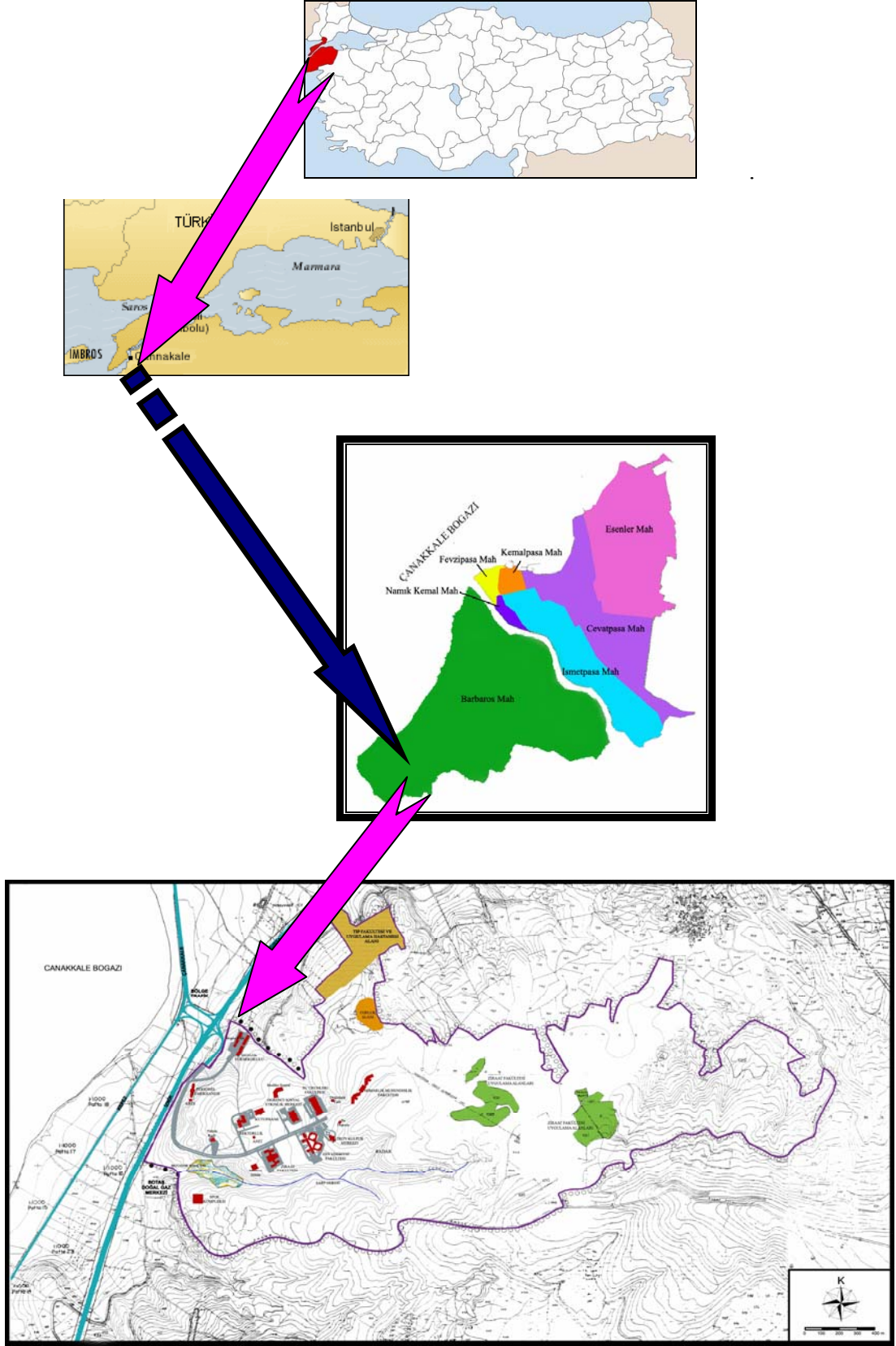
Çalışma alanı ve çevresi; kuzeyde Sarıcaeli, güneyde Kalabalı Köy arazileri, doğuda Radar tesisleri, batıda İzmir-Çanakkale Karayolu ile çevrilidir. Terzioğlu Yerleşkesi 785.116 m² yer kaplamaktadır. Bu alanın 61.075 m²'si Tıp Fakültesi alanı için 2001 yılında kamulaştırılan alandır.

Mevcut yerleşke alanı çevresinde bulunan 250 ha'lık alanın ise; Orman Bakanlığından tahsis edilmiş olan 1.948.357 m²'lik kısmı rekreasyon amaçlı alan, 301.642 m²'si Ziraat Fakültesi tarafından uygulama alanları olarak kullanılan tarım arazisi, 250.000 m²'si ise özel şahıs arazisidir (Anonim, 2005c).

Araştırma süresince yerleşke alanında yapılan inceleme ve gözlemler sonucu alınan notlar, çeşitli kişi ve kurumlarla yapılmış olan görüşmeler, çeşitli kurum ve kuruluşlardan ve üniversitenin ilgili bölümlerinden konuyla ilgili alınan görsel ve yazılı kaynaklar ile çekilen fotoğraflar da yardımcı materyal olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca yerleşke alanlarına yönelik olarak yapılan yurt içi ve yurt dışı taramalarla, yerleşke peyzaj planlama ve tasarımı, alan kullanımı gibi konularda bilgiler elde edilmiştir.

Tezde yer alan konu içeriklerine örnek olabilecek yurt içi ve yurt dışı yerleşke vaziyet planları ve fotoğrafları ile yerleşke alanındaki eksikliklerin saptanması ve kullanıcıların ihtiyaçlarının belirlenmesinde yönlendirici olması amacıyla anket çalışması da materyal olarak değerlendirilmiştir.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Terzioğlu Yerleşkesi kapalı ve açık alan kullanımlarına ait veriler için Yapı İşleri Teknik Daire Başkanlığı ile Ağaçlandırma ve Çevre Düzenleme Biriminden elde edilen vaziyet planlarından yararlanılmıştır.

Şekil 4.1. ÇOMÜ Terzioğlu Yerleşkesinin Ülke, Bölge ve Çanakkale Kenti İçerisindeki Yeri (Ak, 2005; Anonim, 2005c'den yararlanılarak oluşturulmuştur)

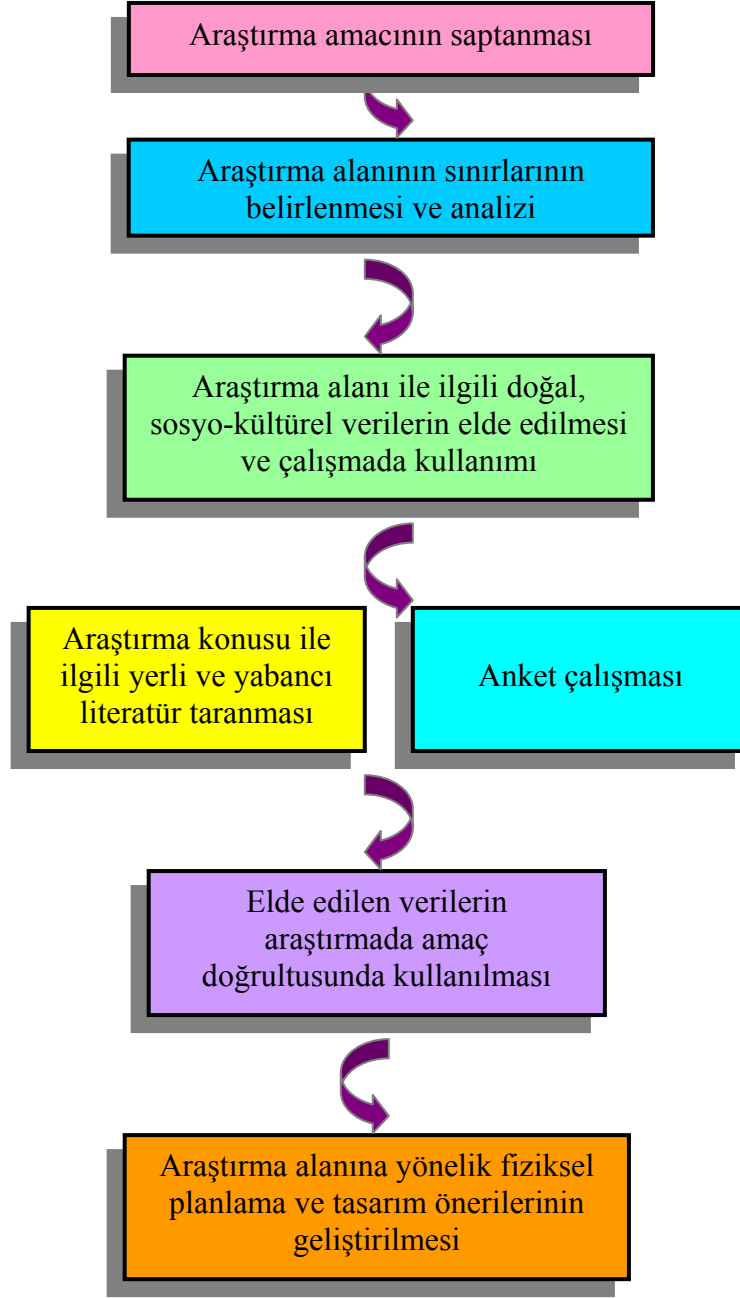
4.2. Yöntem

Araştırma yönteminin belirlenmesinde, Dober (1963), Dober (1992), Çınar (1998), Karakaş (1999), Öner (1999) ve Sönmez (2003) çalışmalarından yararlanılmıştır. Araştırmada kullanılan yöntem çok çeşitli aşamaların birleşiminden oluşmuştur. Araştırmada öncelikle üniversite kavramı ve işlevleri, üniversitenin tarihsel gelişimi, üniversite-kent ilişkileri, üniversite yerleşke kavramı, üniversite yerleşkeleri alan kullanımları, üniversite yerleşkelerinin fiziksel planlama ve tasarım süreci, yeni yerleşkelerin kurulması, yerleşke planlama yöntemi, ekoloji öncelikli yerleşke tasarımı, yerleşke yerleşim modelleri, üniversite yerleşkelerinde büyüme ve gelişme, yerleşke fiziksel planlama ve tasarımında bazı planlama ve tasarım ilkeleri ile Dünyadan ve Türkiye’den üniversite yerleşke örnekleri de incelenmiştir.

Araştırma alanının doğal, sosyo-kültürel özelliklerinin incelenmesi aşamasında iklim, jeoloji, topoğrafya, toprak, hidroloji ve drenaj, bitki örtüsü, fauna, tarihsel gelişim, nüfus, ulaşım, altyapı, alan kullanımına ilişkin veriler ortaya konulmuştur. Ayrıca çalışmanın bu aşamasında, yerleşke alanındaki eksikliklerin saptanması ve kullanıcıların ihtiyaçlarının belirlenmesinde yönlendirici olması amacıyla 400 kişiyi kapsayan anket çalışmasına yer verilmiştir.

Son olarak ilk iki aşamadaki veriler değerlendirilip yorumlanarak, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Terzioğlu Yerleşkesine yönelik fiziksel planlama ve tasarım önerileri sunulmuştur. Ayrıca Ç.O.M.Ü örneğinde incelenen hususlar doğrultusunda yeni kurulmakta ve kurulacak olan üniversiteler için peyzaj planlama ve tasarım konusunda temel noktaları teşkil edecek genel önerilere de ulaşılmıştır.

Şekil 4.2’de araştırma yönteminin şematik gösterimi verilmiştir.

Şekil 4.2. Araştırma yönteminin şematik olarak ifade edilmesi

BÖLÜM 5

ARAŞTIRMA BULGULARI

5.1.Araştırma Alanının Doğal Özellikleri

5.1.1. İklim

Araştırma alanının da içinde bulunduğu yöre Akdeniz ile Karadeniz iklimi arasında bir geçiş özelliği gösterir. Genel karakter olarak sonbahar ve ilkbahar uzun sürer. Bütün yıl yağışlı, kışlar ılımandır fakat kar da yağar; yazlar sıcak ve atmosfer bütün yıl hareketlidir. Don olayı enderdir. Yıllık ortalama hava sıcaklığı 14.9 °C'dir. Ortalama en yüksek sıcaklık 24.8 °C ve 24.6 °C ile Temmuz ve Ağustos aylarında; ortalama en düşük sıcaklık ise 6.0 °C ve 6.5 °C ile Ocak ve Şubat aylarındadır. En yüksek sıcaklık 38.8 °C ile Temmuz ayında, en düşük sıcaklık ise -11.0 °C ile Ocak ayında kaydedilmiştir (Anonim, 2004).

Yıllık bağıl nem ortalaması % 72 olarak saptanmıştır. Yıllık bağıl nem ortalamasının en yüksek olduğu ay % 80 ile Aralık, en düşük olduğu ay ise % 63 ile Haziran ve Temmuz'dur. En düşük bağıl nem, % 6 ile Temmuz ayında görülmüştür. Hava nem bakımından oldukça yüküldür (Anonim, 2004).

Ortalama güneşlenme günde 7.2 saattir. Yılın en güneşli ayı günde 11.5 saatle Temmuz'dur; en az güneşli aysa günde 3.04 saatle aralıktır. Genelde güneşlenme süresi Haziran ve Eylül arasında artarak ayda 20 günü bulur (Anonim, 2004).

Yıllık ortalama deniz suyu sıcaklığı 15.5 °C'dir. Bu değer Haziranda 20 °C'nin üzerine çıkar ve Eylül'e kadar böyle kalır; maksimum ortalama 23.5 °C ile Ağustos'tadır (Anonim, 2004).

Yıllık yağış ortalaması 619.7 mm dir. Ortalama en yüksek yağış 112.3 mm ve 92.6 mm ile sırasıyla Aralık ve Ocak aylarında, ortalama en düşük yağış 6.6 mm ve 11.5 mm ile sırasıyla Ağustos ve Temmuz aylarında görülmektedir (Anonim, 2004).

Kar genelde Ocak, Şubat ve Mart aylarında görülür. Saptanan en yüksek kar kalınlığı 38 cm ile Ocak ayındadır. Ortalama kar yağışlı gün sayısı 8.9 olup kar ortalama 4.9 gün yerde kalmaktadır (Anonim, 2004).

Ortalama rüzgar hızı 4.0 m/sn olup, en hızlı rüzgar 38.7 m/sn ile güneybatı rüzgarı olarak ölçülmüştür. Hakim rüzgar yönü kuzeydoğudur ve ortalama olarak

yılda 180 gün esmektedir. Kuzey-doğu rüzgarının yıllık ortalama hızı 4.3 m/sn değerine ulaştığı görülmektedir. Öte yandan, yaz ayları dışında, zaman zaman kalıcı olmayan ancak daha güçlü güney rüzgarlarının 35-38 m/sn hızına ulaşmaktadır (Anonim, 2004).

5.1.2. Jeoloji

Alan içinde Rektörlük Yapı İşleri Teknik Daire Başkanlığınca ve ÇOMÜ Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi Jeoloji Mühendisliği Bölümünde yapılan çalışmalar sonucundan neojen yaşlı gölsel sedimanlar içerisinde saptanan ve yatay-düşey yönde en fazla yayılım gösteren litolojik birimler kumlu siltli kil, killi siltli kum, siltli kumlu kil, çakıllı kum, kumtaşı, killi silt, siltli kil, çakıllı siltli kum ve kumlu silt ve alt kesimlerde kırmızı renkli marnlar ile temsil edilmektedir (Anonim, 1999).

İnceleme alanında jeolojik birimlerde oluşan çatlaklar, yüzeydeki kaymalar, çökmeler, kabarmalar ve drenaj sistemindeki ani değişimler, ağaçların düşeyden sapması, yolların ve duvarların kayması gibi belirtiler, heyelan oluşumunun en belirgin nedenlerindedir. Yöredeki neojen birimleri kaya akiferi özelliğindedir. Bu nedenle, yüzeyden sızan sular bu birim altında yer alan az geçirimli killi silt, siltli kil birimini ayırtmıştır. Bunun sonucunda birimde killeşmeler oluşmuş, yer yer moloz görünümü kazanmıştır. Birim yağış sırasında suya doygun hale gelmiş ve güncel olarak akmaya uğramıştır (Anonim, 1999).

Yukarıda bahsedilen litolojik çökeller birbirlerine ani ve tedrici geçişler gösterirler. Bu oluşum şekli yarı karasal bir ortamın tipik çökelim şekli olarak yorumlanmıştır. Neojen yaşlı gölsel sedimanlar içerisinde tespit edilen ve yanal düşey yönde en fazla yayılım gösteren litolojik birimlerden olan siltli kumlar sarı krem renkli, kum genellikle ince taneli yer yer orta ve iri tanelidir. Bu litolojik istif kendi içerisinde yer yer kumlu silte dönüşmektedir.

Yapılan sondajlarda yaygın olarak tespit edilen ikinci bir çökelim de marnlardır. Marnlar genelde kırmızımsı renkli, yer yer mavimsi gri renkli olup, genelde masif yapılı yer yer lamina tabakalı olup, zayıf dayanımlı kaya kalitesindedir. Bu litolojik istif çok az çatlaklı olup, çatlakları limonit izlidir. Marnlar içerisinde zaman zaman 1–2 cm. kalınlığında kum silt bantlarına rastlanılmıştır. Söz

konusu bu bantlar çok sıkı özellik gösterir. Alanda yapılan sondajlarda tespit edilen litolojilerden ince taneli çökellerin katı-çok katı, iri taneli çökellerin ise sıkı- çok sıkı karakterde oldukları gözlenmiştir (Anonim, 1999).

Bölgeyi geniş alanda Biga Yarımadası içerisinde ele aldığımızda stratigrafik dilim; Kazdağ grubu, Epimetamorfikler, Karakaya formasyonu, Çınarcık formasyonu, Hasanlar formasyonu, Terzialan formasyonu, Alancık formasyonu, Granodiyoritler, Andezit ve Tüf, Kumtaşı-Konglomera,kireçtaşı, Dasit-Riyolit,Aglomeralar,Göl sedimenleri-Detritikler,Olivinli Bazaltlardır (Serez ve diğ., 1999).

Çalışma alanı ve çevresi Neojen yaşlı gölsel sedimanlar ile kaplıdır. Neojen gölsel sedimanları genel olarak siltli kum, Marn litolojileri ile temsil edilmekle birlikte yanal ve düşey yönde yayılışları sınırlı olarak tespit edilen kumlu siltli kil, killi siltli kum, siltli kumlu kil, çakıllı kum, kum taşı, killi silt, siltli kil, çakıllı siltli kum ve kumlu silt gibilitojik birimlerde ayırtlaşmıştır. Çanakkale ili'nin de içinde yer aldığı Biga yarımadasının morfolotektonik yapısı neotektonik dönemde gelişmiş olan, genelde Kuzeybatı-Güneybatı uzanımlı faylarla kontrol edilmektedir (Anonim, 1999).

Alanda yapılan sondaj çalışmalarında hiçbir kuyuda statik olarak su seviyesinin oluşmadığı gözlenmiştir. Ayrıca alan içersinde tespit edilen çok az sayıdaki ve çok düşük debili kaynağın şev üstlerinde kaldıkları tespit edilmiştir. Alan sınırında ve şev eteğini yakın noktalarından geçen su kanalı mevcuttur.

Çok küçük boyutta tespit edilen güncel heyelanlar ise çok dik şevler boyunca yükselen dere kenarlarında ve dereye paralel olarak gözlenmektedir. Yerleşke alanında yapılar genellikle siltli kum ve killi kum çok az olarak da marn litolojileriyle temsil edilen birimler üzerine oturtulmaktadır. Yapı temelleri için zemin emniyet gerilmesi 2.00 kg/cm^2 alınmaktadır. Alan üzerinde ani eğim kazanan bölgeler ise ağaçlandırma amaçlı yeşil alan olarak ayrılmıştır (Anonim, 1999).

5.1.3. Topografya

Çalışma alanı Çanakkale kenti güney kısmında ve Kepez Beldesinin kuzeydoğu kısmında yer almaktadır. Mevcut ilave üniversite alanı ve yakın çevresi eğimli ve

dağlık arazi sınıfına girmektedir. Tepe üstü ve yamaç pozisyonlu arazide topografya dalgalıdır. Alanın büyük bir kısmı 0–20° lik eğim aralığında kalmaktadır. Kendi içerisinde batıdan doğuya ilerledikçe eğim artmaktadır. Güney- Kuzey doğrultusunda ise, derin vadiler hariç, eğim değişimi doğu-batı eğim değişimine nazaran daha azdır. Eğim değerleri genellikle alanın doğu sınırında artmaktadır (Serez ve diğ., 1999).

Çalışma alanına en yakın yerleşim yerleri 1.7 km. kuzeyde Sarıcaeli Köyü, 2.7 km. güneyde Kalabalı Köyü, 2.5 km. doğuda Radar Tesisleri'dir. Yerleşke alanının ve çevresinin denizden ortalama yüksekliği 50 m. dir. Yerleşke alanının en alt yeri Bursa-İzmir karayolu kenarı olup, 0,3 m.dir. En yüksek yer ise 2.5 km. doğuda radar tepesi olup, 416 m yüksekliğindedir (Serez ve diğ., 1999).

Araştırma alanı, tektonik açıdan da aktif bir alan özelliğindedir. Bölgesel boyutta oluşabilecek titreşimler alanın yamaç eğimini değiştirebilmektedir. Fosil heyelanların topuk alanlarında yapılan yol ve diğer kazılar ile alınan malzeme bu heyelanların hızlanmasını sağlamıştır. Böylece sahadaki birimlerin yerleri değişmektedir; basamaklı bir yapı kazanmıştır. Yerleşkenin doğal topoğrafik eğimini değiştirmeye yönelik insan yapısı kazılar ve usulüne uygun olmayan teraslama çalışmaları, stabiliteyi bozmaktadır (Serez ve diğ., 1999).

Saptanan fosil heyelanlar, çökelim zamanında litolojik birimler arasında kalan geçirimli ve su taşıyan seviyeler altta ve üstte geçirimsiz seviyeler olması nedeniyle kayma zarfı oluşturmuşlardır. Geçirimli olan seviyeler üzerinde kalan birimler kayarak bugünkü yapıyı oluşturmuşlardır.

5.1.4. Toprak

Çanakkale ilinin toprakları kahverengi, boz ve esmer renkli topraklardan oluşmaktadır. Alüvyon topraklar hariç diğer toprakların derinliği 50 cm. civarındadır. Alüvyon toprakları daha çok killi ve kumlu bir yapıya sahiptir. İlin toprakları genel olarak volkanik kökenli olup, taşınma yolu ile değil bizzat bulunduğu sahada meydana gelmiştir. Yerleşmenin toprak yapısı da yer yer killi ama çoğunlukla kumlu bir yapı göstermektedir (Serez ve diğ., 1999).

İnceleme alanındaki topraklar genel olarak katı tortul (Kireçtaşları, kumtaşları) Magmatik ana kayalar (Graniz, Andezit tüfler) dir.

Yerleşke genelindeki topraklar, ormanlık ve tarımsal alanlar dışında genel olarak humusça fakir bir yapıya sahiptir. Yerleşmenin değişik bölgelerinden ve farklı derinliklerde alınan toprakların, Çanakkale Köy Hizmetleri Müdürlüğünce yapılan analiz sonuçları Ek 1’de sunulmuştur.

5.1.5. Hidroloji ve Drenaj

Çanakkale il sınırları içinde büyük akarsular yoktur. Şehrin içinden geçerek denize dökülen Karaçay (Sarıçay) boğaz kıyılarının en büyük deltasını oluşturur. Sarı çayın uzunluğu 40 km olup, Ağı dağı, Kestane dağı ve kayalı dağlarından gelen derelerle beslenir. Üzerinde sulama, taşkın önleme ve içme suyu sağlama amacıyla Atikhisar Barajı inşa edilmiştir. Yerleşke alanının içme ve kullanma suyu şehir şebekesinden temin edilmektedir (2005c).

Yerleşkedeki çim ve ağaçlandırma alanlarının sulanması için; arazi üzerinde farklı noktalarda bulunan 5–6 adet doğal su kaynağı ve 2 adet artezyen kuyuları kullanılmaktadır. Kullanılan suya ait analiz raporu Ek 2’de sunulmuştur. Ancak peyzaj alanlarının artışı ile birlikte artış gösteren yeşil alanların sulanmasına, bu kaynaklar yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle merkezi su deposunun hemen yanına tüm yerleşkeyi tek merkezden sulanmasını sağlayacak büyük bir havuz yapımı proje kapsamına alınmıştır (Anonim 2005c).

Yerleşmenin bulunduğu alan genel olarak eğimli bir yapıya sahip olması ayrıca geçirgen toprak özelliği nedeniyle oldukça yoğun yüzey akışı gözlenmektedir. Özellikle eğimin dik olduğu yerlerde ve yüzey sularının akış yönünde açık ve kapalı drenaj kanalları yapılmıştır. Ancak gerek yapısal gerekse peyzaj çalışmalarının tamamlanmamış olması nedeniyle drenaj kanalları yetersiz kalmaktadır (Anonim 2005c).

Yapılan çalışmalarda hiçbir kuyuda statik olarak su seviyesinin oluşmadığı gözlenmiştir. Ayrıca çok az sayıdaki ve çok düşük debili kaynağın şev üstlerinde kaldıkları tespit edilmiştir. Saha sınırında ve şev eteğinin yakın noktalarından geçen su kanalı mevcuttur. Gözlemler ve tespitler değerlendirildiğinde kayma nedeninin en önemli etkeni olan su varlığının saha içerisinde kendi kendine drenajını sağladığı sonucuna varılmıştır (Anonim, 2001).

Fosil heyelanlara aktivite kazandıracak herhangi bir olumsuz unsur tespit edilmemiştir. Küçük boyutta tespit edilen güncel heyelanlar ise çok dik şevler boyunca dere kenarlarında ve dereye paralel olarak gözlenmiştir. Bu oluşumların mekanizması ise yağışlar sırasında kontrolsüz olarak drene olan suyun dere kenarındaki şevler boyunca taşlaşmamış ve yıkanabilir karakterdeki malzemeyi yıkaması sonucu dere şevleri boyunca oyulmalar oluşmaktadır. Bu oyukların üzerinde kalan malzemeler kendi ağırlıklarıyla oyuklar üzerine oturmakta, bu nedenle dere kenarlarında küçük çaplı heyelanlar oluşmaktadır (Anonim, 2001).

Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi ile Rektörlük binasının kuzey kesimindeki dereler boyunca kitle hareketleri aktif durumdadır. Rektörlük binasının kuzeybatısındaki dere yatağının başlangıç yani taç kısmında gerilme çatlakları ve kaymalar belirgin bir şekilde görülmektedir. Su Ürünleri Fakültesi binalarının güneydoğusunda bulunan neojen sedimanları içerisinde aşırı yağışlar nedeniyle kabarmalar ve çatlaklar gelişmiştir (Anonim, 2001).

Yörede yüzey ve yeraltı suları kaymayı hızlandırmaktadır. Özellikle neojen zeminlerin suya doygun olması, kumtaşı gibi kayaçları kolayca ayrıştırması sonucu kayma hızlanmıştır. Aynı zamanda Rektörlük binasının üzerinde yer aldığı tepenin batı yamacında bulunan su kaynağı, yüzey sularının yanı sıra yeraltı sularının da nedeni etkin olduğunu göstermektedir.

Çalışma alanında fosil heyelanların üst kotlarında, özellikle de dere yataklarının başlangıç kısımlarında dayanımsız neojen birimlerinin üzerine yerleşke alanındaki binaların tabanından kazılan malzemeler, plansız bir şekilde dökülmüştür. Aşırı yağışlar bu birikimlerde kohezyon ve içsel sürtünme açısının değişimine ve taneler arasındaki boşluk suyu basıncının oluşmasına etki ederek yamaçların duyarsızlığına sebep olmuştur. Yöredeki düzensiz hafriyatlar da yüksek eğimli şevler oluşturarak heyelanın hızlanmasına neden olmuştur (Anonim, 2001).

5.1.6. Bitki Örtüsü

Çalışma alanındaki bitki örtüsü; mevcut doğal bitki örtüsü ile peyzaj çalışmaları içerisinde yer alan bitkisel tasarım ve uygulama çalışmaları sonucu oluşan kültürel bitki örtüsü içeriğinde sınıflandırılmıştır.

Orman alanlarının büyük bir kısmı genç ağaçlandırma alanlarıdır. Diğer taraflar ise doğal yaşlı orman alanlarıdır. Doğal yaşlı ormanların doğusunda kalan ve Devlet Ormanları olan bölümlerinde yer yer bozuk karakterde oluşmuş çalılık ve fundalıklar bulunmaktadır.

Orman ağaçlarıyla kaplı olan alanlarda asli ağaç türü kızılçam (*Pinus brutia*)'dır. Diğer ağaç türleri ardıç (*Juniperus* sp), menengiç (*Pistacia terebinthus*), defne (*Lauris nobilis*), funda (*Erica verticillata*), sandal (*Arbutus andrachne*), dikenli geven (*Astragalus* sp), akçakesme (*Phillyrea latifolia*), karaçalı (*Paliurus spina*) ve bazı meşe (*Quercus* sp) türleridir. Bunların dışında 15–20 dekarlık bir alan 20 yaşlarında fıstık çamı (*Pinus pinea*) ile kaplı bulunmaktadır.

Bu alanlarda bulunan bitki türlerinde endemik veya kesin koruma altına alınması gereken türler bulunmamaktadır. Doğal bitki örtüsünün bulunduğu yamaçlar ve küçük vadiler doğal arberetum karakterindedir.

Gerek ormanlık alan içerisinde gerekse tarım alanları karakterinde bulunan yerler ile tarım dışı alanlarda rastlanabilen çok yıllık otsu ve odunsu bitki türleri olarak: Banotu (*Hyoscyamus niger*), yabancı soğan (*Allium* sp), güzelavratotu (*Atropa belladonna*), tatula (*Datura stramonium*), safran (*Crocus fleischeri*), deve dikenini (*Cirsium mille*), kabak (*Cucurbita pepo*), hazeran (*Consolida orientalis*), şahtere (*Fumaria* sp), kırlangıç otu (*Chelidonium majus*), lavanta (*Lavandula stoechas*), adaçayı (*Salvia* sp), kedi otu (*Valeriana alsicinalis*), papatya (*Matricaria chamomilla*), kantaron (*Hypericum perforatum*), geven (*Astrogallus ajubensis*), kayış kıran (*Ononis spinosa*), ısırgan otu (*Urtica dioica*), sınırlı ot (*Plantago lanceolata*), sığır kuyruğu (*Verbascum* sp), sumak (*Rhus typhina*), kuzu kulağı (*Rumex acetosa*), fıstık çamı (*Pinus pinea*), söğüt (*Salix* sp), zeytin (*Olea europea*), kızıl çam (*Pinus brutia*), laden (*Citrus* sp), ardıç türleri (*Juniperus* sp), hayıt (*Vitex agnus-castus*), alıç (*Crataegus monogyna*), yaban gülü (*Rosa* sp), yabancı erik (*Prunus spinosa*), sakız ağacı (*Pistacia terebinthus*), defne (*Laurus nobilis*) ve titrek kavak (*Populus tremula*) türleri bulunmaktadır (Serez ve diğ., 1999).

Yerleşke alanında kuruluşundan bu yana gerek peyzaj amaçlı gerekse erozyon önleme amaçlı olmak üzere yaklaşık 35.000.000 adedin üzerinde fidan dikilmiştir.

Çizelge 5.1'de ÇOMÜ Terzioğlu Yerleşkesinde dikimi yapılan bitki türleri verilmiştir.

Çizelge 5.1’de ÇOMÜ Terzioğlu Yerleşkesinde dikimi yapılan bitki türleri (Orijinal)

Türkçe Adı	Latince Adı	Kullanım Amacı
Yalancı Akasya	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Estetik-gölgeleme
Güvey Kandili	<i>Koelreutaria paniculata</i>	Estetik-gölgeleme
Tespah Ağacı	<i>Melia azaderach</i>	Estetik-gölgeleme- alle
Salkım Söğüt	<i>Salix babylonica</i>	Estetik-gölgelendirme
İğde	<i>Eleagnus angustifolia</i>	Estetik-gölgelendirme
Kavak türleri	<i>Populus alba, Populus tremula</i>	Sulak alanlar
At Kestanesi	<i>Aesculus hippocastanum</i>	Estetik-gölgelendirme
Gümüşi Yap. Ihlamur	<i>Tilia argentea</i>	Estetik-alle
Sedir	<i>Cedrus libani</i>	Estetik-bitkilendirme
Kazdağı Göknaarı	<i>Abies equi-trojani</i>	Estetik
Mavi Servi	<i>Cupressus arizonica var. Glauca</i>	Estetik-bitkilendirme
Kriptomerya	<i>Cryptomeria japonica</i>	Estetik
Okalıptüs	<i>Eucalyptus camaldulensis</i>	Bitkilendirme
Karabiber Ağacı	<i>Schinus molle</i>	Estetik-gölgelendirme
Porsuk	<i>Taxus baccata</i>	Estetik
Çınar	<i>Platanus orientalis</i>	Estetik-gölgelendirme
Fıstık Çamı	<i>Pinus pinea</i>	Bitkilendirme
Manolya	<i>Magnolia grandiflora</i>	Estetik
Pavlonya	<i>Pavlonia sp</i>	Bitkilendirme
Meşe türleri	<i>Quercus robur, Quercus ilex, Quercus rubra</i>	Estetik- bitkilendirme - erozyon kont.
Çitlenbik	<i>Celtis australis</i>	Estetik-gölgelendirme
Dışbudak	<i>Fraxinus exelcior</i>	Estetik-gölgelendirme
Kokarağaç	<i>Ailanthus altissima</i>	Estetik-gölgelendirme
Katalpa	<i>Catalpa binonioides</i>	Estetik
Gülibrişim	<i>Albizzia jülibrissin</i>	Estetik
Erguvan	<i>Cercis siliquastrim</i>	Estetik
Süs Eriği	<i>Prunus cersifera</i>	Estetik
Oya Ağacı	<i>Lagestromeia indica</i>	Estetik
Süs Elması	<i>Malus floribunda</i>	Estetik
Bulut Ağacı	<i>Rhus cotinus</i>	Estetik
Mimoza	<i>Acacia dealbata</i>	Estetik
Sarkık Dalli Dut	<i>Morus nigra var.pendula</i>	Estetik
Sinameki	<i>Cassia corymbosa</i>	Estetik-erozyon kont.
Kartopu	<i>Viburnum tinus</i>	Estetik
Ateşdiken	<i>Pyracantha coccinea</i>	Estetik-erozyon kont.
Hanım tuzluğu	<i>Berberis thunbergii</i>	Estetik
Dağ Muşmulası	<i>Cotoneaster sp</i>	Estetik-erozyon kont.

Çizelge 5.1'in devamı

Mazı	<i>Thuja orientalis aurea</i>	Estetik
Ardıç Türleri	<i>Juniperus sabina</i> , <i>Juniperus horizantalis</i>	Estetik-erozyon kont.
Süs Narı	<i>Punica granatum</i>	Estetik
Hatmi Çiçeği	<i>Hibiscus mutabilis</i>	Estetik
Gül Türleri	<i>Rosa sp</i>	Estetik
Yasemin	<i>Jasminum nudiflorum</i>	Estetik-koku
Lavantın	<i>Santonina</i> <i>chamaecyparissus</i>	Estetik-koku
Keçi Tüylü Boynuz Otu	<i>Cerastium tomentosum</i>	Estetik-erozyon kont.
Kazayağı	<i>Carpobrotus achinesi</i>	Erozyon-estetik
Koyun Gözü	<i>Gazania nivea</i> , <i>Gazania rigens</i>	Estetik
İri Çiçekli Yer Minesi	<i>Verbana hybrida</i>	Estetik
Cezayir Menekşesi	<i>Vinca major</i> "variegata"	Estetik
Buz Çiçeği	<i>Mesembriantum</i> <i>barbatum</i>	Erozyon-estetik
Alisyum	<i>Allyssum montanum</i>	Estetik
Kuşdili	<i>Rosmarinus officinalis</i>	Erozyon kont.
Bahçekül	<i>Senecio bicolor</i>	Estetik
Karanfil	<i>Dianthus sp</i>	Estetik
Vapur Dumanı	<i>Ageratum sp</i>	Estetik

5.1.7. Hayvan Varlığı

Hayvan varlığı yönünden bölgenin en önemli özelliği sonbahar ve ilkbahar aylarında Avrupa ile Afrika kıtaları arasında gidip gelen göçmen kuşların geçiş yolu üzerinde bulunmasıdır. Üniversite yerleşke alanı olarak konu oluşturan bölge içersinde ve bitişik tarım arazileri ile orman arazilerinde zaman zaman görülebilen veya görülecek olan fauna türleri aşağıda bir liste halinde verilmiştir. Bu fauna türleri genellikle ülkemizin batı ve Marmara bölgelerinde bu gibi yaşam alanları oluşturan yörelerde her zaman rastlanabilecek türlerdir. Bunların aşırı popülasyonu hiçbir zaman görülemez. Ancak üst orman alanlarında yaban domuzu çok sık bir şekilde görülmektedir. Bu türler içinde nadir endemik ve nesli tehlikede olan birkaç tür bulunmaktadır. Bunlar: Tilki (*Vulpes vulpes*), Sansar (*Martes martes*), Yırtıcı kuşlar (*Aves sp*), Guguk kuşu (*Cuculus canorus*), Ağaçkakan (*Picus sp*), Bülbül (*Prunella sp*), Baştankara (*Parus sp*), Ardıç kuşu (*Turdus sp*) ve Yarasa (*Rhinolophus ferrumequinum*)' dir. Ayrıca yerleşke alanındaki kültürel peyzajın yoğunluk kazanmasıyla özellikle kelebek ve kuş türlerindeki çeşitlilik artış göstermiştir. Adı

geçen türler nadir bulunmaları nedeniyle zaten Merkez Av Komisyonu Kararları gereği her yıl korunan türler kapsamı içerisinde kalmaktadırlar.

Bölgede bulunan hayvan varlığı türleri olarak Kuş (*Aves*) ve Memeli (*Mammalia*) türlerine yer verilmiştir. Buna göre yerleşke alanını oluşturan bölgede görülen fauna türleri; **Memeliler:** Kirpi (*Erinaceus concolor*), Sivrifare (*Sorex araneus*), Köstebek (*Talpa europaea*), Tavşan (*Lepus europaeus*), Sincaplar (*Sciurus vulgaris*), Çakal (*Canis aureus*), Tilki (*Vulpes vulpes*), Porsuk (*Meles meles*), Sansar (*Martes martes*), Gelincik (*Mustela nivalis*), Domuz (*Sus scrofa*), **Kuşlar:** Kartal (*Eagle sp*) ve atmaca (*Hawk sp*), Çakır kuşu (*Accipiter gentilis*), Akdeniz martısı (*Larus melanocephalus*), Adi deniz kırlangıcı (*Sterna hirundo*), Tahtalı güvercin (*Columba palumbus*), Cüce baykuş (*Athena noctua*), Ardiç kuşu (*Turdus sp*), Kızılgörmüş (*Erithacus rubecula*), Çayır taskuşu (*Saxicola rubetra*), Kaya ardıcı (*Monticola saxatilis*), Dağ serçesi (*Passer montanus*), Karabaş İskete (*Carduelis spinus*), Kanarya (*Serinus serinus*), Gugukkuşu (*Cuculus canorus*), Zeytinlik mukallidi (*Hippolais olivetorum*) gibi benzeri türler bulunmaktadır (Serez ve diğ.,1999).

5.2. Araştırma Alanının Sosyo-Kültürel Özellikleri

5.2.1. Tarihsel Gelişimi

Araştırma alanının içerisinde yer aldığı Çanakkale; Anadolu ile Avrupa ve Akdeniz ile Karadeniz arasındaki bağlantıyı sağlayan iki geçit bölgesinden biridir. Bu özelliği nedeniyle oldukça zengin bir tarihi vardır. Eski çağlarda adı Hellepontus ve Dardanel olarak anılan ve boğazın iki yakasında topraklara sahip bulunan Çanakkale, tarihin ilk devirlerinden başlayarak sürekli iskan edilmiştir. Kentin gelişmesinin en yoğun olduğu dönemler 1700'lü ve 1800'lü yıllardır. Çanakkale kentindeki kentsel gelişim, 20.yy.ın ikinci yarısından sonra hız kazanmış ve bu dönemden sonra kentte önemli değişimler görülmeye başlanmıştır (Koç, 2003). Özellikle Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi'nin kurulmasıyla birlikte kent nüfusu artmış ve kentin sosyo-kültürel açıdan yapısında önemli değişimler meydana gelmiştir.

03 Temmuz 1992 tarihinde, 3837 sayılı kanunla kurulan Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi 1992–1993 Eğitim-Öğretim yılında Trakya Üniversitesinden devredilen Çanakkale Eğitim Fakültesi, Çanakkale Meslek Yüksekokulu ve Biga Meslek Yüksekokulu ile öğretime başlamıştır (Anonim, 2006r).

1993-1994 Eğitim-Öğretim yılında Fen Edebiyat Fakültesi, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu ile Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, 1994-1995 Eğitim-Öğretim yılında Biga İ.İ.B. Fakültesi, Ayvacık, Bayramiç, Çan, Ezine, Gelibolu ve Yenice Meslek Yüksekokulları ile Fen Bilimleri ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1995-1996 Eğitim-Öğretim yılında Ziraat, Su Ürünleri, İlahiyat ve Mühendislik-Mimarlık Fakülteleri, 1996-1997 Eğitim-Öğretim yılında Sağlık Yüksekokulu, 1998-1999 Eğitim Öğretim yılında Gökçeada Meslek Yüksekokulu 2000-2001 Eğitim Öğretim yılında da Lapseki Meslek Yüksekokulu açılarak öğretime başlamışlardır (Anonim 2006r).

Ayrıca 1997 yılında kurulan ve ilk öğrencilerini 2000-2001 Eğitim-Öğretim yılında alan Güzel Sanatlar Fakültesi ve 7 Ağustos 2000 tarihli resmi gazetede yayınlanan Bakanlar Kurulu kararı ile kuruluşunun yasal sürecini tamamlayan Tıp Fakültesi ile 9 Fakülte, 11 Meslek Yüksekokulu, 2 Yüksekokul, 2 Enstitü ile beraber Üniversite toplam 24 eğitim birimine sahiptir (Anonim 2006r).

5.2.2. Nüfus

Üniversite yerleşkesinin de içerisinde yer aldığı Çanakkale İli, sosyal yapısı bakımından statik olarak kabul edilebilecek bir nüfusa sahiptir. 1997 Yılı Genel Nüfus Sayımı sonuçlarına göre, Çanakkale İli nüfusu 440.373'dür. Merkez İlçe Nüfusu ise, 69.373'tür (Anonim, 1997). 2000 Yılı Genel Nüfus Sayımı sonuçlarına göre, Çanakkale ili nüfusu 464.975, Merkez İlçe Nüfusu ise 75.810'dur. Nüfus itibari ile en kalabalık ilçe (Merkez ilçe hariç) köyler dahil 75.513 kişi ile Biga İlçesi, en az nüfusa sahip ilçe ise, 2003 kişi ile Bozcaada'dır. İl nüfusunun % 53.63'lük kısmı köylerde yaşamaktadır (Anonim, 2000).

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nin kentte kurulmasıyla birlikte kent nüfusunda önemli artışlar olmuştur. Bu nüfus artışı, özellikle kentteki genç nüfusun sosyo-kültürel yapısında da önemli değişimlere yol açmıştır.

2005 yılı itibariyle üniversitede görev yapan Profesör (47), Doçent (33), Yardımcı Doçent (216), Öğretim Görevlisi, Uzman, Okutman ve Araştırma Görevlisi (493) olmak üzere toplam öğretim elemanı sayısı 789'dur (Anonim 2006r).

31.12.2002 tarihi itibari ile idari personel sayısı 336'dır. 2004-2005 eğitim-öğretim döneminde öğrenci sayısı 19.732'dir. 2004 yılında ise bu sayı 8.255'i kız öğrenci, 7.157'si erkek öğrenci olmak üzere toplam öğrenci sayısı 15.412'dir (Anonim 2006r).

5.2.3. Ulaşım

Terzioğlu Yerleşke alanının yakın ve uzak çevresinde yerleşim yerleri bulunmaktadır. Eğitim alanına en yakın 200 m. ile 1000 m. arasında değişen yerleşim yerleri Beldemiz Sitesi ve Aydınkent Yapı Kooperatifidir. Kepez Beldesine mesafesi 3 km, şehir merkezine mesafesi 5 km, Sarıcaeli Köyü'ne 1.7 km. ve Kalabaklı Köyü'ne 2.7 km'dir (Anonim, 2005c).

Üniversite yerleşkesine araç ve yaya ulaşımı, İzmir-Çanakkale Karayolu üzerinden sağlanan kontrollü bir giriş noktasından sonra tüm yerleşke yerleşimlerini çevreleyen bir araç yolu ile sağlanmaktadır. Halen bazı birimlerin inşaat çalışmaları devam ettiğinden araç yolu, Fen-Edebiyat Fakültesi önünde son bulmaktadır. Ana yol, başlangıç noktasından itibaren yaklaşık 300 m kilit parke taşla döşenmiş ve orta refüj kullanılmamıştır. Yolun bu kısmında her iki tarafında da yaya yolu bırakılırken, diğer kısmı tek yönlü yaya yoluna ayrılmıştır. Yolun geri kalan kısmı ise beton olarak bırakılmış ve yaklaşık 1 m. genişliğinde orta refüjle ayrılmıştır (Şekil 5.1). Bu ana ulaşım hattı yerleşkenin genelinde eğitim bölgesi, idari merkez, sosyal ve kültürel merkez ve diğer mevcut birimlere dağıtımı sağlamaktadır (Anonim 2006s).

Yerleşkeye ulaşım özel oto, üniversite ringleri veya şehir içi otobüs ve minibüsleriyle sağlanmaktadır. Ana yol kenarında hizmet birimlerine yakın olarak konumlandırılmış duraklar oturtulmuştur. Her fakültenin ve hizmet birimlerinin yakın çevresinde otopark alanı bulunmaktadır. Ancak mevcut otoparklar, gün geçtikçe artan personel ve öğrenci sayısı nedeniyle yetersiz kalmaktadır (Anonim 2006s).

Şekil 5.1. Yerleşke Ana Ulaşım Yolu (Özgün, 2005)

5.2.4. Altyapı

Terzioğlu yerleşkesindeki alt yapı çalışmaları, inşaat çalışmaları henüz bitmediğinden tam olarak tamamlanmış değildir. Ana ulaşım yolu Su Ürünleri Fakültesinin hemen arkasında kesilmiştir. Yolun yapımına 2006 yılında devam edilmesi hedeflenmektedir. Yerleşkenin faaliyete geçen kısımlarında; elektrik, su, telefon ve ısıtma borularını ısıtma merkezinden yerleşim binalarına dağıtan, 2.50 x 2.50 m, 2 x 2 m ve 3 x 3 m ebatlarında galeriler yapılmıştır. Ayrıca alan içinde 2,50 x 2,50 m boyutlarında iki adet kutu menfez bulunmaktadır. Yol kenarlarına 30'luk büzlerle yağmur suyu kanalları yapılmış, eğimin fazla olduğu noktalarda açık kanallarda kullanılmıştır. Ancak eğimden kaynaklanan çıplak yüzeylerdeki akış nedeniyle kanallar çok çabuk tıkanmakta ve sıkça temizlenmesi gerekmektedir. Yerleşkeye ait iki adet paket biyolojik arıtma sistemi bulunmaktadır (Anonim 2005c).

Meslek Yüksek Okulunun ve Güzel Sanatlar Fakültesinin yanındaki şehir şebeke suyu deposundan pompalarla su yukarı verilmektedir (Şekil 5.2). Çim alanlarının ve bitkilendirme alanlarının su gereksinimi ise doğal su kaynaklarından beslenen sulama sistemiyle karşılanmaktadır (Şekil 5.3). Yerleşke genelinde sadece Rektörlük binası çevresinde otomatik sulama sistemi kullanılmıştır. Ancak alanın büyüklüğü ve maliyet nedeniyle diğer kısımlarda basit sulama sistemi oluşturulmuştur (Anonim 2006s).

Yerleşkenin eğimli yapısından dolayı kaymayı önlemek amacıyla, ana ulaşım yolunun İzmir- Bursa yönüne, ana kontrol noktasından başlayıp ilk kavşağa kadar devam eden yaklaşık 120m uzunluğunda, 1.5-2 m hatıllı ve yüksekliği 3-5 m arasında değişen doğal taşla örülme bir duvar yapılmıştır (Anonim 2005c).

Ayrıca yerleşkenin merkezi noktasından geçen bir yüksek gerilim hattı mevcuttur. Bu nedenle yüksek gerilim hattının yakın çevreleri boş bırakılmış ve geçiş istikameti boyunca altına yüksek boylu ağaç dikilmemiştir. Özellikle yaz aylarında ana trafoların çevresinde yangın önlemek amacıyla kuru ot temizliği yapılmaktadır (Anonim 2006s).

Şekil 5.2. Su Deposu (Özgün, 2005)

Şekil. 5.3. Su Toplama Havuzu (Özgün, 2005)

5.2.5. Alan Kullanımı

Çalışma alanı ve çevresi; kuzeyde Sarıcaeli, güneyde Kalabaklı Köy arazileri, doğuda Radar tesisleri, batıda İzmir-Çanakkale karayolu ile çevrilidir (Şekil 5.4). Terzioğlu Yerleşkesi 785.116 m² yer kaplamaktadır. Bu alanın 61.075 m²'si Tıp Fakültesi alanı için 2001 yılında kamulaştırılan alandır.

Mevcut yerleşke alanı çevresinde bulunan 250 ha'lık alanın ise; Orman Bakanlığında tahsis edilmiş olan 1.948.357 m²'lik kısmı rekreasyon amaçlı alan, 301.642 m²'si Ziraat Fakültesi tarafından uygulama alanları olarak kullanılan tarım arazisi, 250.000 m²'si ise özel şahıs arazisidir (Şekil 5.4) (Anonim, 2005c).

ÇOMÜ Terzioğlu Yerleşkesi alan kullanımı incelenilirken; yerleşimi yapılmış, yapılmakta olan ve gelişme bölgesini de içine alacak şekilde yerleşkenin bütününden söz edilmiştir. Bu bütünlük, özellikle üniversite yerleşiminin bölgeleme bazında bir sisteme oturtulması aşamasında yarar sağlayacaktır.

Alan kullanım planına bakıldığında, sınıflandırılmış olan farklı kullanımların işlev olarak farklı bölgeleri tanımladığı görülmektedir. Bu noktadan hareketle bölgeleme alternatiflerinden kısmen bir lineer yerleşme sistemi gösterdiği görülmektedir. Buna göre rektörlük, yamaç Kafe-Restaurant, merkezi kütüphane ve ÖSEM kullanımlarının yer aldığı ortak kullanımlar bölgesi, fakülteler, laboratuvarlar, anfiler ve yönetim mekanlarından oluşan I. Bölüm ile henüz uygulamaya konmamış şu an yapılanmakta olan eğitim bölgesi ve hizmet birimlerini içine alan II. Bölüm arasında uzanmaktadır. Yurtlar, lojmanlar ve misafirhaneler ise merkez yerleşkesinden uzakta konumlandırılmıştır.

Terzioğlu Yerleşkesindeki alan kullanımları değerlendirilirken; eski yerleşim birimlerinin bulunduğu bölge A Kısmı, hizmete girmiş ve halen inşaatı devam eden yeni birimlerin bulunduğu ve aynı zamanda gelişim noktası olan bölge ise B Kısmı olarak sınıflandırılmıştır. Yerleşkenin A ve B Kısmı, ana giriş kontrol merkezinde bulunan döner kavşak ile birbirinden ayrılmaktadır. Yerleşkenin A Kısmı üniversitenin ilk yerleşim yerlerinden biridir (Şekil 5.5) Güzel Sanatlar Fakültesi, İlahiyat Fakültesi, Meslek Yüksek Okulu, Boğaz Kafe ve bu birimlere ait yemekhane binası bu kısımda bulunmaktadır. Yerleşkenin B Kısmında ise sırasıyla, Tıp Fakültesi Dekanlık Binası, Çocuk Evi, Yamaç Kafe, Rektörlük, Merkezi Kütüphane,

ÖSEM, Su Ürünleri Fakültesi, hemen karşısında Fen-Edebiyat Fakültesi, Troia Kültür Merkezi ve Ziraat Fakültesi bulunmaktadır.

Şekil 5.5 Yerleşkenin A Kısmı (Özgün, 2005)

Terzioğlu Yerleşkesinin alan kullanımı; kapalı ve açık alan kullanımları şeklinde sınıflandırılarak incelenmiştir. Kapalı alan kullanımlarını idari, eğitim-öğretim, sağlık, sosyo-kültürel ve sportif amaçlı kullanımlar oluşturmaktadır (Çizelge 5.2).

Çizelge 5.2. Yerleşkedeki kapalı alan kullanımları (Anonim, 2005c)

Kullanım Türü	Alanı (m ²)	Kullanım Türü	Alanı (m ²)
Rektörlük	10000	Mediko Sosyal*	3300
Fen Edebiyat Fakültesi	18000	Merkezi Kütüphane*	3200
Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi*	20000	Merkezi Kafeterya	6000
Su Ürünleri Fakültesi	6000	Kreş	500
Ziraat Fakültesi	13600	Isı Merkezi*	500
Meslek Yüksek Okulu	10000	Kapalı Spor Salonu*	5000
Troia Kültür Merkezi	6000	Yamaç Kafe	500
Tıp Fakültesi Dekanlık Binası *	3500	Boğaz Kafe	370
Değirmen Kafe	250	GENEL TOPLAM	106720

* İnşaatı tamamlanmamış

Toplam kapalı alan kullanımı 106720 m² dir. Çizelge 5.2’de verilen kullanım türlerinden bazıları birden fazla birimi bünyesinde barındırmaktadır. Örneğin; Fen Edebiyat Fakültesinde Mühendislik-Mimarlık, Su Ürünleri Fakültesinde Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksek Okulu, Ziraat Fakültesinde Fen ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Meslek Yüksek Okulunda İlahiyat Fakültesi ve Güzel Sanatlar Fakültesine

de hizmet verilmektedir. Çizelge 5.2’de de belirtildiği gibi bazı fakültelerin ve birimlerin hizmet binası inşaatına başlanılmış olup çok yakın bir zamanda faaliyete geçirilecektir. Yine yerleşke içerisinde halen eğitim ve öğretimini başka bir üniversite çatısı altında sürdüren Tıp Fakültesi inşaatı için de yaklaşık 50000 m² alan ayrılmıştır. Zaman içerisinde YÖK-DPT-Maliye Bakanlığında gerekli onaylar alındıktan sonra Tıp Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesi vb. fakülte binalarının yapılması amaçlanmaktadır.

Terzioğlu Yerleşkesi A Kısmı Kapalı Alan Kullanımları

İlahiyat Fakültesi

1995-1996 öğretim yılında, Anafartalar yerleşkesi Fen-Edebiyat Fakültesinde 30 öğrenciyle öğretime başlayan İlahiyat Fakültesi, 1996-1997 yılından itibaren Terzioğlu yerleşkesi Meslek Yüksek Okulu binasında faaliyet göstermektedir (Şekil 5.6). Bünyesinde; temel İslam, felsefe ve din bilimleri, İslam Tarihi ve Sanatları Bölümlerini barındırmaktadır.

Şekil 5.6. İlahiyat Fakültesi (Özgün, 2005)

Çanakkale Meslek Yüksek Okulu

En eski hizmet birimlerinden biri olan, Çanakkale Meslek Yüksek Okulu 1976 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Örgün Eğitim Dairesi Başkanlığı'na bağlı olarak Gıda Teknolojisi Programıyla eğitim ve öğretimine başlamıştır.

Çanakkale Meslek Yüksek Okulu 2547 Sayılı Yasa ve 41 Sayılı Kararname ile yeni kurulan Trakya Üniversitesi'ne, daha sonra 1992 yılında Çanakkale Onsekiz

Mart Üniversitesi'ne bağlanmıştır. 2002–2003 Eğitim ve Öğretim yılından itibaren 4702 sayılı Kanun gereği; Mesleki Teknik Eğitim Projesi (METEP) kapsamında; Mesleki ve Teknik Eğitimde Orta ve Yükseköğretim Kurumları arasında Program Bütünlüğünün ve Devamlılığının Sağlanması amacıyla oluşturulan sınavsız geçiş ile öğrenci alımına başlamıştır (Şekil 5.7). ÇMYO' da mevcut iki bölüme bağlı olarak; aşağıda Çizelge 5.3'de gösterilen programlar hizmet vermektedir.

Şekil 5.7. Çanakkale Meslek Yüksek Okulu

Çizelge 5.3. ÇMYO'da hizmet veren programlar

Teknik Programlar	İktisadi ve İdari Programlar
Grafik	Muhasebe
Fotoğrafçılık	İşletmecilik
Bilgisayar Teknolojisi ve Programlama	Büro Yönetimi ve Sekreterlik
İnşaat	Muhasebe İ.Ö.
Bilgisayar Teknolojisi ve Programlama (İ.Ö.)	İşletmecilik İ.Ö.
İnşaat İ.Ö.	Büro Yön. ve Sekreterlik İ.Ö.
Makine İ.Ö.	
Elektrik İ.Ö.	
Mobilya-Dekorasyon İ.Ö.	
Tekstil İ.Ö.	
Çocuk Gelişimi İ.Ö.	

ÇMYO yaklaşık 1700 öğrenci kapasitesine sahip olup; iki adet Bilgisayar laboratuvarı, Teknik Resim ve Temel Sanat Eğitimi derslerinin uygulamalarında kullanılmak üzere bir adet Çizim Atölyesi, bir adet Fotoğraf Stüdyosu, Karanlık Oda,

Çekim Stüdyosu, İnşaat Programına ait Malzeme ve Beton Laboratuvarı, Zemin Laboratuvarı, Asfalt Laboratuvarı, Büro Yönetimi ve Sekreterlik Programı öğrencilerinin mesleki uygulama alanı olarak kullanılmak üzere bir adet Sekreter Ofisi, buna ek olarak Endüstri Meslek ve Kız Meslek Liselerinde açılmış olan programlarımızın mesleki atölyeleri de ilgili kurumlarda bulunmaktadır. 2005-2006 Öğretim Yılı mevcut öğrenci sayısı 2247' dir.

Güzel Sanatlar Fakültesi

Güzel Sanatlar Fakültesi 19.09.1997 tarih ve 23115 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 28.03.1983 tarihli ve 2809 sayılı kanununun 30. maddesine göre Bakanlar Kurulu kararıyla 09.09.1997 de kurulmuştur. 1999-2000 eğitim - öğretim yılı başında Anafartalar Yerleşkesi'nde büro açılmış ve alt yapı çalışmalarına başlanmıştır. 2000-2001 eğitim - öğretim yılı başında Terzioğlu Kampüsü ÇMYO binasının 3. katına taşınmıştır.

Güzel Sanatlar Fakültesinde, Geleneksel Türk El Sanatları, Grafik, resim, seramik, Sahne ve Görüntü Sanatları, Sinema- Televizyon, Tekstil ve Temel Eğitim bölümleri yer almaktadır. Fotoğraf ve Heykel Bölümü henüz öğrenci almamaktadır.

Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu

1993-1994 eğitim-öğretim yılında eğitime başlamıştır. 2001-2002 öğretim yılı sonuna kadar tek bölüm halinde lisans eğitimini sürdüren Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, 2002-2003 eğitim-öğretim yılından itibaren "Konaklama İşletmeciliği" ve "Seyahat İşletmeciliği" olarak iki bölüm halinde eğitim ve öğretime devam etmektedir. Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Güzel Sanatlar Fakültesi ve İlahiyat Fakültesi binaları ile birlikte A Kısımında bulunurken, 2005-2006 Öğretim Yılında Terzioğlu Yerleşkesi B Kısımında inşaatı yeni tamamlanan Su Ürünleri Fakültesi binasında hizmet vermeye başlamıştır.

Boğaz Kafe

İlahiyat Fakültesi, Güzel Sanatlar Fakültesi ve Meslek Yüksek Okulu öğrenci ve akademik personeline hizmet veren yaklaşık 370 m² lik bir alan kaplamaktadır. Kafenin yan bahçesi bazı günlerde sergi alanı olarak da kullanılmaktadır. (Şekil 5.8)

Terzioğlu Yerleşkesi B Kısmı Kapalı Alan Kullanımları

Rektörlük

Terzioğlu Yerleşkesi ilk temsili binası konumunda olan Rektörlük binası, biri üç diğeri altı katlı olmak üzere birbirine bitişik iki binadan oluşmaktadır (Şekil 5.9). Üç katlı ön binada Rektörlük, Genel Sekreterlik, Basın ve Halkla İlişkiler, Hukuk Bürosu ve senato odası, arka binada ise Yapı İşleri Teknik Daire, Sağlık Kültür ve Spor, Öğrenci İşleri, Bütçe Daire, Personel İşleri, Bilgi İşlem Daire Başkanlıkları, Ağaçlandırma ve Çevre düzenleme ve Dış İlişkilerle ilgili birimler bulunmaktadır. Rektörlük binasının bodrum katında ise, yemekhane, matbaa ve kantin bulunmaktadır.

Şekil 5.8 Boğaz Kafe (Özgün, 2005)

Tıp Fakültesi Dekanlık Binası

Yerleşke B Kısmının ilk kapalı alanı olma özelliğine sahip bina, ilk aşamada Sosyal Tesis olarak düşünülmüş ancak devletin kaynak aktarımı olmadığından, Tıp Fakültesi Dekanlık Binası olarak değerlendirilmiştir (Şekil 5.10). 1. ve 2. sınıf Tıp Fakültesi öğrencilerinin genel Fizik Kimya ve Biyoloji derslerini görecekları sınıflar ve laboratuvarlar, kantin, dekanlık ve idari odaları bulunmaktadır. Ancak inşaat çalışmaları devam ettiği için henüz faaliyete geçmemiştir.

Fen-Edebiyat Fakültesi

Fakülte 1993–1994 eğitim-öğretim yılında tek bölümle (Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü) öğretime başlamıştır (Şekil 5.11). 1994–1995 eğitim-öğretim yılında Biyoloji, Coğrafya, Fizik, İngilizce Dili ve Edebiyat, Kimya olmak üzere, bütün bölümler eğitime başlamıştır. 1997 yılında Arkeoloji ve sanat tarihi anabilim dallarının bölüm haline dönüşmesiyle bölüm sayısı 10'a ulaşmış olup, yeni açılan Sosyoloji bölümü ve ikinci öğretimlerle birlikte halen 11 örgün, 5 ikinci öğretim bölümlerinde eğitim verilmektedir. Yaklaşık 3300 öğrenci ile Terzioğlu yerleşkesinde öğretime devam etmektedir.

Şekil 5.9 Rektörlük (Özgün, 2005)

Şekil 5.10 Tıp Fakültesi Dekanlık Binası (Özgün, 2005)

Şekil 5.11. Fen-Edebiyat Fakültesi (Özgün, 2005)

Fakülte binasında 2 Bilgisayar Laboratuvarı, Fizik, Kimya ve Biyoloji Bölümlerine ait araştırma ve öğrenci Laboratuvarları, 2 görsel sınıf, öğrenci kantini, idari ve akademik personel dinlenme salonları, tenis kortu, voleybol, basketbol sahası ve masa tenisi bölümleri mevcuttur.

Ayrıca Fakülte binası içinde yeterli telefon ankesörleri, internet kafe, öğrencilerin rahatça çalışabilecekleri bir kütüphane, sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanabilecekleri Mediko Sosyal Merkezi ve kantin bulunmaktadır.

Öğrenciler; yıl içinde fakültede düzenlenen dinleti ve film gösterimleri ile rekreatif etkinliklerde bulunmakta, fakülteye ait özel tenis kortu, basket sahası, voleybol sahası ve masa tenisi bölümlerinde sportif faaliyetlerini devam ettirebilmektedirler. Mimarlık- Mühendislik Fakültesi bina inşaatı (Şekil 5.12) tamamlanmadığından Fen-Edebiyat Fakültesiyle aynı binada yer almaktadır.

Su Ürünleri Fakültesi

Su Ürünleri Fakültesi 1992'de Üniversite ile birlikte 3837 sayılı kanunla kurulmuştur. 1995-1996 Öğretim yılında Eğitim ve Öğretme Ezine Üvecik'te başlamıştır. 1996-1997 Eğitim-Öğretim yılı bahar döneminde Çanakkale'ye 4 km uzaklıktaki Karacaören'e taşınmıştır.

1998-1999 Eğitim-Öğretim yılında ilk mezunlarını veren Fakülte, 2000–2004 yıllarında eğitimini Terzioğlu Yerleşkesi Fen-edebiyat fakültesi binasında sürdürürken, 2004-2005 Eğitim-Öğretim yılı ile birlikte kendi binasına taşınmıştır (Şekil 5.13).

Sekil 5.12. Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Bina İnşaatı (Özgün, 2005)

Fakültede toplam öğrenci sayısı 200 dür. Akademisyen sayısı ise 23 dür. Su Ürünleri Fakültesinde Temel Bilimler, Su Ürünleri Avlama ve İşleme Teknolojisi ve Su Ürünleri Yetiştiriciliği bölümleri olmak üzere üç farklı bölümle hizmet vermektedir. Ayrıca fakülte binasında 6 laboratuvar, 1 adet canlı kaynaklar üretim ünitesi, 1 adet teknik resim çizim odası, bir öğrenci kantini, bir adet akademik personel için dinlenme ve çay odası ve geçen sene faaliyete geçirilen Piri Reis Deniz Müzesi ve Galerisi mevcuttur.

Ziraat Fakültesi

Ziraat Fakültesi 11.07.1992 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan Bakanlar Kurulu'nun 3837 Sayılı Kanununun Ek 21. maddesine göre 1992 yılında kurulmuştur. 1995–1996 eğitim-öğretim yılında Bahçe Bitkileri ve Zootečni Bölümleri'ne öğrenci olarak öğrenime açılmıştır. Eğitim-öğretime iki yıl süreyle Üvecik'te bulunan Yahya Çavuş Yerleşkesinde, 1997–1998 öğretim yılından itibaren Çanakkale merkezindeki Terzioğlu yerleşkesinde Meslek Yüksekokulu binalarında devam etmiştir. 2001-2002 öğrenim yılından itibaren ise Terzioğlu Yerleşkesinde bulunan kendi binasında öğrenime devam etmektedir (Şekil 5.14).

Ziraat Fakültesi; Bahçe Bitkileri, Bitki Koruma, Peyzaj Mimarlığı, Tarım Ekonomisi, Tarla Bitkileri, Tarım Makineleri, Tarımsal Yapılar ve Sulama, Toprak, Zootečni gibi bölümlerle hizmet sunmaktadır. Fen Bilimleri ve Sosyal Bilimler Enstitüsü Ziraat Fakültesi binasınının 2. katında yer almaktadır.

Şekil 5.13 Su Ürünleri Fakültesi (Özgün, 2005)

Çocuk Evi

3–6 yaş grubu (60 çocuk kapasiteli) çocuk evi, yerleşkede Tıp Fakültesi Dekanlık Binasıyla bitişik konumdadır. İki katlı olarak planlanan binada iç oyun alanı(çatıdan güneş alacak şekilde tasarlanmış), uyku ve yemek odaları, gözlem odaları ve yönetim odaları bulunmaktadır. Çocuk evinin çevresi konumu itibari ile taş duvarlar ve yüksek korkuluklarla çevrilmiştir(Şekil 5.15). Dış bahçesinde 3–6 yaş grubu çocuk oyun elemanları bulunmaktadır.

Ayrıca tasarımı henüz tamamlanmamış olan bahçede bir kum havuzu, küçük çaplı bir hayvanat bahçesi ve sebze bahçesi düşünülmektedir.

Şekil 5.14 Ziraat Fakültesi (Özgün, 2005)

Şekil 5.15 Çocuk Evi (Özgün, 2005)

Yamaç Kafe

Manzaraya hakim bir noktada konumlandırılmış olan Yamaç kafe yapımında ahşap malzeme kullanılmıştır. Kafe içinde bayan ve erkek olmak üzere iki WC, bir mutfak, biri misafir ağırlamaya yönelik diğeri ise akademik ve idari personelin faydalandığı yaklaşık 100 kişilik iki yemek salonu bulunmaktadır. Kafenin ayrıca yazlık açık kısmı da mevcuttur (Şekil 5.16).

Şekil 5.16.Yamaç Kafe (Özgün, 2005)

Değirmen Kafe

Yerleşke içinde manzara hakimiyeti olan bir diğer noktada konumlandırılmış tarihi değeri olan eski bir değirmendir. Ulupınar Köyünden taşları numaralandırılarak sökülmüş ve yerleşkedeki yerine yine numaralara sadık kalınarak taşları döşenmiştir (Şekil 5.17). Değirmen çevresi açık oturma alanı olarak değerlendirilebilecek bir mekan özelliğindedir. Değirmen Kafenin yakın çevresinde, inşaat çalışmaları halen devam ettiğinden peyzaj uygulaması yapılamamıştır.

Kütüphane

Dış cephe giydirmesi olarak granit kaplamanın kullanıldığı tek bina olma özelliğine sahip kütüphane binasının yapımı tamamlanmış ancak iç donanımı henüz tamamlanmadığından hizmete açılmamıştır. 2006 yılı başında hizmete sunulması hedeflenmektedir (Şekil 5.18).

Şekil 5.17 Değirmen Kafe (Özgün, 2005)

Öğrenci Sosyal Etkinlik Merkezi (ÖSEM)

Terzioğlu Yerleşkesinde Ocak 2005 tarihinde hizmete giren Öğrenci Sosyal Etkinlik Merkezi (ÖSEM) toplam kapalı kullanım alanı olarak 9.000 m² den oluşan 3 katlı modern bir hizmet birimidir (Şekil 5.19).

Günde ortalama 3000 – 3500 kişiye yemek hizmeti sunulan, teknolojik, çağdaş bir mutfak ve yemekhanelere sahip olan binada; öğrenci yemek salonları, akademik personel yemek salonları ve idari personel yemek salonlarının yanı sıra, Rektörlük

toplantı ve yemek salonu, topluluk ve toplantı salonları ve çeşitli mağazalar bulunmaktadır.

Şekil 5.18 Kütüphane (Özgün, 2005)

Şekil 5.19 Öğrenci Sosyal Etkinlik Merkezi (OSEM) (Özgün, 2005)

Spor Kompleksi

Spor Kompleksi binasının kat betonları dökülmüş ve halen çatı inşaatı devam etmektedir (Şekil 5.20). Yine Yerleşke içerisinde uzay çatı özelliğine sahip tek binadır. Çatı ısı yalıtımlı olarak sandviç şeklinde kaplanmaktadır. Bina içinde; havalandırma ve klima tesisat odası, tribünler, saha, büfe ve kafeterya, soyunma odaları, duş ve tuvaletler, duvar tenisi odası ve idare kısımları bulunmaktadır. Binanın 2006 yılı sonuna doğru hizmete açılması hedeflenmektedir.

Troia Kültür Merkezi

Troia Kültür Merkezi 1 adet büyük (550 kişi kapasiteli) ve 4 adet küçük (150 kişi kapasiteli) salonlarıyla hizmet vermektedir. Kültür Merkezi ısıtma-soğutma sistemli ve her türlü alt yapıyla donatılmıştır (şekil 5.21).

Terzioğlu Yerleşkesi Açık Alan Kullanımları

Üniversite yerleşkelerinde yapılar dışında kalan açık alanların önemli bir bölümü yeşil alanlara ayrılmaktadır. Estetik ve fonksiyonel amaçlarla düzenlenen yeşil alanlardaki bitkiler ile; gürültüyü azaltma, tozu kontrol etme, trafiği yönlendirme, yerleşkenin sınırlarını tanımlayarak güvenliğini sağlama, özel kullanım alanlarında gizlilik, intim alanlar oluşturma vb özelliklerin sağlanması amaçlanmıştır. Bu zelliklerinin yanı sıra bitkiler renk ve dokularıyla olduğu kadar aynı türlerin yoğun kullanılmasıyla da yerleşkelere anlam ve kimlik kazandırırılar.

şekil 5.20 Spor Kompleksi (zgn, 2005)

Yerleşkeye giriş İzmir-Çanakkale Karayolu üzerinden döner kavşakla yerleşke ana yoluna bağlanan tek bir noktadan verilmiştir. Giriş noktasının kuzeyinde Evim ve Beldemiz Yapı Kooperatifi yerleşim birimleri, batısında niversite adının yazılı olduğu 3x5 m ebatlarında beton kaide üzerine metal harflerle oluşturulmuş isim tabelası ve onu bodur çalılar ve mevsimlik bitkilerle destekleyen yeşil alan, Meslek Yüksek Okulu, İlahiyat ve Güzel Sanatlar Fakültesi, doğusunda Karayollarına ait eksoz muayene alanı ve Kipa alışveriş merkezi, hemen arkasında Kolin Oteli,

güneyinde ise yerleşkeye giriş yolu bulunmaktadır. Yerleşkenin çevre sınırlandırılmasında beton direkler arasında tel kullanılmıştır. Yerleşke girişinde araç ve yayaların kontrollü girişlerini sağlamak amacıyla küçük bir kontrol kulübesi bulunmaktadır. Kontrol kulübesi yerleşkeye giriş yolunu geliş ve gidiş yönünde ikiye bölmektedir. Giriş noktasında ayrıca otobüs ve dolmuş durağı ve 4-5 araçlık ziyaretçi otoparkı bulunmaktadır (Şekil 5.22 ve Şekil 5.23).

Şekil 5.21. Troia Kültür Merkezi (Özgün, 2005)

Şekil 5.22. Terzioğlu Yerleşkesi Giriş Noktası (Özgün, 2005)

Üniversite yerleşimlerine araç ve yaya ulaşımı, İzmir-Çanakkale Karayolu üzerinden sağlanan kontrollü bir giriş noktasından sonra yerleşkeyi ortadan ikiye bölerek yerleşimleri çevreleyen bir araç yolu ile sağlanmaktadır (Şekil 5.24).

Yerleşkeye kısmen lineer yerleşim modeli özelliği veren ana ulaşım yolu her yerleşim biriminin otopark alanına kadar uzanarak, yerleşke genelinde ki eğitim bölgesi, idari merkez, sosyal ve kültürel merkez ve diğer mevcut birimlere dağıtım sağlamaktadır.

Halen bazı birimlerin inşaat çalışmaları devam ettiğinden araç yolu, Fen-Edebiyat Fakültesi önünde son bulmaktadır. Ana yol başlangıç noktasından itibaren yaklaşık 300 m.si kilit parke taşla döşenmiş ve refüj kullanılmamıştır. Yolun bu kısmında her iki tarafında da yaya yolu bırakılırken, diğer kısmında tek yönü yaya yoluna ayrılmıştır. Yolun geri kalan kısmı ise beton olarak bırakılmış ve yaklaşık 1 m. genişliğinde orta refüjle gidiş geliş olarak ayrılmıştır.

Şekil 5.23. Terzioğlu Yerleşkesi Bilgilendirme Tabelası (Özgün, 2005)

Şekil 5.24. Ulaşım Ağı (Özgün, 2005)

Yerleşkeye ulaşım üniversite ringleri veya şehir içi dolmuş ve minibüsleriyle sağlanmaktadır. Yerleşke alanının oturtulduğu alan eğimli bir yapıya sahip olduğundan özellikle kar yağışının yoğun olduğu zamanlarda yolda ki buzlanma sebebiyle yerleşkeye ulaşım sağlanamamaktadır. Anayola, hizmet birimlerine yakın olarak konumlandırılmış duraklar oturtulmuştur. Her fakültenin ve hizmet birimlerinin yakın çevresinde otopark alanı bulunmaktadır.

Yerleşkedeki yeşil alanları; yerleşim birimlerinin yakın çevresi, ana ulaşım yolunun sağlı sollu her iki tarafı ve orta refüj, rekreasyonel amaca yönelik oluşturulan alanlar, ağaçlandırma alanları, tarım arazileri ve ormanlık alanlar olarak sınıflandırmak mümkündür.

Eğitim bölgesi içinde ve çevresinde, ulaşımı sağlayan yollar, bina çevreleri, düzenli ve bakımlı bir açık-yeşil alan varlığını ortaya koymaktadır. Merkez yerleşke alanında, araç ve yaya yollarının kenarları, rektörlük, yamaç kafe-restaurant ve inşaatı tamamlanmış olan fakültelerin yakın çevrelerinin peyzaj düzenlemeleri yapılmıştır. Ayrıca yamaç kafe-restaurant ile rektörlük binası arasında M. Akif Terzioğlu anısına bir park yapılmıştır.

Yerleşke içinde inşaatı tamamlanıp hizmete giren birimlerin yakın çevreleri Rektörlüğe bağlı Ağaçlandırma ve Çevre Düzenleme Birimi tarafından projelendirilerek peyzaj çalışmaları yapılmıştır. Her bina yapısal olarak farklılık (Kat yüksekliği, çatı özelliği, dış cephe farkı vb.) gösterdiği gibi sahip olduğu farklı arazi plastiği ile birbirinden değişik peyzaj dokusuna sahiptir. Örneğin yamaç kafe ve yakın çevresinde mevcut eğim nedeniyle doğal taş setler ve bu setleri örten bir bitkilendirme şekline gidilirken (Şekil 5.25), Rektörlük binası çevresinde alanın düz olması sebebiyle daha geniş çim alanlar görebilmek mümkündür.

Ana ulaşım ağının her iki tarafında düzenli bir yol kenarı bitkilendirmesi görülmektedir (Şekil 5.26 ve 5.27).

Yol kenarlarına katalpa (*Catalpa bignonioides*) ve devamında tespih ağacı (*Melia azederach*), gümüşi yapraklı ihlamur (*Tilia tomentosa*) ve çınar (*Platanus orientalis*) belli bir düzende ve karşılıklı olarak dikilmiştir. Yaya yollarında da aynı sistemde alleler oluşturulmuş ve çoğunlukla top akasya (*Robinia pseudoacacia* *Umbraculifera Extra*), dişbudak (*Fraxinus excelsior*), erguvan (*Cercis siliquastrum*)

ve leylak (*Syringa vulgaris*) gibi türlerin kullanıldığı görülmektedir. Ancak ağaçlar yeni dikim olduğundan gölge etkisi oluşturmamaktadır.

Ayrıca yerleşke genelinde kullanılan türler Çanakkale iklimine uygun türler (Şekil 5.28) olmasına rağmen bazı türlerin diğerlerine nazaran daha az geliştiği gözlenmiştir. Bunun nedenleri arasında yerleşkenin konumu itibarıyla yükseklik farkından kaynaklanan iklimsel değişiklik ve toprağın organik maddece zayıflığı sayılabilir. Ana ulaşım yolunu geliş ve gidiş istikametinde trafiği ikiye bölerek ayıran orta refüjde ise, yüksek aydınlatma elemanları bulunmaktadır. Yaklaşık 1m genişliğindeki orta refüjde ağaççık ve çalılıarın yanı sıra yer örtücü olarak buz çiçeği (*Mesembrianthemum barbatum*) kullanılmıştır.

Şekil 5.25. Yamaç Kafe Çevresi (Özgün, 2005)

Şekil 5.26. Yol Kenarı Bitkilendirmesi (Özgün, 2005)

Terzioğlu yerleşkesi konumu itibari ile manzara hakimiyetine sahip bir noktada konumlandırılmış ve çoğu yerleşim biriminden boğaz manzarası rahatlıkla görülebilmektedir. Rekreatyonel alanlardaki düzenlemelerde de manzara hakimiyeti dikkate alınmıştır. Yerleşkedeki yerleşim tam olarak bitmediği için rekreatyonel alanların eksikliği görülmektedir. Yamaç kafe ile Rektörlük binası arasında kalan alanda dinlenme ve seyir amaçlı bir park yapılmıştır. Parkın bir diğer özelliği üniversite arazilerini vakıf aracılığı ile bağışlayan Hüseyin Akif Terzioğlu anısına yapılmış ve onun adının verilmiş olmasıdır. Park içinde yapay taşlardan yapılmış şelaleli bir havuz bulunmaktadır (Şekil 5.29).

Şekil 5.27. Yol Kenarı Bitkilendirmesi ve Bakım Çalışmaları (Özgün, 2005)

Şekil 5.28. Yerleşke Genelinde Kullanılan Bitki Türlerinden Görünüm (Özgün, 2005)

Şekil 5.29. Hüseyin Akif Terzioğlu Parkı Şelaleli Havuz Görünümü (Özgün, 2005)

Rektörlük binası ve inşaat çalışmaları devam etmekte olan Merkezi Kafeterya ile Kütüphane arasında kalan geniş açık alan ise tören alanı ve bir bilim anıtının bulunacağı geniş bir rekreasyonel alan olarak düzenlenmesi tasarlanmış ve projesi tamamlanmıştır. Ancak yapım çalışmaları hala devam etmektedir (Şekil 5.30). Bu alanın bir diğer özelliği, yerleşke genelinde yerleşim birimleri arasında kalan ve rekreasyonel amaca yönelik en geniş açık alan olmasıdır. Alanın projesi; yerleşke içindeki ortak kullanım alanlarının ve toplanma noktasının merkezi olacak ve resmi törenler, öğrenci şenlikleri, diploma törenleri gibi aktivitelere olanak sağlayacak şekilde tasarlanmıştır. Tasarlanan projeye ait leke çalışması Ek 4’te sunulmuştur. Yine Değirmen Kafe’nin yakın çevresi de bu amaç doğrultusunda projelendirilmektedir. Fen-Edebiyat Fakültesi’nin bittiği noktada 5000 kişilik bir amfi tiyatro inşaatı başlatılmıştır (Şekil 5.31).

Ayrıca Su Ürünleri Fakültesinin hemen arka kısmında yer alan değirmen kafe ve amfi tiyatro arasında kalan alanında dinlenme ve seyir amaçlı rekreasyonel alan olarak değerlendirilmesi düşünülmektedir.

Yerleşke içerisinde inşaatına başlanılmış olup önümüzdeki bir dönemde bitirilmesi hedeflenen spor kompleksi kapsamında; akademik, idari personel ve öğrencilerin yararlanabileceği kapalı spor salonu yakın çevresinde, açık tenis sahası, futbol sahası, voleybol-basketbol sahası, yüzme havuzu ile otopark alanı tesisine

fiziksel gelişim planlarında yer verilmiştir. Ayrıca her fakültenin kendi bahçesinde basketbol ve voleybol sahaları bulunmaktadır (Şekil 5.32).

Şekil 5.30 Tören Alanı ve Bilim Anıtı (Özgün, 2005)

Şekil 5.31. Amfi Tiyatro (Özgün, 2005)

Mevcut açık alan kullanımlarına ek olarak yerleşke içerisinde yaklaşık 46 dekar büyüklüğe sahip bir botanik bahçesi tesisi planlanmaktadır. Halen alt yapı ve bütçe çalışmaları devam etmektedir. Ziraat Fakültesi ile Rektörlük Ağaçlandırma ve Çevre Düzenleme Müdürlüğü'nün kullanımı altında bulunan bahçede, proje çalışmalarına başlanılmış olup alanda halihazırda ıslah çalışmaları sürdürülmektedir.

Yerleşke genelinde peyzaj tasarımı tamamlanmış olan alanlar farklı tiplerde yüksek boylu armatörler ve yer yer çim armatürleriyle aydınlatılmıştır. Ana ulaşım yolunda ise orta refüjlerde yol boyunca büyük aydınlatma direkleri bulunmaktadır.

Şekil 5.32. ÇMYO Voleybol-Basketbol Sahası (Özgün, 2005)

Yerleşkenin giriş noktasından itibaren kimi noktalarda saç tabaka kimi noktalarda ise ahşap levhalarla yönlendirme tabelaları bulunmaktadır. Ahşap donanımlı mekanlarda ahşap yönlendirme elemanı kullanılmıştır.

Yerleşkedeki rekreasyonel alanlar tam olarak teşkil edilmediğinden peyzaj donatı elemanları da oldukça az sayıda ve çok az çeşit içermektedir. Hüseyin Akif Terzioğlu Parkı (Şekil 5.33) dışındaki diğer mekanlar peyzaj donatı elemanları açısından oldukça zayıftır. Anıt alanındaki pergola ve oturma alanları da henüz tamamlanmamıştır. Ancak Güzel Sanatlar Fakültesi tarafından tüm alanda değerlendirmek üzere seramik aydınlatma elemanları, oturma elemanları, çeşmeler ve süs objeleri tasarımı hazırlanmış ve 2006 yılı içinde peyzaj çalışmaları biten alanlarda kullanılacak duruma gelecektir.

Terzioğlu yerleşkesinde sınırlara yakın çıplak alanlarda özellikle erozyonu önlemek ve yeşil alan oluşturmak amacıyla toplu ağaç dikimleri yapılmaktadır (Şekil 5.34). Ağaçlandırma çalışmalarında, yerleşke sınırları içindeki ormanlık alanlarla bütünlük sağlaması amacıyla ibreli türler ve yangın önlemeye yönelik yapraklı ağaçlar kullanılmıştır. Tüm yerleşkeyi çevreleyen alanda kuruluşundan bu yana yoğun ve periyodik bir şekilde ağaçlandırma çalışmaları devam etmektedir.

Bu ağaçlandırma alanları yerleşke gelişme sınırlarının belirlenmesin yanı sıra gelecekte estetik ve fonksiyonel amaçlı yeşil alanların artışına ve dolayısı ile yerleşke rekreasyon olanaklarına katkı sağlayacaktır.

Şekil 5.33. Hüseyin Akif Terzioğlu Parkı (Özgün, 2005)

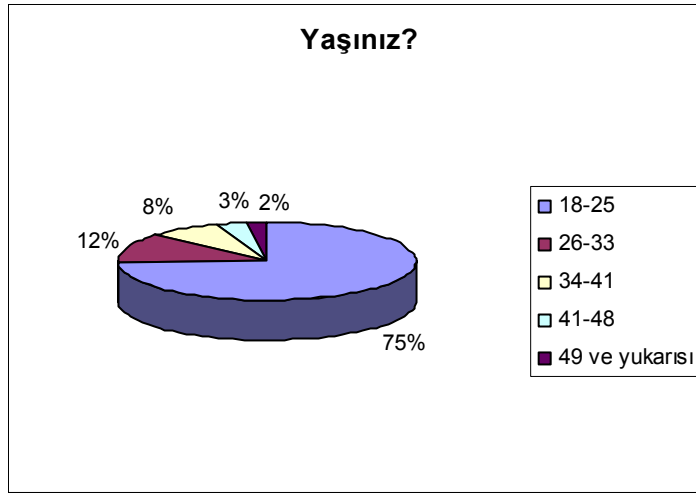
Şekil 5.34. Ağaç Dikim Alanı (Özgün, 2005)

Yerleşkede her birimin kendine ait otopark alanı bulunmaktadır. Ancak yerleşke nüfusu arttıkça otopark sayısı yetersiz kalmaktadır. Özellikle Ziraat Fakültesi ve Fen-Edebiyat Fakültesinde ki otoparklar fakülte nüfusuna göre yetersiz kalmaktadır. Ayrıca yerleşke girişinde de yeterli sayıda ziyaretçi otoparkı bulunmamaktadır. Bu nedenle inşaat çalışmalarının sürdüğü alanda otopark alanları için rezerv alanlar bırakılmalıdır.

5.3. Araştırma Alanı İle İlgili Anket Sonuçları

Ek 3 örneğinde de belirtildiği gibi 400 kişiyi kapsayan standart formlarla yerinde yapılan anketlerden çıkan sonuçlar değerlendirilerek öğrencilerin, akademik ve idari personelin ve diğer çalışanların istek, eğilim ve gereksinimleri belirlenmiştir.

Şekil 5.35 incelendiğinde anket yapılan bireylerin yaş gruplarına göre % 75'i 18-25 yaş arası, % 12'si 26-33 yaş arası, % 8'i 34-41 yaş arası, % 3'ü 41-48 yaş arası, % 2'si 49 yaş ve yukarısı grubunda bulunmaktadır.

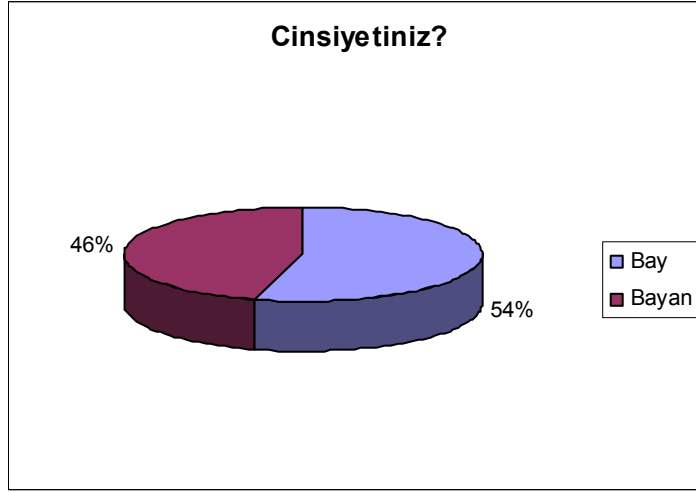
Şekil 5.35. Yaş Grubu

Cinsiyet durumlarına göre ankete katılanların % 54'ü bay ve % 46'sı bayandır (Şekil 5.36).

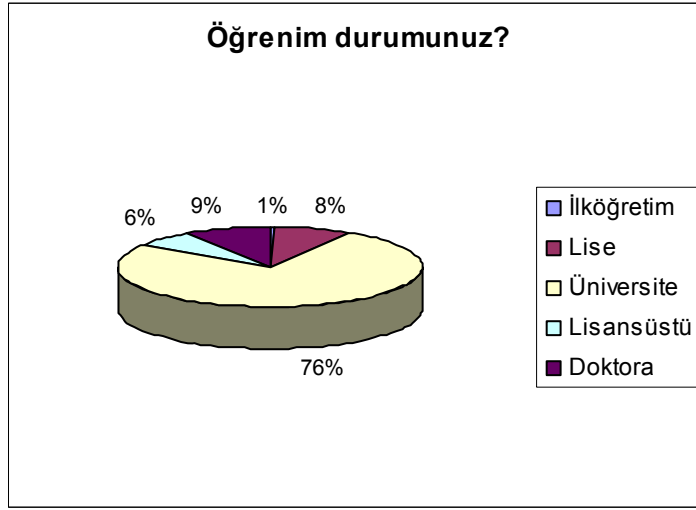
Eğitim ve öğrenim durumlarına göre % 1'i ilkokul, % 8'i lise, % 76'sı üniversite, % 6'sı lisansüstü, % 9'u ise doktora eğitimi görmüştür (Şekil 5.37).

Ankete katılanların meslek dağılımı ise; % 71'i öğrenci, % 11'i idari personel, % 2'si işçi, %15'i akademik personel şeklindedir. Diğer meslek sahiplerinin oranı ise % 1' dir (Şekil 5.38).

Aylık net gelir belirlemede ise katılımcıların; 0-300 YTL gelir aralığının % 43, 301-600 YTL gelir aralığının % 31, 601-900 YTL gelir aralığının % 13, 901-1200 YTL gelir aralığının % 8, 1200 YTL ve yukarıdaki gelir aralığının % 5 olduğu görülmektedir (Şekil 5.39).

Şekil 5.36. Cinsiyeti

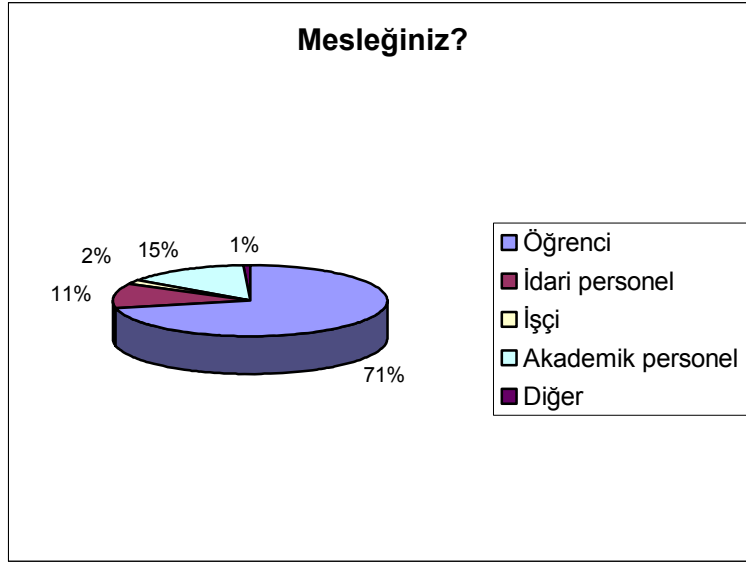

Şekil 5.37. Öğrenim Durumu

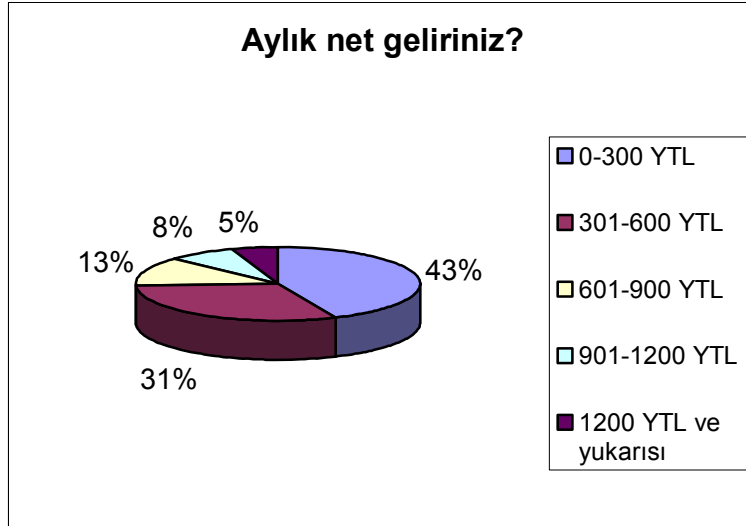
Ankete katılanların ÇOMÜ' de bulunma süreleri; 1 yıldan az bulunanlar % 36, 1-3 yıl arasında bulunanlar % 42, 4-6 yıl arasında bulunanlar % 13, 7 yıl ve daha fazla bir süre içinde bulunanlar ise % 9 dur (Şekil 5.40).

Yerleşke içindeki kapalı alan kullanımlarının yer seçimini doğru buluyor musunuz sorusuna, ankete katılanların % 62'si hayır, % 38'i ise evet olarak yanıt vermiştir (Şekil 5.41).

Yapılan anket sonucunda yerleşkede görülen kapalı alan kullanım eksiklikleri önem sırasına göre; sağlık, sosyal ve kültürel gereksinimlerin karşılanabileceği mekanlar % 37, sportif kapalı mekanlar % 32, eğitim ve öğretimle ilgili donanımlar % 19, fiziki yapı % 11 şeklinde sıralanabilir (Şekil 5.42).

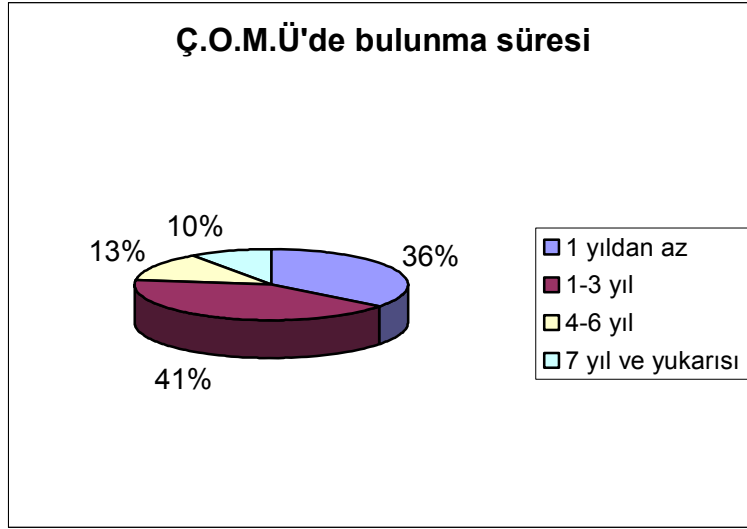
Şekil 5.38. Mesleği

Şekil 5.39. Aylık Net Geliri

Alan kullanımlarının yetersizliği konusundaki değerlendirmede ise; akademik bölge % 12, ortak kullanım alanları % 73 ve barınma bölgesi % 15 olmak üzere, yerleşkede en çok ortak kullanım alanlarına gereksinim duyulduğu açığa çıkmıştır (Şekil 5.43).

Barınma ünitelerinin gereksinimi sorusu üzerine, yerleşke içinde yer alması gerekliliğine yönelik; % 61 oranında evet, % 39 oranında ise hayır yanıtı alınmıştır (Şekil 5.44).

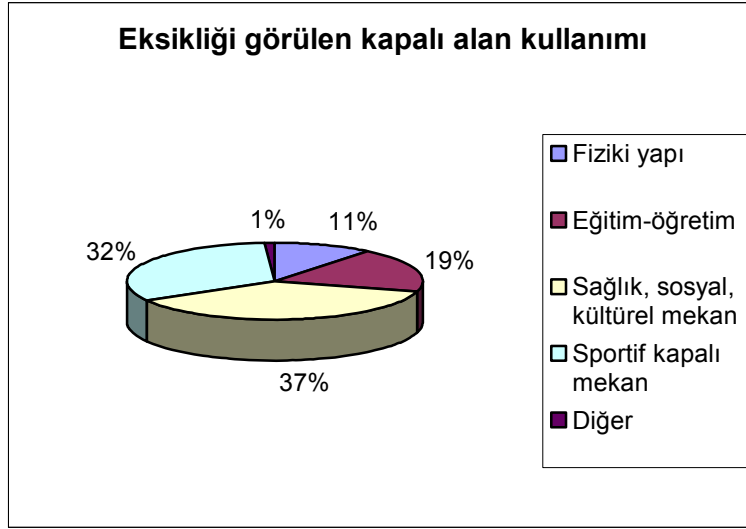

Şekil 5.40. ÇOMÜ'de Bulunma Süresi

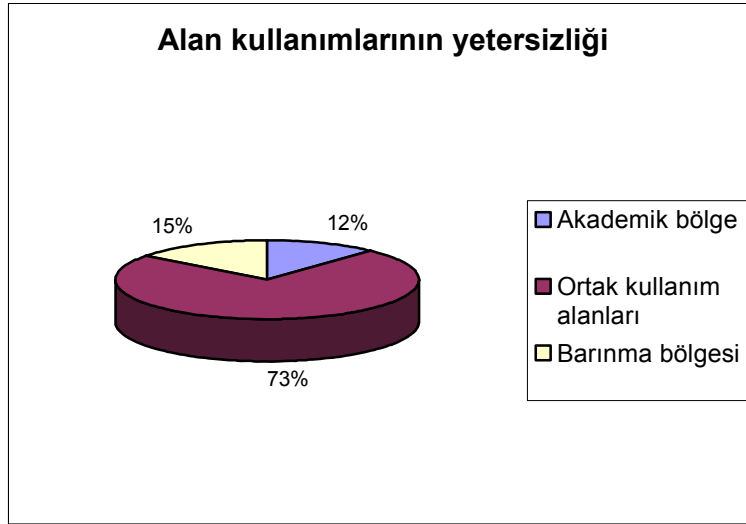

Şekil 5.41. Kapalı Alan Kullanımlarının Yer Seçimi Doğruluğu

Yerleşkedeki açık alan kullanım eksikliklerine yönelik ankete katılanlar arasındaki değerlendirme sonucunda; % 29 oranıyla rekreasyonel alanların eksikliği birinci sırada yer almaktadır. Diğer eksiklikler ise sırasıyla; bitkilendirme % 18, botanik bahçesi % 14, tören alanları % 10, girişler, yaya ve taşıt dolaşım ağı % 8, donatı elemanları % 7, otoparkların eksiklik oranı ise % 5 olarak ortaya çıkmıştır (Şekil 5.45).

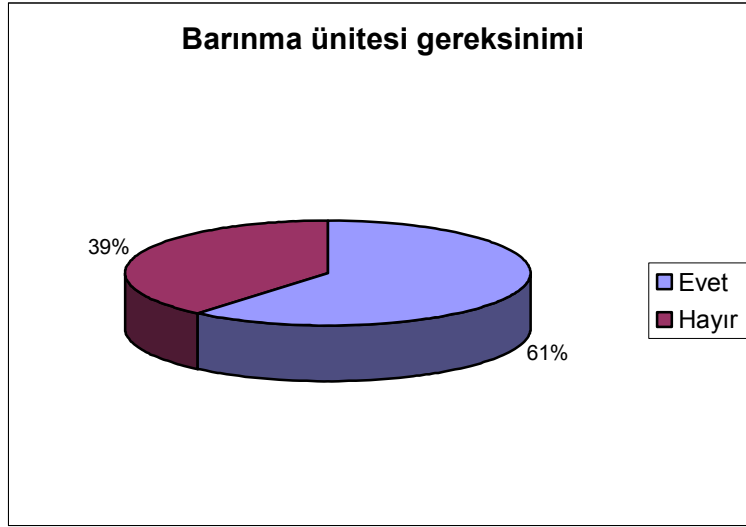
Şekil 5.42. Eksikliği Görülen Kapalı Alan Kullanımları

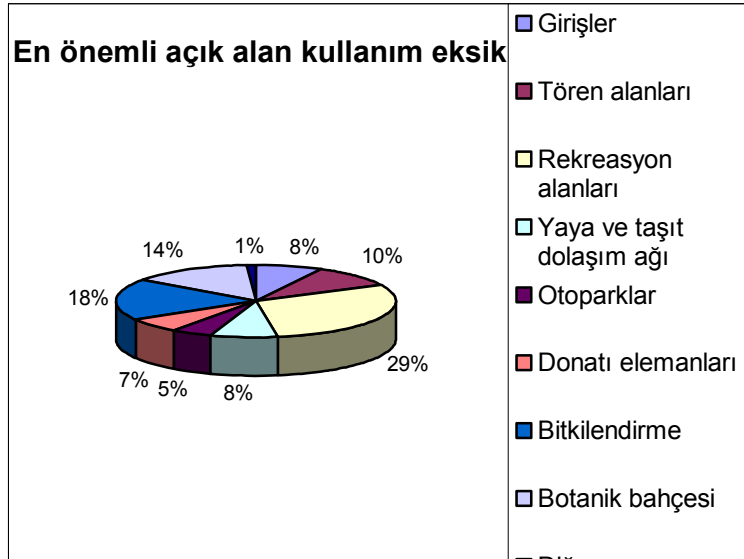
Şekil 5.43. Alan Kullanımlarının Yetersizliği

Ankete katılanlara sorulan yerleşke içindeki vurgu yapabilecek en önemli yer ve çevresi sorusuna ise; anıt ve çevresi % 27, giriş noktası % 26, Troia amfisi % 16, Yamaç kafe ve çevresi % 15, ÖSEM binası ve çevresi % 14 oranları ile birbirine oldukça yakın yanıtlar verilmiştir (Şekil 5.46).

Terzioğlu yerleşkesindeki açık alan kullanımlarında rahatsız edici unsurlar olarak; % 32 oranıyla rüzgarın en başta yer aldığı sonrasında ise % 28 oranla koku ve % 26 oranında da yeşil alan eksikliği olduğu görülmektedir. Bu soruda alt yapı % 10 ve gürültü ise % 2 oranında değerlendirilmiştir (Şekil 5.47).

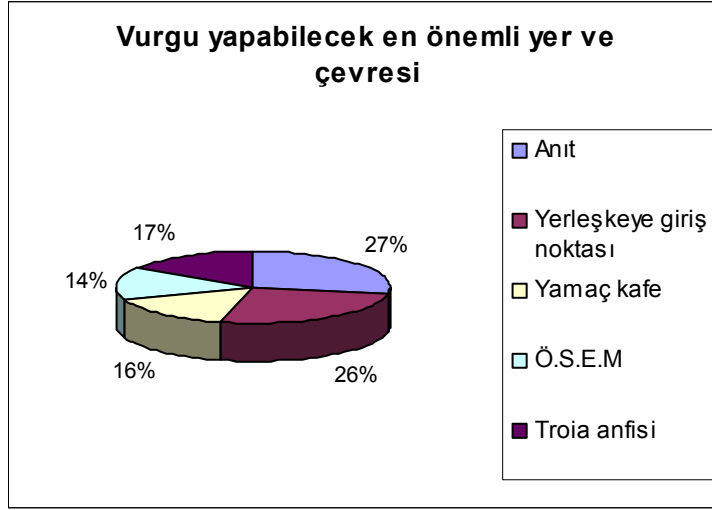

Şekil 5.44. Barınma Ünitesi Gereksinimi

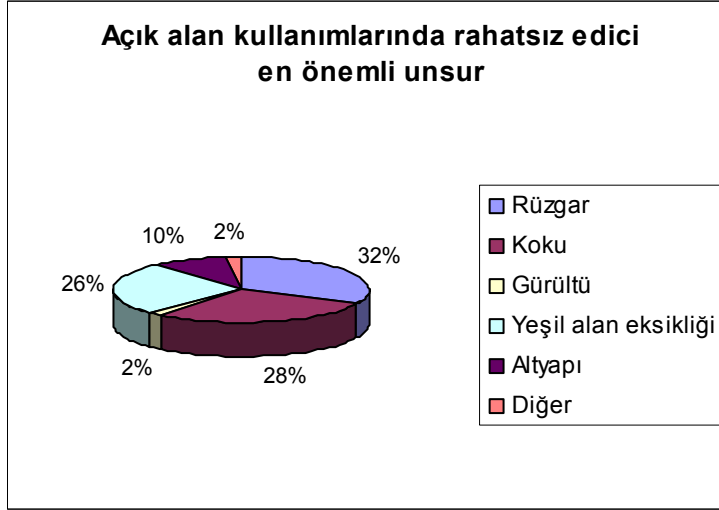

Şekil 5.45. Açık Alan Kullanımlarının Eksikliği

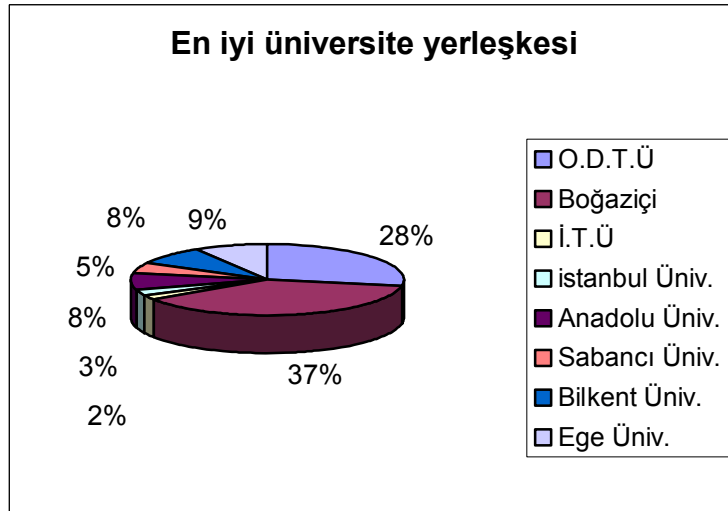
Yapılan anket çalışmasında, ülkemizdeki en iyi üniversite yerleşkeleri içinde ilk üçünün belirtilmesi istendiğinde, Boğaziçi Üniversitesi % 38 oranıyla birinci sırada yer almıştır. % 28'le ODTÜ, sonrasında % 9'la Ege Üniversitesi ve % 8'le de Anadolu ve Bilkent Üniversiteleri gelmektedir (Şekil 5.48).

Şekil 5.46. Vurgu Yapabilecek En Önemli Yer ve Çevresi

Şekil 5.47. Açık Alan Kullanımlarında Rahatsız Edici En Önemli Unsur

Şekil 5.48. En İyi Üniversite Yerleşkesi

BÖLÜM 6

TARTIŞMA VE SONUÇ

Çanakkale kentine giriş noktasında bulunan ÇOMÜ Terzioğlu Yerleşkesi kentin dışı doğru gelişim noktasında dağılım gösteren yerleşim birimleriyle bitişik konumdadır. Kentin bu yönde gelişim sürdüreceği düşünülürse Terzioğlu Yerleşkesi konum itibari ile kentten kopuk değildir. Ayrıca kent merkezinde bulunan Üniversiteye ait kültür merkezinde yapılan sosyal, sanatsal ve kültürel etkinlikler de kent toplumuyla üniversite arasındaki olumlu ilişkinin bir göstergesidir. Yine her fakültenin kendi ilgi alanları doğrultusunda belirli zamanlarda hazırladıkları seminer ve kurslarda özellikle kent sorunlarına ve kent halkının gereksinimlerine ağırlık verilemekte ve çözümsel yaklaşımlar üretilmektedir.

ÇOMÜ Terzioğlu Yerleşkesi yeni kurulmakta olan ve henüz yapım aşamasını tam olarak tamamlayamamış bir yerleşkedir. Yerleşkenin konumlandırıldığı alan irdelendiğinde; batıdan doğuya doğru giderek artan eğimli bir alan olması, yerleşkenin tam orta noktasından geçen yüksek gerilim hattının varlığı ve Su Ürünleri Fakültesinin hemen arka kısmında yer alan çöp depolama alanı ve ekolojik dengenin bozulması yerleşkedeki özellikle yapısal dokunun oluşturulması sırasında mevcut doğal bitki örtüsüne verilen zarar açısından yer seçimi kararının yanlış olduğu söylenebilir.

Yerleşkedeki eğim faktöründen dolayı alan üzerinde yapılan her türlü fiziki yapılanma erozyon riskini tetiklemektedir. Ayrıca yerleşkenin bazı noktalarında oldukça dik şevler bulunmaktadır. Bu noktalarda da özellikle şiddetli yağışlarda yüzey akışları meydana gelmektedir. Yerleşkedeki erozyon sorunun çözümlenebilmesi için öncelikle yerleşkenin oturduğu tüm arazinin en ve boy kesitleri alınarak aşırı ve merkezi yük noktaları saptanarak istinat duvarları oluşturulmalıdır.

Yine yukarıdan aşağıya doğru olan yüzey akışının önünü kesmek için alandaki drenaj çalışmaları yeniden ele alınmalı ve sadece drenajı içeren detaylı bir proje hazırlanarak en kısa zamanda uygulanmaya konulmalıdır. Alan üzerinde çevre düzenlemesi tamamlanmış eğimli alanlarda erozyonu önleme amaçlı bilinçli bir çalışma yapıldığı gözlenmektedir. Ayrıca ormanlık alanlardaki erozyon riski taşıyan

çıplak yüzeylerin yeniden ağaçlandırıldığı görülmektedir. İnşaat çalışmalarının devam ettiği alanlarda ise eğimli alanlarda toprak kaymalarının ve yüzey akışlarının devam ettiği gözlenmektedir.

Bu nedenle bu alanlarda da en kısa zamanda öncelikle drenaj çalışmaları ile sonrasında ise canlı ve cansız materyallerle peyzaj onarım yöntemlerinin uygulanması gerekmektedir (Çetinkaya, 2005).

Son yıllarda; oldukça sık kullanılan “Hydroseeding” (sulu püskürtme yöntemi) yöntemi özellikle dik şevlerde kullanılabilir bir yöntemdir. Yıl boyunca ve kolay uygulanabilmesi, çok kısa bir sürede yüzlerce dönüm alanın bitkilendirilebilmesi, tohum için gereken maddelere ve nemlendirici özelliğe sahip olması, alana eşit dağılma özelliği ve oldukça ekonomik bir yöntem olması açısından Terzioğlu yerleşkesindeki çok dik alanların bitkilendirilerek onarımı için önerilebilir bir yöntemdir (Çetinkaya, 2005).

Terzioğlu Yerleşkesi, kuzeyinde yer alan Çanakkale boğazıyla eşsiz bir manzara faktörüne sahiptir. Alanın giderek artan bir yüksekliğe sahip olması, mimari ve peyzaj açısından avantajlar sunarken, fiziksel yapılanmada özellikle alt yapı çalışmalarında (istinat duvarlarının yoğunluğu) maliyeti yükselten bir etmen olmuştur. Yerleşkenin başlangıç noktasıyla bitiş noktası arasında ki yaklaşık 90-100 m yükseklik farkından kaynaklanan % 12-15 arasında değişen eğimi, araç ve yaya ulaşımında da sıkıntılar meydana getirmektedir. Özellikle sert geçen kış aylarında buzlanma ve donmadan dolayı bu zorluklar artmakta ve çok kar yağışlı havalar da ulaşım sekteye uğramaktadır. Yine yükseklik farkından dolayı iklimsel farklılıklar da yaşanmaktadır. Özellikle Çanakkale kent ikliminin en karakteristik özelliği olan yaz kış dinmeyen rüzgar faktörü yerleşkede daha şiddetli olarak kendini hissettirmektedir. Rüzgar perdeleme amacıyla yapılan bitkilendirme çalışmaları ise, bitkiler henüz istenilen forma ulaşmadığından yetersiz kalmaktadır. Alanın jeolojik yapısında da kapalı alan kullanımlarına uygun olan alanlar açık alan kullanımlarına nazaran daha azdır. Nitekim % 71’i öğrencilerden oluşan yerleşke kullanıcıları arasında yapılan anket çalışmasında, kapalı alan kullanımlarının yer seçimiyle ilgili olarak sorulan soruda, ankete katılanların % 62’si yer seçimini doğru bulmadıklarını vurgulamıştır.

Yerleşkede Mühendislik-Mimarlık Fakültesi inşaatının hemen yakınında bulunan Çanakkale Belediyesine ait ve halen kullanılmakta olan çöp depolama alanı da yerleşke kullanımlarını olumsuz etkileyen faktörlerden biridir. Depolama alanının başka bir yere alınması için gereken çalışmalar yapılmış, yeni depolama alanı belirlenmiş, ancak mevcut çöp depolama alanının taşınması ve ıslah edilmesi için herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Özellikle sıcak ve rüzgarlı havalarda atıkların etrafa dağılması ve kötü koku oldukça rahatsızlık verecek boyuttadır. Yapılan anket çalışmasında, açık alan kullanımlarında rahatsız edici en önemli öge değerlendirmesine katılanların % 38'i rüzgar % 28'i de özellikle çöp depolama alanından kaynaklanan koku olarak vurgulama yapmıştır. Terzioğlu Yerleşkesinin tam orta noktasından alan boyunca geçen yüksek gerilim hattı da özellikle yakın çevresinde oluşturduğu elektromanyetik alan nedeniyle sağlık açısından önemli riskler taşımaktadır.

Yerleşkenin kurulmadan önceki arazi yapısına bakıldığında, yerleşkeyi bir ağ gibi saran sık orman örtüsünün devamı niteliğinde olan yer yer maki bitkilerinin yer aldığı bitkisel bir doku görünümündeydi. Yerleşkenin kurulması çalışmalarıyla birlikte özellikle kapalı alan kullanımlarının inşaatı sırasında mevcut bitki dokusunda kazı ve dolgu çalışmaları nedeniyle tahribat oluşmuştur. Bunun sonucunda orman örtüsünün arazinin alt kısımlarına olan yayılımının önü kesilmiştir. Bu durum alanın ekolojik dengesini bozduğu gibi aynı zamanda görsel açıdan da istenilmeyen bir görüntü oluşturmuştur.

Terzioğlu Yerleşkesi sahip olduğu nüfusu ile kapalı alan kullanımlarının yanı sıra açık alan kullanımlarının da eksikliğini yaşamaktadır. Yerleşke kullanıcıları içerisinde % 54'nü bay % 46'sını ise bayanların oluşturduğu 400 kişilik bir grup içinde en önemli açık alan kullanım eksikliği sorulduğunda % 29'luk bir oranla rekreasyonel alanlar birinci sırada, % 18'lik oranla bitkisel alanlar ikinci sırada ve % 14'lük oranla Botanik Bahçesi üçüncü sırada yer almıştır. Buradan da anlaşılacağı gibi yerleşkede, kullanıcıların eğitim ve çalışmadan arta kalan boş zamanlarını değerlendirebilecekleri rekreasyonel alan yetersizliği bulunmaktadır. Bu da daha çok yapılanmanın henüz tamamlanmamasından kaynaklanmaktadır. Proje kapsamında olan rekreasyonel alanların ve özellikle Botanik Bahçesinin yerleşkeye kazandırılmasıyla bu eksiklik azaltılmış olacaktır. Ancak gereksinimler

doğrultusunda oluşturulan her yeni yapılanmada öncelikle yerleşke nüfusuna getireceği değişiklik dikkate alınmalıdır. Ortak kullanım alanları (otopark, kantin, yemekhane, oturma alanları, spor alanları vb) için rezerv alanlar ayrılmalıdır. Taşıt ve yaya dolaşım ağı bütünlük içinde birbiriyle ilişkilendirilmelidir.

Yerleşkedeki kapalı alan kullanımlarına bakıldığında, dikkat çekici en önemli olumsuzluk çoğu binaya ait otopark alanının, binaların arka kısmında yer alması gerekirken ön cephelerinde yer almasıdır. Buda estetik açıdan çirkin bir görünüme sebep olmakta ayrıca bina giriş ve çıkışlarında olması gereken açık alanı daraltmaktadır. Yerleşke nüfusunun giderek artmasıyla yetersiz kalan otopark alanları için yeni öneri alanlar sunulmalı ve bina önlerindeki otopark alanları daha uygun alanlara taşınmalıdır.

Ayrıca bina tasarımlarında ve yer seçimlerinde jeolojik değerler dışındaki faktörlerin (rüzgar, güneş ve manzara gibi) pek fazla dikkate alınmadığı da görülmektedir. Gelecekte yapılması düşünülen binalarda iklimsel faktörler dikkate alınmalı, kullanılan malzemelerin dayanıklılığı ve vurgularda bütünlük ilkesine önem verilmelidir.

Yerleşkedeki çoğu binanın yerleşiminde gereğinden fazla kazı dolgu çalışmasının yapıldığı görülmektedir. Maliyet artışına neden olan en önemli etkenlerden biri de budur. Arazinin doğal yapısıyla fazla oynanmasından dolayı hem erozyon riski hem de gereksiz yere alt yapıdaki maliyet arttırılmıştır. Örneğin Truva Kültür Merkezi işlevselliği açısından da ana yola daha yakın bir şekilde konumlandırılması gerekirken daha geriye ve tepelik bir yamaca inşa edilmiştir. Sonuçta doğal formu bozulan yamaç önünde 5–6 m. lik bir istinat duvarı gereksinimi doğmuştur. Benzeri sıkıntılar diğer kapalı alan kullanımlarında da görülmektedir.

Kapalı alan kullanımlarında barınma ünitesi gereksinimi ile ilgili olarak sorulan soruda çoğunluğunu bayan öğrencilerin oluşturduğu % 61'lik bir grup evet olarak yanıt vermiştir. Ancak kullanıcıların akademik ve çalışanlardan oluşan çoğunluklu kısmı ise soruyu hayır yanıtı ile değerlendirmiştir. Barınma ünitesine en çok öğrencilerin gereksinim duyma nedeni, kentteki yurt binası eksikliği ve ev kiralarının çok yüksek olmasıdır. Gelişim planlaması kapsamında Mimarlık-Mühendislik Fakültesinin ilerisinde yapılması düşünülen yurt binaları projesi hayata geçirildiğinde bu sorun ortadan kalkacaktır.

Genel olarak kapalı alan kullanımlarının yakın çevresi ve diğer açık alanlar bakımli yeşil alanların varlığını göstermektedir. Planlama ve tasarımla amaçlanan “yaşayan ve paylaşılan mekanlar” oluşturma çabası içerisinde, noktasal yaklaşımlardan uzak, çevreyi tüm özellikleriyle bir bütün içinde değerlendirerek daha uyumlu ve etkili mekanlar yaratmak mümkündür. Bu anlamda ankete katılanlara yerleşkedeki vurgu yapabilecek en önemli yer ve çevresi sorusu yönlendirilmiş, buna göre katılanların % 28’i Atatürk Anıtının bulunduğu gençlik parkı şeklinde yanıt vermiştir. Sadece anıt ve çevresinin uygulandığı alanda projenin ikinci kısmı olan gençlik parkının da uygulanmasıyla birlikte bu talep azaltılmış olacaktır.

Terzioğlu Yerleşkesi kısmen lineer yerleşim sistemi özelliğini göstermektedir. Bu yönüyle de Bath Üniversitesi yerleşkesiyle benzerlikler taşımaktadır. Yerleşkede bölgeleme sisteminde ortak kullanım alanlarının (Çocuk Evi, Rektörlük, Merkezi Kütüphane, ÖSEM ve Su Ürünleri Fakültesi) ana ulaşım aksının sol yanında, akademik bölgenin ise çoğunluk olarak aksın sağ yanında yer aldığı görülmektedir. Yerleşkeyi ortadan ikiye bölen ana ulaşım ağı lineer sistemdeki orta bandı oluşturmakta ve aynı zamanda kentle yerleşkeyi birbirine bağlamaktadır. ÇOMÜ Terzioğlu Yerleşkesi batısında ve doğusunda tarım alanları ve ormanlık alanlarla sınırlı olduğundan fiziki gelişimini daha çok güney kısmına doğru sürdürmektedir. Yerleşkenin tam orta noktasından geçerek düzenli bir aks oluşturan ana ulaşım yolu gelişim noktasında da aynı şekilde konumlandırılmıştır. Lineer sistemde olduğu gibi büyüme ve gelişme bu ana aksın her iki yanında ve ilerleyen ucunda devam etmektedir. Gelişim süreci kapsamında yer alan en önemli proje Tıp Fakültesidir. Ancak yer seçimi ve biçim konusunda tam kesinlik kazanmamıştır. Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi, Mediko Sosyal Merkezi ve Botanik Bahçesi de gelişim süreci içinde yer alacak birimlerdir. Botanik bahçesi tamamlandıktan sonra gereksinimlerini (ulaşım ve dolaşım ağı, rekreasyonel alanlar, otoparklar vb.) kendi içinde çözebileceğinden, yerleşkenin diğer birimleri için yük oluşturmayacaktır.

Her fakültenin kendisine ait, çeşitli toplantılara ve sosyal aktivitelere olanak sağlayan açık ve kapalı mekanları bulunmaktadır. Buna rağmen ankete katılanların % 73’ü ortak kullanım alanlarının yetersizliğini vurgulamıştır. Bunun nedeni de yerleşke genelinde henüz merkezi nitelikte ve geniş rekreasyonel alanların

bulunmamasıdır. Projesi tamamlanıp uygulamaya geçilmiş olan Atatürk Anıtı, Gençlik Parkı (Ek 4) ve projesi hazırlanan Değirmen Kafe ile Amfi Tiyatro arasında yapılacak olan rekreasyonel alanlar açık alan kullanımlarında ki yetersizliği azaltacaktır. Aynı zamanda bu iki alan Terzioğlu Yerleşkesinin karakteristiğini belirleyici özelliğe sahip merkezi rekreasyonel alanlar olacaktır.

Terzioğlu Yerleşkesinde peyzaj çalışmalarında yöresel ve kent iklimine uygun bitki türleri kullanılmıştır. Ancak toprak yapısındaki verimsizlik ve yükseklik farkından kaynaklanan iklimsel değişimler nedeniyle özellikle bazı türler; gümüşi yapraklı ihlamur (*Tilia tomentosa*), güvey kandili (*Koelreuteria paniculata*) ve katalpa (*Catalpa bignonioides*) gelişim göstermekte zorlanmaktadır. Peyzaj uygulama çalışmaları için alana taşıma yoluyla bitkisel toprak getirilmekte ancak alan çok geniş olduğu için bitkisel toprağın derinliği 30 cm’i aşamamaktadır. Toprak periyodik olarak organik ve kimyasal gübrelerle desteklenmektedir. Ana ulaşım yolunun her iki tarafında oluşturulan yeşil bantla, hem yerleşkeye yaklaşım doğrultusunda yer yer değişik perspektifler sunularak estetik bir görüntü elde edilmiş hem de gerçekleştirilen bitkilendirmelerle kuzey ve kuzeydoğudan esen rüzgarın etkisinin azaltılması amaçlanmıştır.

Peyzaj alanlarında istinat duvarlarından mümkün olduğunca kaçınılmış, doğal teraslama kullanılarak, erozyonu önleyici kök yapısına sahip yasemin (*Jasminum nudiflorum*), meşe (*Quercus* sp), sinameki (*Cassia corymbosa*), ateş dikenini (*Pyracantha coccinea*), dağ muşmulası (*Cotoneaster* sp), ardıç (*Juniperus* sp) gibi bitkiler kullanılmıştır. Yerleşke genelinde manzara faktörünü ön plana çıkaran bitkilendirme tarzına gidilmiştir. Kuzey batısında yer alan sanayi tesislerinin ve yerleşim birimlerinin oluşturduğu çirkin görünümün de uygun ağaçlarla sık dikim yapılarak engellenmesi hedeflenmiştir. Özellikle eğimli ve çim yapılamayan alanlarda yer örtücü bitkiler kullanılmıştır. Değişik zamanlarda ve farklı renklerde çiçek açan yer örtücülerle; keçe tüylü boynuz otu (*Cerastium tomentosa*), kazayağı (*Carpobrotus achineciiformis*), koyun gözü (*Gazania rigens*), lavantin (*Santonina chamaecyparissus*), yer minesini (*Verbena hybrida*) vb. estetik açıdan etkili mekanlar yaratılmaya çalışılmıştır.

Yerleşke sınırları içinde bulunan ormanlık alanlarda periyodik olarak seyreltme ve bakım çalışmaları yapılmaktadır. Ayrıca her yıl yinelenen toplu ağaçlandırma

çalışmaları ile yeni koruluklar oluşturulmaktadır. Ormanlık alanlardaki dominant türler kızılçam (*Pinus brutia*) ve meşe (*Quercus sp*) kullanılarak bütünlük sağlanmaktadır. Planlı ve kontrollü bir bitkilendirmenin devamı yerleşkenin gelecekteki yeşil dokusunu oluşturmada önemli bir rol oynayacaktır. Aynı zamanda ileride Yerleşkedeki rekreasyonel aktivitelere de olanak sağlayan alanlar olarak değerlendirilebilecektir.

Yerleşkedeki peyzaj alanlarının ve bitkilendirilmiş alanların sulanmasında farklı yöntemlere gidilmiştir. Örneğin Rektörlük ve Fen-Edebiyat Fakültesi çevresinde otomatik sulama sistemi kullanılırken diğer mekanlarda vanalardan hortumlarla alınıp fiskiyelere verilen basit sulama sistemi kullanılmıştır. Yerleşkedeki sulamalar için farklı noktalarda bulunan 3 adet doğal su kaynağından yararlanılmaktadır. Her üçünden de farklı bağlantılarla alana dağılan sistemde borular bazı noktalarda yüzeyden geçirildiği için hem kış aylarında donu maruz kalmakta hem de estetik görünümü bozmaktadır. Doğal su kaynakları genel olarak yerleşkenin düşük kodlu noktalarında yer aldığından sulamada kullanılan su daha üst kodlara motopomp sistemi yardımıyla verilmektedir. Bu durum nedeniyle yükseklik artması ve uzaklık sonucunda suyun basıncı zayıflamakta ve sulama yetersiz olmaktadır. Yerleşkedeki bitkisel alanların miktarı arttıkça doğal su kaynakları yetersiz kalacaktır. Bu nedenle arazideki doğal su kaynaklarının tek bir noktada toplandığı arazinin yüksek bir noktasında konuşlandırılarak suyun cazibeli akışından da yararlanılabildiği bir merkezi sulama sisteminin ivedilikle yapılması gerekmektedir. Bu amaçla Troia Kültür Merkezi ile Amfi Tiyatro arasındaki boş alan değerlendirilebilir.

Birimler arası ilişkiyi ve taşıt-yaya dolaşım ağını oluşturan ulaşım, yerleşkelerin kullanılabilirliğini belirleyen en önemli unsurlardan birisidir. Terzioğlu Yerleşkesine kısmen lineer yerleşim sistemi özelliğini kazandıran ana ulaşım ağı, araziye ortadan ikiye bölen merkezi bir aks ve yan kollarla da yerleşim birimlerine uzanan bir şekildedir. Yolun girişten yaklaşık 150m'lik kısmı granit taşla kaplı diğer kısmı ise asfalt olarak yapılmıştır. Ana aks yerleşkedeki inşaat çalışmaları nedeniyle Su Ürünleri Fakültesi önünde son bulmaktadır. 2006 yılı içinde yolun devamının da yapılması hedeflenmektedir. Yerleşkenin gelişimini sürdüreceği noktada yolun

devam edecek kısmı için önerilen yol ve bina ilişkileri Şekil 6.1’de sunulmuştur. Yolda iki farklı malzemenin kullanılması bütünlük ilkesiyle uyuşmadığı gibi granit taş özellikle eğimin arttığı noktada pürüzlü yüzeyiyle daha uygun bir malzeme olacaktır. Ana yolda tek taraflı olarak yaya yolu bırakılmıştır. İniş ve çıkışlarda daha çok araçla ulaşım tercih edildiğinden yaya yolu şimdilik yeterli gelmektedir. Ancak zaman içerisinde yerleşke nüfusunun da artacağı düşünülürse ana yolun her iki tarafında da yaya yolu olması gerekliliği artacaktır. Birimler arasındaki geniş alanlardaki peyzaj çalışmaları tamamlanmadığından yaya dolaşım ağının tam bir bütünlüğünden söz etmek söz konusu değildir. Yaya yollarında beton parke taşların kullanıldığı görülmektedir. Rekreatif amaçlı mekanlarda ise traverten gibi daha özel taşlar kullanılmıştır. Ancak diğer tüm donatı elemanları gibi yaya yollarında kullanılan malzemeler de birbirini tamamlayıcı özellikte olmalıdır. Yeni oluşturulacak yaya dolaşımında, arazinin eğimli yapısından dolayı kullanıcıların seçtikleri kestirme yollar da dikkate alınmalıdır. Ayrıca uygun bitkilendirmelerle yönlendirmeler yapılmalıdır.

Yerleşke nüfusunun gelecek yıllarda göstereceği artışla doğru orantılı artacak oto sayısı düşünülerek yeterli sayıda otoparkın yer alması hedeflenmelidir. Bazı özel günlerde artış gösteren araç sayısı için uygun otopark alanları oluşturulmalıdır. Otopark alanları mümkün oldukça yeşil kuşaklarla bezendirilerek beton yoğunluğundan kurtarılmalıdır. Toplu taşımacılık sistemi daha da cazip hale getirilerek yerleşkedeki araç trafiği azaltılmalıdır.

Terzioğlu Yerleşkesinde yaşanan en önemli sorunlardan biri de altyapı sorunudur. Yerleşkede gelişim aşağıdan yukarıya doğru olmakta ve yapılacak olan her yeni birimle birlikte altyapı çalışmaları da gündeme gelmektedir. Alanın eğimli yapısından dolayı yeni yapılmakta olan yerlerdeki arazi değişiklikleri yapımı tamamlanmış ve hizmete girmiş yerler için risk meydana getirmektedir. Bu nedenle ivedilikle yerleşkenin bundan sonraki gelişim kısmı ile ilgili alt yapı projeleri bir bütün içinde oluşturularak öncelikli olarak tamamlanmalıdır. Özellikle açık ve kapalı drenaj sistemleri yeniden ele alınarak kapasite değerlendirilmesi yapılmalı ve gerekli yerlere ilaveler konmalıdır.

Terzioğlu Yerleşkesi giriş portelinde yer alan kulübe ve çevresi yeniden ele alınarak Üniversitenin Çanakkale kentinin tarihsel kimliğiyle bütünleşen özelliklerini

de ortaya koyan, daha nitelikli ve vurgulayıcı bir tasarımla yenilenmelidir. Örneğin kontrol kulübesinin her iki tarafına konulan çelik konstrüksiyon ayaklar üstüne çift sıra halinde uzay kafes sistemli bir kemer oluşturularak giriş porteli oluşturulabilir. Uzay kafesin kontrol kulübesiyle birleştiği merkezi noktada ise Çanakkale Kentinin kimliğiyle üniversitenin kimliğinin örtüştürüldüğü sanatsal bir çalışma yer alabilir.

Bir üniversitenin topluma kültürel, sosyal ve bilimsel yönden önderlik etmesinin üniversitenin işlevlerinden biri olduğu yadsınmaz. Bu noktada Terzioğlu yerleşkesi içinde kurulacak olan Botanik Bahçesi hem kentliye hem de üniversiteye birçok katkı sağlayacaktır. Botanik bahçesinin eğitim, araştırma, estetik katkı ve üniversiteye sağlayacağı olumlu imajın yanında, bölge halkına değişik bitki tür ve varyetelerini tanıtabilmek, ağaç sevgisini yaymak, hangi varyete ve formların o bölge koşullarında yetişebileceğini saptamak ve doğal olarak o bölgede bulunmayan odunsu bitkileri getirerek, bölgenin estetiğini, ekonomik önemini ve verimliliğini arttırmak, rekreasyon gereksinimini karşılamak gibi özellikleri de beraberinde getirerek halka önderlik etme ilkesini taşıyacaktır.

ÇOMÜ Terzioğlu Yerleşkesinde kurulacak olan Botanik Bahçesinin vadi konumundaki bir alanda ve doğal bir dere mecrasında yer alması, çeşitli iklim kuşaklarına sahip bitkiler için gerekli mikro klima adacıklarının oluşmasını sağlaması açısından da önemlidir.

Projesi tamamlanıp alt yapı çalışmalarına başlanılan Botanik Bahçesi yapımı için saptanan gereksinimler bir an önce karşılanarak kuruluş çalışmaları hızlandırılmalıdır. Ayrıca öğrenciler için pratik anlamda uygulama alanı olanağı sağlayacağından, başta Fen Edebiyat ve Ziraat Fakültesi olmak üzere diğer ilgili disiplinlerle ilişkilendirilmesi de önemlidir.

Yerleşke genelinde her fakülte bünyesinde bulunan spor alanlarıyla kısıtlı kalan sportif faaliyetler artırılmalı ve kapasite olarak genişletilmelidir. Halen yapım aşaması devam eden spor kompleksinin hizmete girmesiyle bu gereksinim de azaltılmış olacaktır. Bu tesislere ulaşım, tüm kullanıcılar için yakın ve kolay ulaşılabilir bir şekilde tasarlanmalıdır. Ayrıca spor alanlarının gerek üniversiteler arası gerekse kentsel ve bölgesel yarışmalara hizmet edebilecek alt yapı ve donanıma sahip olmaları gerekliliği de göz önünde tutulmalıdır.

Yerleşkeye yönelik hazırlanan projeler henüz tam olarak uygulamaya geçirilemediğinden mekanlarda donatı elemanlarının da eksikliği yaşanmaktadır. Ancak hizmete geçmiş mekanlarda oturma grupları, pergolalar, çöp ve aydınlatma elemanları ile donanım sağlandığı görülmektedir. Özellikle Terzioğlu Parkı bu açıdan öne çıkmaktadır. Yine aynı park içinde Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü hocalarının ve öğrencilerinin katkısıyla yapılacak olan sanat objeleri sergilenebilecektir. Bu çalışmalar diğer rekreasyonel alanlarda da değerlendirilerek dış mekan müzeleri oluşturulabilir.

Yerleşke genelinde orta refüjlerde yüksek aydınlatma elemanları ile yol aydınlatması yapılırken diğer mekanlarda daha alçak armatürler ve çim armatürleri kullanılmıştır. Tüm donatı elemanları için geçerli olan iklimsel faktörler ve çevreye uyum, aydınlatma elemanları içinde geçerlidir ve kullanılan tüm malzemeler birbiriyle uyumlu ve birbirini tamamlayan şekilde olmalıdır.

Tabelalar karmaşık alanları tarif etmek, trafik akışını yönlendirmek, bir alanı sembolik olarak tanımlamak amacıyla kullanılırlar. Bu tanımdan yola çıkarak değerlendirme yapıldığında Terzioğlu Yerleşkesindeki tabelaların yetersiz olduğu görülmektedir. Bu nedenle anlatım sadeliği içeren, standart ölçülerde, çevreye uyumlu, birbiriyle bütünlük içinde olan ve amacına uygun tabelalarla yeniden değerlendirilme yapılmalıdır. Özellikle yönlendirmenin giriş kısmında başlaması ve üniversitenin tanıtımı açısından yararlı olacağı düşüncesiyle yerleşkeye giriş noktasında yerleşim planını içeren bir bilgilendirme tabelasının konması daha işlevsel olacaktır.

ÇOMÜ Terzioğlu Yerleşkesi fiziksel gelişim sürecini henüz tamamlamamış bir yerleşke olarak bünyesinde bazı eksiklikleri barındırması gayet doğaldır. Ancak yapılanmanın bu aşamasına kadar da birçok deneyimler elde edilmiştir. Belki de bu deneyimler içinde en önemli nokta plansız gelişmedir. Bu da yerleşkenin konumunu, büyüklüğünü, formunu, karakterini, imajını ve çevresini belirten, kapalı ve açık alan kullanım sistemlerini gösteren ve gelecekteki kullanımlara dönük rezerv alanların belirlendiği bir master planın olmayışından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle Terzioğlu Yerleşkesinin fiziksel gelişim planlaması ve tasarımına yön verecek ve en az 30 yıllık bir gelişim sürecini içeren bir master plan çalışması yapılmalıdır. Bu çalışmada konu ile ilgili planlama ve tasarım disiplinlerinin ortaklaşa ve eşgüdüm

içerisinde yer almaları sağlanmalıdır. Bu süreçte gerektiğinde yerel yönetimler ile kent halkının da katılımının sağlanması yararlı olacaktır. Yerleşkede bundan sonra yapılacak faaliyetlerde, hazırlanacak olan master plan kararlarının dikkate alınması ve belli bir sistem içinde yürütülmesi gerekir.

Böylelikle ÇOMÜ Terzioğlu Yerleşkesi de kendi içinde tüm gereksinimlerini karşılayabilen ama aynı zamanda dışa dönük, evrenselleşirken yerelleşmeyi de ihmal etmeyen üniversite yerleşkeleri içindeki yerini pekiştirecektir.

KAYNAKLAR

- Abu-ghazze, T. A. 1999. Communicating Behavioral Research to Campus Design: Factors Affecting the Perception and Use of Outdoor Spaces at the University of Jordan. *Environment and Behavior*, 31(6), 764-804.
- Ak, T. 2005. Kentsel Dış Mekanlar Bağlamında Çanakkale Saat Kulesi ve Çevresine Yönelik Bir Görsel Analiz Çalışması. ÇOMÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale, 165.
- Akçın, H. ve Büyüksalih, G. 2005. Yerleşkelerdeki Zamansal Gelişimin Uydu Görüntüleri ve CBS İle Analizi, II. Ulusal Üniversite Yerleşke Planlaması ve Çevre Düzenlemesi Çalıştayı, 9–10 Haziran 2005, Kahramanmaraş.
- Akdoğan, G. 1971. Hacettepe Üniversitesi Kampüs Sahası Peyzaj Planlaması Esaslarının Tespiti Üzerine Bir Araştırma. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yıllığı, 21 (1), Ankara, 107–134.
- Aksoy, A. 2003. İnönü Üniversitesinin Tanıtımı, Üniversite Yerleşke Planlaması ve Çevre Düzenlemesi I. Ulusal Çalıştayı, 16–17–18.Ekim, Malatya.
- Altan, T., Gültekin, E., ve Uzun, G. 1982. Çukurova Üniversitesi Kampüsü Peyzaj Planlama Esasları Üzerine Bir Araştırma. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları: 163, Bilimsel Araştırmalar ve İncelemeler: 54s, Adana.
- Ana Britanica, 1990. Cilt 21, İstanbul, 470–471.
- Anonim, 1997. 1997 Genel Nüfus Sayımı. T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara.
- Anonim, 1998. Yüksek Öğretim Kanunu. Seçkin Yayınevi, Ankara.
- Anonim, 1999. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Yeni Kampüs Alanı Sondajlı Etüd ve Jeoteknik Değerlendirme Raporu, JMS (Jeoloji Mühendislik Sondaj), Ç.O.M.Ü Rektörlüğü Yapı İşleri Teknik Daire Başkanlığı, Çanakkale.
- Anonim, 2000. 2000 Genel Nüfus Sayımı. T.C Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara.
- Anonim, 2001. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Terzioğlu Yerleşkesinde Oluşan Kitle Hareketleri ve Erozyona İlişkin Rapor, Ç.O.M.Ü Jeoloji Mühendisliği Bölümü, Çanakkale (Yayınlanmamış).
- Anonim, 2004. Çanakkale Meteoroloji İstasyonu Verileri. Çanakkale.

- Anonim, 2005a. Maps of Cornell. <http://www.cornell.edu/maps/>
- Anonim, 2005b. Boğaziçi Üniversitesi. <http://www.boun.edu.tr>
- Anonim, 2005c. Ç.O.M.Ü Rektörlüğü, Yapı İşleri Teknik Daire Başkanlığı Verileri, Çanakkale.
- Anonim, 2006a. Georgia Tech Campus Master Plan-Capital Planing&Space Management Georgia Institute of Technology. <http://www.space.gatech.edu/masterplan.htm>
- Anonim, 2006b. McMaster University-Office of Public Relations-Our Campus-Campus Plan. <http://www.mcmaster.ca/ua/opr/campusplan>
- Anonim, 2006c. Kenyon College-Kenyon College Master Plan Summary . <http://www.kenyon.edu/x17336.xml>
- Anonim, 2006d. Campus Master Plan-Ohio University Lancaster. <http://www.lancaster.ohiou.edu/campusplan.shtml>.
- Anonim, 2006e. University Of Colorado At Boulder-Campus Master Plan. <http://www.colorado.edu/masterplan>
- Anonim, 2006f. SSU Master Plan Update-SSU Master Plan Revision-History of SSU Campus Master Plan. <http://www.sonoma.edu/facilities/history.htm>
- Anonim, 2006g. ISU Master Plan:2000 Supplemental Progress Update-1991 Campus Master Plan 2000 Supplemental Progress Report. <http://www.fpm.iastate.edu/planing/masterplan>
- Anonim, 2006h. SaintMary's University-Campus Master Plan-Why A Campus Master Plan.<http://www.smu.ca/masterplan>
- Anonim 2006ı. Master Planning Committee,University of Alaska Fairbank-What is The Purpose of Campus Master Plan. <http://www.uaf.edu/mastplan>
- Anonim, 2006i. “Bond University Master Planning and Stage Building Development” Tasarım Mimarlık İçmimarlık ve Görsel Sanatlar Dergisi, 99, 87-95.
- Anonim, 2006j. Bath University. <http://www.bath.ac.uk/>
- Anonim, 2006k. Stirling University Campus Life. <http://www.external.stir.ac.uk>
- Anonim, 2006l. Impressions of the Campus of the University of Twente <http://www.ce.utwente.nl>
- Anonim, 2006m. Bilkent Üniversitesi. <http://www.bilkent.edu.tr/>

- Anonim, 2006n. Ortadoğu Teknik Üniversitesi. <http://www.metutech.metu.edu.tr/>
- Anonim, 2006o. Gaziantep Üniversitesi. <http://www.gantep.edu.tr/>
- Anonim, 2006p. Atatürk Üniversitesi. <http://www.atauni.edu.tr/>
- Anonim, 2006r. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi. <http://www.comu.edu.tr/>
- Anonim, 2006s. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Ağaçlandırma ve Çevre Düzenleme Birimi Terzioğlu Yerleşkesi Verileri, Çanakkale.
- Arkun, A.K., Özkal, Ç. 2003. Eğitim Kurumlarında Peyzaj Tasarımı. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Yüksek Lisans Ders Notları, Ankara.
- Atmaca, M. 2003. Mustafa Kemal Üniversitesinin Tanıtımı, Üniversite Yerleşke Planlaması ve Çevre Düzenlemesi I. Ulusal Çalıştay, 16–17–18.Ekim, Malatya.
- Aydın, E. 2003. Yıldız Teknik Üniversitesinin Tanıtımı, Üniversite Yerleşke Planlaması ve Çevre Düzenlemesi I. Ulusal Çalıştay, 16–17–18.Ekim, Malatya.
- Aytaç, K. 1992. Avrupa Eğitim Tarihi , Marmara Üniversitesi Yayınları , İstanbul.
- Baytorun, A. 2005. Açılış Konuşmaları, II. Ulusal Üniversite Yerleşke Planlaması ve Çevre Düzenlemesi Çalıştay, 9–10 Haziran 2005, Kahramanmaraş.
- Begeç, H. 2002. Üniversitelerde Kampus Yerleşme Biçimleri. Yapı Mimarlık, Kültür ve Sanat Dergisi. 252, 57–63.
- Bekiroğlu, S., Osmanoğlu, F., Erdoğan, B. 2005. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Zeve Yerleşkesi, II. Ulusal Üniversite Yerleşke Planlaması ve Çevre Düzenlemesi Çalıştay, 9–10 Haziran 2005, Kahramanmaraş.
- Benli, A.C. 1998. A Comparative Study for University Campus Planning. Graduate Scholl of Natural and Applied Sciences of Dokuz Eylül University, İzmir, 162.
- Birkan, G. 1972. Türkiye’de Yüksek Öğretim Yatırımları, Mimarlık Dergisi, 12, Ankara.
- Bodur, M.N., Doygun, H., Gürün, D.K. 2005a. KSÜ Yerleşkelerinin Kahramanmaraş Kenti Genelinde Fonksiyon Bütünlüğü Bakımından İrdelenmesi, II. Ulusal Üniversite Yerleşke Planlaması ve Çevre Düzenlemesi Çalıştay, 9–10 Haziran 2005, Kahramanmaraş.

- Bodur, M.N., Doygun, H., Gürün, D.K. 2005b. KSÜ Avşar Yerleşkesinde Fiziksel Yapılanma Çalışmalarının Dünü, Bugünü ve Geleceği. II. Ulusal Üniversite Yerleşke Planlaması ve Çevre Düzenlemesi Çalıştayı, 9–10 Haziran 2005, Kahramanmaraş.
- Çağlan, D. 2003. TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası, Üniversite Yerleşke Planlaması ve Çevre Düzenlemesi I. Ulusal Çalıştayı, 16–17–18 Ekim, Malatya.
- Çetinkaya, F.B. 2005. Eğimli Alanlarda Peyzaj Onarım Tekniğinin Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Terzioğlu Yerleşkesi Örneğinde İrdelenmesi. ÇOMÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale, 119.
- Çınar, E. 1998. Üniversite Kampüs Planlaması ve Tasarımı Üzerine Bir Araştırma, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 117.
- Dober, R. 1964. Campus Planning. Reinhold Publishing Corp., New York, 314 p.
- Dober, R. 1992. Campus Design, John Wiley & Sons, Inc., USA
<http://cache.zoominfo.com/>
- Dober, R. 2000. Campus Landscape: Functions, Forms, Features. John Wiley & Sons, Inc. Printed in United States of America, ISBN: 0–471–35356–6, 259 p.
<http://amazon.com/gp/reader/>
- Doğan, H. 2003. Protokol Konuşmaları, Üniversite Yerleşke Planlaması ve Çevre Düzenlemesi I. Ulusal Çalıştayı, 16–17–18 Ekim, Malatya.
- Doğan, H. 2005. Evrenkent Yerleşkeleri ve Kent Yaşamındaki Önemi Örnek olay: İnönü Üniversitesi, II. Ulusal Üniversite Yerleşke Planlaması ve Çevre Düzenlemesi Çalıştayı, 9–10 Haziran 2005, Kahramanmaraş.
- Ekinci, O. 2003. Üniversite Yerleşkelerinin Konumu, Üniversite Yerleşke Planlaması ve Çevre Düzenlemesi I. Ulusal Çalıştayı, 16–17–18 Ekim, Malatya.
- Ekinci, O. 2005. Kent Kültürü ve Yerleşke Planlaması, II. Ulusal Üniversite Planlaması ve Çevre Düzenlemesi Çalıştayı, 9-10 Haziran 2005, Kahramanmaraş.
- Erdem, Ü. 2003. Ege Üniversitesinin Tanıtımı, Üniversite Yerleşke Planlaması ve Çevre Düzenlemesi I. Ulusal Çalıştayı, 16–17–18. Ekim, Malatya.

- Erkman, U. 1990. Büyüme ve Gelişme Açısından Üniversite Kampuslarında Planlama ve Tasarım Sorunları, İ.T.Ü. Mimarlık Baskı Atölyesi, İstanbul.
- Erpi, F. 1980. A Handbook on Urban Traffic Planing, Faculty of Architecture, M.E.T.U., Ankara, 81-87.
- Geray, C. 2003. Toplumsal İlişkiler Açısından Üniversite Yerleşkeleri, Üniversite Yerleşke Planlaması ve Çevre Düzenlemesi I. Ulusal Çalıştayı, 16-17-18 Ekim, Malatya.
- Gorbon, E. 1995. Darüşafaka Koleji Kampüs Planlaması. Arredamento Dekarosyon Dergisi:3, İstanbul, 24-28.
- Gürün, D.K. 2003. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesinin Tanıtımı. Üniversite Yerleşke Planlaması ve Çevre Düzenlemesi I. Ulusal Çalıştayı, 16-17-18 Ekim, Malatya.
- Gürüz, K. 1992. Batı Üniversitelerinin Tarihi Gelişimi, Çağdaş Eğitim Çağdaş Üniversite, T.C. Başbakanlık Yayını, Ankara, 355.
- Kaplan, K. 1996. Atatürk Üniversitesi Kampüsü Peyzaj Planlamasında Ortaya Çıkan Problemler ve Çözüm Yolları Üzerinde Bir Araştırma. Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.
- Kara, A. 1996. Mersin Üniversitesi Kampusu Alan Kullanımı Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Ç.Ü Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Adana (Yayınlanmamış).
- Kara, G. 2003. Harran Üniversitesinin Tanıtımı, Üniversite Yerleşke Planlaması ve Çevre Düzenlemesi I. Ulusal Çalıştayı, 16-17-18 Ekim, Malatya.
- Karaaslan, M. 1979. Üniversite Kampus Planlaması, Edirne Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisi, Edirne.
- Karakaş, B. N. 1999. Üniversite Kampusları Fiziksel Gelişim Planlama Süreci: Bartın Orman Fakültesi Örneği. Z.K.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Bartın, 202.
- Keleş, R. 1972. Yerleşme Kararları Açısından Büyük Kent Dışı Üniversiteler Sorunu, Mimarlık Dergisi, Sayı: 12, Ankara, 25-36.
- Kelkit, A., ve Oktay, P. 2005. Sosyo-Kültürel Açından Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Dardanos Yerleşkesi-Çanakkale Kenti İlişkisi. II. Ulusal

- Üniversite Planlaması ve Çevre Düzenlemesi Çalıştayı, 9-10 Haziran 2005, Kahramanmaraş.
- Koç, T. 2004. Çanakkale Yerleşiminin Durum Raporu 2003. Çanakkale Belediyesi, Yerel Gündem 21, Çanakkale, 416.
- Korkut, B; Çelik, S. 2005. Üniversite Yerleşkeleri Peyzaj Planlama İlkeleri, II. Ulusal Üniversite Planlaması ve Çevre Düzenlemesi Çalıştayı, 9-10 Haziran 2005, Kahramanmaraş.
- Koroğlu, D. 1988. Üniversite Yer Seçimi İçin Bir Model, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, Doktora Tezi, İstanbul.
- Kortan, E. 1981. Çağdaş Üniversite Kampüsleri Tasarımı, ODTÜ Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü, Ankara.
- Küçükbay, H. 2003. Üniversite Yerleşke Planlaması ve Çevre Düzenlemesi I. Ulusal Çalıştayı Protokol Konuşması. 16-17-18 Ekim, Malatya.
- Kwong-young, J. 2006. Landscape Architect. Archiworld Co., Ltd., Seoul, 196p.
- Meray, S.L. 1971. Üniversite Kavramları ve Modelleri, Büyük Kent Dışı Üniversiteler Sorunları Semineri, Mimarlar Odası Şubesi, İstanbul.
- Muthesius, S. 2000. The Postwar University: Utopianist Campus and College, Yale University Press, ABD, s: 248-249.
- Oktay, P. 2004. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Öneri Botanik Bahçesi Örneğinde Botanik Bahçeleri Planlama ve Tasarım İlkelerinin Ortaya Konulması Üzerinde Araştırmalar. ÇOMÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale, 91.
- Omay, E. 1990. Üniversitenin Toplum Yapısındaki Yeri, Yüksek Öğretimde Sorunlar ve Çözümler, Cem Yayınları, İstanbul, 17-29.
- Oruçkaptan, A. 2003. TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, Üniversite Yerleşke Planlaması ve Çevre Düzenlemesi I. Ulusal Çalıştayı, 16-17-18.Ekim, Malatya.
- Öner, S. 1999. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Merkez Kampüs Alanı Peyzaj Planlaması, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 111.
- Öztaş, Y. 1970. Yeni Kurulacak Olan Diyarbakır Ziya Gökalp Üniversitesi Kampüsünün Peyzajını Etkileyen Faktörler ve Arazi Kullanılışı Üzerine Bir

- Araştırma, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ziraat Fakültesi Yıllığı–1970, Sayı: 20, Ankara.
- Salıcı, Ç., Konaklı, N., ve Altunkasa, F. 2005. Çukurova Üniversitesi Örneğinde Yerleşke Tasarılmanın Peyzaj Tasarlama İlkelerine Göre Değerlendirilmesi, II. Ulusal Üniversite Planlaması ve Çevre Düzenlemesi Çalıştayı, 9-10 Haziran 2005, Kahramanmaraş.
- Savanick, S., ve Perry, J. 2001. University of Minnesota Sustainable Campus Initiative in Koester, Robert (ed.), Moving to the Mainstream: Greening of the Campus 4 Conference Proceedings, Vol. IV, 20-22 Sept 2001, Ball State, Indiana.
- Serez, M., Koçum, E., Çardak, H., ve Yüksek, G. 1999. Çanakkale- Merkez-Şekerpınar-Sarıcaeli-Kalabaklı Mevkii Eğitim Amaçlı Mevcut ve İlave Üniversite Alanının Ön Çed Raporu. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Yapı İşleri Teknik Daire Başkanlığı. Çanakkale.
- Soyyanmaz, E. 2003. Trakya Üniversitesinin Tanıtımı, Üniversite Yerleşke Planlaması ve Çevre Düzenlemesi I. Ulusal Çalıştayı, 16–17–18 Ekim, Malatya.
- Sönmez, A. 1972. Üniversitenin Toplumdaki Rolü, Mimarlık Dergisi, Sayı:12, Ankara, 41–43.
- Sönmez, H. 2003. Kentsel Kamusal Dış Mekanlara Yönelik Master Plan Oluşturma Çalışmalarının Ege ÜniversitesiYerleşkesi Örneğinde Ortaya Konması. Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. İzmir (Yayınlanmamış).
- Sönmez, H., ve Küçükbaş, E.V. 2005. Üniversite Yerleşkeleri İçin Bütüncül Bir Gelişim Önerisi: Yerleşke Mastır Planları. II. Ulusal Üniversite Planlaması ve Çevre Düzenlemesi Çalıştayı, 9-10 Haziran 2005, Kahramanmaraş.
- Sönmezer, K. 1995. Üniversiteler. Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi (Yayınlanmamış), İstanbul.
- Sönmezer, K. 2003. Modern Mimarinin Kentsel Deney Alanı: Üniversite Tasarımı, Doktora Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul.

- Sözen, M. 2003. Üniversite Yerleşke Planlaması ve Çevre Düzenlemesi I. Ulusal Çalıştay Açılış Oturumu Konuşması. 16-17-18 Ekim, Malatya.
- Sözen, M. 2005. Üniversite Yerleşke Alanlarının Ülke Bütünündeki Öncelikli Yeri. II. Ulusal Üniversite Planlaması ve Çevre Düzenlemesi Çalıştay, 9-10 Haziran 2005, Kahramanmaraş.
- Şengül, M. 2003. Öğrenci Üzerindeki Etkileri Açısından Üniversite Yerleşkeleri: İnönü Üniversitesi Örneği, Üniversite Yerleşke Planlaması ve Çevre Düzenlemesi I. Ulusal Çalıştay, 16-17-18 Ekim, Malatya.
- Tanrıverdi, F. 1976. Atatürk Üniversitesinde Peyzaj Planlama ve Uygulama Prensipleri Üzerine Bir Araştırma. Sevinç Matbaası, Ankara, 155-181.
- Tanrıverdi, F., ve Güçlü, K. 1984. Cumhuriyet Üniversitesi Kampüs Peyzaj Planlama ve Uygulama Prensipleri Üzerine Bir Araştırma, Cumhuriyet Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi 2, Sivas, 13-29.
- Taşova, N., 2001. Çukurova Üniversitesi Kampüs Sahası Çevresinin Son 50 Yıllık Yerleşim Değişimi ve Bunun Adana Yerleşim Tarihindeki Önemi. Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Adana, 63.
- Tekeli, İ. 1972. Büyükkent Dışı Üniversitelerin Kuruluş Yeri Sorunları Üzerine, Mimarlık Dergisi, Sayı:12, Ankara, 36-40.
- Thomas, A. G. 1991. The Campus as a Work of Art. Praeger Publishers, New York.
- Timur, T., 2000. "Kant ve Üniversite", Toplumsal Değişim ve Üniversiteler, 1. basım, İmge Kitabevi, Ankara, 42.
- Ünver, İ. 2003. TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası. Üniversite Yerleşke Planlaması ve Çevre Düzenlemesi 1. Ulusal Çalıştay, 16-17-18 Ekim 2003, Malatya.
- Yıldızoğlu, Z. ve Kelkit, A. 2005. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Yerleşkesi Fiziksel Gelişim Planlaması, II. Ulusal Üniversite Planlaması ve Çevre Düzenlemesi Çalıştay, 9-10 Haziran 2005, Kahramanmaraş.
- Yılmaz, M., Altan, T., Uzun, G., ve Gültekin, E. 1976. Çukurova Üniversitesi Kampüsü Ziraat Fakültesi Araştırma ve Üretim Çiftliği Alan Kullanımı Üzerine Bir Araştırma. Ç.Ü Ziraat Fakültesi Yıllığı 6(4), Adana, 225-253.
- Yılmaz, H. 2003. Atatürk Üniversitesi Tanıtımı, Üniversite Yerleşke Planlaması ve Çevre Düzenlemesi 1. Ulusal Çalıştay, 16-17-18 Ekim 2003, Malatya.

- Yılmaz, S., Yılmaz, H. 2005. ABD'den Örnek Bir Üniversite Yerleşkesi: Cornell Üniversitesi, II. Ulusal Üniversite Planlaması ve Çevre Düzenlemesi Çalıştayı, 9-10 Haziran 2005, Kahramanmaraş.
- Yılmaz, O., Ak, K., ve Benliay, A. 2005. Yerleşke Tasarımın Ekolojik Boyutu, II. Ulusal Üniversite Planlaması ve Çevre Düzenlemesi Çalıştayı, 9-10 Haziran 2005, Kahramanmaraş.
- YÖK, 2005. Üniversiteler. <http://www.yok.gov.tr/universiteler/rektorler.htm>
- Walker, T. D. 1990. Plant in the Landcape. New York, USA, 220.

EK 1

**ÇANAKKALE KÖY HİZMETLERİ İL MÜDÜRLÜĞÜNCE YAPILAN TOPRAK
ANALİZ RAPORU**

P.C.
TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI
KÖY HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
KÖY HİZMETLERİ İL MÜDÜRLÜĞÜ

Rapor Sayısı : 09.07.2004
Rapor Tarihi : 09.07.2004

POPRAK ANALİZ RAPORU

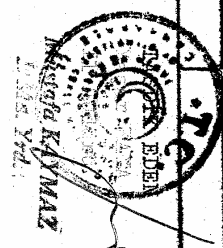
Numuneyi Gönderenin
Adresi : Oğuz YOLU
ORİJİNİ/İLİNİ/İLİVE/İLÇESİNİ/İLÇESİNİN BAĞLI OLDUĞU
KÖYÜ VE ÖZELLİKLERİNİ İL MÜDÜRLÜĞÜNE BİLDİRMİŞTİR.

MA VE ÖZELLİKLERİNİ İL MÜDÜRLÜĞÜNE BİLDİRMİŞTİR.

Lab. No	S. No	Numunenin alındığı mevkii	Eklesek Bitki	Tar. Derinlik	İşba %	EC.10 ³ 25°C	Potasyum Tuz %	PH	Kireg %	Bitkiye yararlı Fosfor P205 Kg/Da	Potasyum K2O Kg/Da	Organik Madde %	Azotlu Gübreler		Fosforlu Gübreler		Kompoze Gübreler	Potasyum Sulfat Kg/Da	Kireg Kg/Da	
													Amonyum Sülfat % 21 Kg/Da	Amonyum Nitrat % 26,11 Kg/Da	Üre Kg/Da % 46,11	DAP Kg/Da % 18,46				Triple Süper Fosfat % 43,11
169	1		30 tonluk	S	0,50	45	1200	İsper	8,49	0,32	4,0	16	0,56							
170	2		"	S	30-60	46	980	İsper	8,44	0,16	2,3	26	0,56							

ANALİZİ YAPAN
Orhan ÇOKLUK
Zaferan YILMAZ
(Signature)

TEKNIK EDEN
Orhan ÇOKLUK
Zaferan YILMAZ
(Signature)

EK 2

**ÇANAKKALE KÖY HİZMETLERİ İL MÜDÜRLÜĞÜNCE YAPILAN SU ANALİZ
RAPORU**

T.C.
BARIN VE KÖY HİZMETLERİ BAKANLIĞI
KÖY HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
KÖY HİZMETLERİ 17.BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
ÇANAKKALE İL MÜDÜRLÜĞÜ

SULAMA SUYU ANALİZ RAPORU

SU ÖRNEĞİNİN ALINDIĞI İL : ÇANAKKALE	RAPOR SAYISI: 85
İLÇE : ÇANAKKALE	RAPOR TARİHİ: 08.06.2004
KÖY :	
SU ÖRNEĞİNİN ALINDIĞI YER: Denizli, Karapınar (Kaynak, Sondaj, Kuyu, Göl, Akarsu, v.b. gibi Alanı)	
SU ÖRNEĞİNİN ALINDIĞI TARİH : 08.06.2004	
SU ÖRNEĞİNİN LABORATUARA GELDİĞİ TARİH: 08.06.2004	
SU ÖRNEĞİNİ ALAN: Çaycı YÜCE	
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Araştırma ve Çevre Düzenleme Müdürlüğü	

KATYONLAR		ANYONLAR	
SODYUM	2.20 me/l	KARBONAT	YOK me/l
POTASYUM	0.100 me/l	BİKARBONAT	0.8 me/l
KALSİYUM	6.1 me/l	KLORÜR	2.6 me/l
MAĞNEZYUM	5.9 me/l	SÜLFAT(hesapla)	10.00 me/l
TOPLAM	14.30 me/l	TOPLAM	14.30 me/l

ELEKTRİKSEL İLETKENLİK (25°C)	1100 µhos/cm
KALAN SODYUM KARBONAT (RSC)	YOK me/l
BOR	mg/l
PH	7.60
SODYUM (%)	0.15
SAR	0.90
SULAMA SUYUNUN SINIFI	B3 A1

NOT: Gerekli bilgi için raporun arka sayfasındaki açıklamaları okuyunuz.

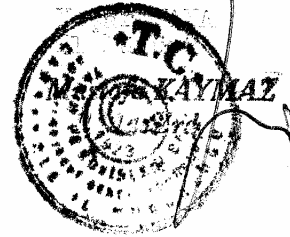
ANALİZİ YAPAN

Çabıde ÇİMİK
Müh. / M.Ş.

KONTROL EDEN

Ç. ÇİMİK
Müh. / M.Ş.

ONAYLAYAN

EK 3

**ÜNİVERSİTE YERLEŞKELERİ FİZİKSEL GELİŞİM PLANLAMASI VE TASARIMI:
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ TERZİOĞLU YERLEŞKESİ
ÖRNEĞİ**

ANKET ÇALIŞMASI

**ÜNİVERSİTE YERLEŞKELERİ FİZİKSEL GELİŞİM PLANLAMASI VE TASARIMI:
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ TERZİOĞLU YERLEŞKESİ
ÖRNEĞİ**

ANKET ÇALIŞMASI

Ç.O.M.Ü. FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

MART 2005

1. Yaşınız?
a) 18–25 b) 26–33 c) 34–41 d) 41–48 e) 49 ve yukarısı
2. Cinsiyetiniz?
a) Bay b) Bayan
3. Öğrenim durumunuz?
a) İlköğretim b) Lise c) Üniversite d) Lisansüstü e) Doktora
4. Mesleğiniz?
a) Öğrenci b) İdari personel c) İşçi d) Akademik personel e) Diğer.....
5. Aylık net geliriniz?
a) 0-300 YTL b) 301-600 YTL c) 601-900 YTL d) 901-1200 YTL
e) 1200 YTL ve yukarısı
6. Kaç yıldır Ç.O.M.Ü.'de bulunuyorsunuz?
a) 1 yıldan az b) 1-3 yıl c) 4-6 yıl d) 7 yıl ve yukarısı
7. Yerleşkedeki kapalı alan kullanımlarının yer seçimini doğru buluyor musunuz?
a) Evet b) Hayır
8. Sizce yerleşkede gördüğünüz en önemli kapalı alan kullanım eksiklikleri nelerdir?
a) Fiziki yapı
b) Eğitim ve öğretim ile ilgili donanımlar
c) Sağlık, sosyal ve kültürel gereksinimlerin karşılanabileceği mekânlar
d) Sportif kapalı mekanlar
e) Diğer.....
9. Terzioğlu yerleşkesindeki kullanımları değerlendirdiğinizde sizce hangisi yetersizdir?

- a) Akademik bölge
b) Ortak kullanım alanları (oturma, dinlenme, spor gibi)
c) Barınma bölgesi
10. Barınma üniteleri sizce yerleşke içerisinde de bulunmalı mıdır?
a) Evet b) Hayır
11. Sizce yerleşkede gördüğünüz en önemli açık alan kullanım eksiklikleri nelerdir?
(Bu soruda birden fazla şıkkı işaretleyebilirsiniz.)
a) Girişler
b) Tören alanları
c) Rekreasyon alanları (yürüyüş, koşu, oturma, dinlenme ve spor alanları gibi...)
d) Yaya ve taşıt dolaşım ağı
e) Otoparklar
f) Çöp, aydınlatma, işaret levhaları gibi donatı elemanları
g) Bitkilendirme
h) Botanik bahçesi
i) Diğer
12. Yerleşkede sizce vurgu yapabilecek en önemli yer ve çevresi neresidir?
a) Anıt
b) Yerleşkeye giriş noktası
c) Yamaç Kafe
c) Merkezi Kafeterya
d) Troia Amfisi
13. Terzioğlu yerleşkesindeki açık alan kullanımlarında sizi rahatsız eden en önemli unsuru seçer misiniz?
a) Rüzgar b) Koku c) Gürültü d) Yeşil alan eksikliği e) Altyapı f)
Diğer.....
- 14 . Ülkemizdeki mevcut üniversite yerleşkeleri içinde sıralama yapmanız gerekirse en iyi üniversite sizce hangisidir?
a) ODTÜ e) Anadolu Üniv.
b) Boğaziçi f) Sabancı Üniv.
c) İTÜ g) Bilkent Üniv.
d) İstanbul Üniv. h) Ege Üniv.

Teşekkür ederiz.

EK 4

TERZIOĞLU YERLEŞKESİ GENĐLİK PARKI PEYZAJ TASARIMI

ÇİZELGELER

<u>Çizelge No</u>	<u>Çizelge Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
Çizelge 3.1.	Bir Üniversite Yerleşkesinde Bulunması Gereken Alanlar	29
Çizelge 5.1.	ÇOMÜ Terzioğlu Yerleşkesinde Dikimi Yapılan Bitki Türleri	93
Çizelge 5.2	Yerleşkedeki Kapalı Alan Kullanımları	102
Çizelge 5.3	ÇMYO' nda Hizmet Veren Programlar	104

ŞEKİLLER

<u>Şekil No</u>	<u>Şekil Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
Şekil 3.1	Yaygın Yerleşim Modeli	39
Şekil 3.2	Merkezi Yerleşim Modeli	41
Şekil 3.3	Moleküler Yerleşim Modeli	42
Şekil 3.4	Şebeke Yerleşim Modeli	43
Şekil 3.5	Haç Tipi Yerleşim Modeli	44
Şekil 3.6	Lineer Yerleşim Modeli	45
Şekil 3.7	Bath Üniversitesi Yerleşkesi	53
Şekil 3.8	Bath Üniversitesi Yerleşkesinden Bir Görünüm	54
Şekil 3.9	Sonoma State Üniversitesi'nden Bir Görünüm	54
Şekil 3.10	Sonoma State Üniversitesi Yerleşke Tasarımı Son Hali	56
Şekil 3.11	Cornell Üniversitesi Yerleşke Planı	57
Şekil 3.12	Cornell Üniversitesi'nden Bir Görünüm	58
Şekil 3.13	Iowa State Üniversitesi Yerleşke Planı	60
Şekil 3.14	Iowa State Üniversitesi Otoparklarından Bir Görünüm	61
Şekil 3.15	Iowa State Üniversitesi Yerleşkesinden Bir Görünüm	62
Şekil 3.16	Kenyon Koleji Yerleşkesi	63
Şekil 3.17	Kenyon Koleji Yerleşkesi Yürüyüş Yollarından Bir Görünüm	64
Şekil 3.18	Lancaster Üniversitesi Yerleşkesi	66
Şekil 3.19	Stirling Üniversitesi Yerleşkesi	67
Şekil 3.20	Stirling Üniversitesi Yerleşkesinden Bir Görünüm	68
Şekil 3.21	Twente Üniversitesi Yerleşkesi	69
Şekil 3.22	Twente Üniversitesi'nden Bir Görünüm	69
Şekil 3.23	Boğaziçi Üniversitesi Güney Yerleşkesi	70
Şekil 3.24	Boğaziçi Üniversitesi Güney Yerleşkesinden Bir Görünüm	71
Şekil 3.25	Bilkent Üniversitesi Yerleşkesi	72
Şekil 3.26	Bilkent Üniversitesi Yaya Dolaşım Ağından Bir Görünüm	73
Şekil 3.27	B.Ü. Yerleşkesinde Bulunan Bir Havuzdan Görünüm	73
Şekil 3.28	ODTÜ Yerleşkesi Yerleşim Planı	74
Şekil 3.29	ODTÜ Yerleşkesi ve ODTÜ Teknokentinden Bir Görünüm	75

ŞEKİLLER (devamı)

Şekil 3.30	Gaziantep Üniversitesi Yerleşim Planı	76
Şekil 3.31	Gaziantep Üniversitesi Yerleşkesinden Bir Görünüm	77
Şekil 3.32	K.S.Ü Avşar Yerleşkesi	78
Şekil 3.33	K.S.Ü Avşar Yerleşkesinden Bir Görünüm	78
Şekil 3.34	Atatürk Üniversitesi Yerleşkesi	80
Şekil 3.35	Atatürk Üniversitesi Yerleşkesinden Bir Görünüm	81
Şekil 4.1	ÇOMÜ Terzioğlu Yerleşkesinin Ülke, Bölge ve Çanakkale Kenti İçerisindeki Yeri	83
Şekil 4.2	Araştırma Yönteminin Şematik Olarak İfade Edilmesi	85
Şekil 5.1	Yerleşke Ana Ulaşım Yolu	98
Şekil 5.2	Su Deposu	99
Şekil 5.3	Su Toplama Havuzu	99
Şekil 5.4	Ç.O.M.Ü Terzioğlu Yerleşkesi	101
Şekil 5.5	Yerleşkenin A Kısım	102
Şekil 5.6	İlahiyat Fakültesi	103
Şekil 5.7	Çanakkale Meslek Yüksekokulu	104
Şekil 5.8	Boğaz Kafe	106
Şekil 5.9	Rektörlük	107
Şekil 5.10	Tıp Fakültesi Dekanlık Binası	107
Şekil 5.11	Fen-Edebiyat Fakültesi	108
Şekil 5.12	Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Bina İnşaatı	109
Şekil 5.13	Su Ürünleri Fakültesi	110
Şekil 5.14	Ziraat Fakültesi	110
Şekil 5.15	Çocuk Evi	111
Şekil 5.16	Yamaç Kafe	111
Şekil 5.17	Değirmen Kafe	112
Şekil 5.18	Kütüphane	113
Şekil 5.19	Öğrenci Sosyal Etkinlik Merkezi (OSEM)	113
Şekil 5.20	Spor Kompleksi	114
Şekil 5.21	Troia Kültür Merkezi	115
Şekil 5.22	Terzioğlu Yerleşkesi Giriş Noktası	115

ŞEKİLLER (devamı)

Şekil 5.23	Terzioğlu Yerleşkesi Bilgilendirme Tabelası	116
Şekil 5.24	Ulaşım Ağı	116
Şekil 5.25	Yamaç Kafe Çevresi	118
Şekil 5.26	Yol Kenarı Bitkilendirmesi	118
Şekil 5.27	Yol Kenarı Bitkilendirmesi ve Bakım Çalışmaları	119
Şekil 5.28	Yerleşke Genelinde Kullanılan Bitki Türlerinden Görünüm	119
Şekil 5.29	Hüseyin Akif Terzioğlu Parkı Şelaleli Havuz Görünümü	120
Şekil 5.30	Tören Alanı ve Bilim Anıtı	121
Şekil 5.31	Amfi Tiyatro	121
Şekil 5.32	ÇMYO Voleybol-Basketbol Sahası	122
Şekil 5.33	Hüseyin Akif Terzioğlu Parkı	123
Şekil 5.34	Toplu Ağaç Dikim Alanı	123
Şekil 5.35	Yaş Grubu	124
Şekil 5.36	Cinsiyeti	125
Şekil 5.37	Öğrenim Durumu	125
Şekil 5.38	Mesleği	126
Şekil 5.39	Aylık Net Geliri	126
Şekil 5.40	ÇOMÜ' de Bulunma Süresi	127
Şekil 5.41	Kapalı Alan Kullanımlarının Yer Seçimi Doğruluğu	127
Şekil 5.42	Eksikliği Görülen Kapalı Alan Kullanımları	128
Şekil 5.43	Alan Kullanımlarının Yetersizliği	128
Şekil 5.44	Barınma Ünitesi Gereksinimi	129
Şekil 5.45	Açık Alan Kullanımlarının Yetersizliği	129
Şekil 5.46	Vurgu Yapabilecek En Önemli Yer ve Çevresi	130
Şekil 5.47	Açık Alan Kullanımlarında Rahatsız Edici En Önemli Unsur	130
Şekil 5.48	En İyi Üniversite Yerleşkesi	130
Şekil 6.1	ÇOMÜ Terzioğlu Yerleşkesi Öneri Alan Kullanımları	139

YAŞAM ÖYKÜŐÜ

1965 yılında Eskişehir’de doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini İzmir’de tamamladı. 1982 yılında girdiği Ege Üniversitesi Ziraat Fakóltesi Peyzaj Mimarlığı Bölümünden 1986 yılında Peyzaj Mimarı unvanıyla mezun oldu. 1987–1989 yılları arasında ELİT MİMARLIK’ta, 1989–1992 yılları arasında BAYINDIR A.Ő.’de Őef olarak çalıştı. 1993 yılından itibaren Çanakkale’de özel olarak çalışmalarına devam etti. 1999 yılında ÇOMÜ Ağaçlandırma ve Çevre Düzenleme Birimi’nde Uzman Peyzaj Mimarı olarak çalışmaya başladı ve halen bu birimde görevini sürdürmektedir. 2003 yılında ÇOMÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalında Yüksek Lisans öğrenimine başladı.